Acest document reprezintă un instrument de documentare, iar instituțiile nu își asumă responsabilitatea pentru conținutul său.

►B REGULAMENTUL (CE) NR. 138/2004 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI

din 5 decembrie 2003

privind conturile economice pentru agricultură în cadrul Comunității

(Text cu relevanță pentru SEE)

(JO L 33, 5.2.2004, p. 1)

Astfel cum a fost modificat prin:

		Jurnalul Oficial		
		NR.	Pagina	Data
►M1	Regulamentul (CE) nr. 306/2005 al Comisiei din 24 februarie 2005	L 52	9	25.2.2005
►M2	Regulamentul (CE) nr. 909/2006 al Comisiei din 20 iunie 2006	L 168	14	21.6.2006
►M3	Regulamentul (CE) nr. 212/2008 al Comisiei din 7 martie 2008	L 65	5	8.3.2008
►M4	Regulamentul (CE) nr. 1137/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008	L 311	1	21.11.2008

▼B

REGULAMENTUL (CE) NR. 138/2004 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ŞI AL CONSILIULUI

din 5 decembrie 2003

privind conturile economice pentru agricultură în cadrul Comunităţii

(Text cu relevanţă pentru SEE)

PARLAMENTUL EUROPEAN ŞI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunităţii Europene, în special articolul 285 alineatul 1,

având în vedere propunerea Comisiei,

în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 251 din Tratat ([1]),

întrucât:

(1) Controlul şi evaluarea politicii agricole comune necesită informaţii comparabile, actualizate şi fiabile despre situaţia economică din agricultură şi mai ales despre evoluţia venitului agricol.

(2) Conturile pentru agricultură constituie un instrument de bază care permite analiza situaţiei economice a agriculturii unei ţări, cu condiţia să fie stabilite pe baza unor principii unice. De asemenea, conturile pentru agricultură au o contribuţie apreciabilă la calcularea conturilor naţionale.

(3) Conturile economice pentru agricultură se stabilesc conform conceptelor şi regulilor de bază enumerate în Regulamentul (CE) nr. 2223/96 al Consiliului din 25 iunie 1996 privind sistemul european al conturilor naţionale şi regionale în cadrul Comunităţii ([2]).

(4) Regulamentul (CE) nr. 322/97 al Consiliului din 17 februarie 1997 privind statisticile comunitare ([3]) oferă un cadru de referinţă pentru prezentul regulament.

([1]) Avizul Parlamentului European din 3 septembrie 2003 (nepublicat încă în Jurnalul Oficial) şi decizia Consiliului din 17 noiembrie 2003.

([2]) JO L 310, 30.11.1996, p. 1. Regulament modificat ultima dată de Regulamentul (CE) nr. 1267/2003 al Parlamentului European şi al Consiliului (JO L 180, 18.7.2003, p. 1).

([3]) JO L 52, 22.2.1997, p. 1.

▼B

(5) Având în vedere că obiectivul acțiunii propuse, și anume crearea unor norme statistice comune care să permită producerea de date armonizate nu poate fi realizat în mod satisfăcător de către statele membre și poate așadar, din motive care țin de amploarea acțiunii, să fie realizat mai bine la nivel comunitar, Comunitatea poate lua măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității consacrat de articolul 5 din Tratat. Conform principiului proporționalității enunțat în articolul menționat anterior, prezentul regulament nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv.

(6) Măsurile necesare punerii în aplicare a prezentului regulament trebuie adoptate în conformitate cu Decizia 1999/468/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 de stabilire a procedurilor pentru exercitarea competențelor de punere în aplicare conferite Comisiei [1].

(7) Comitetul Permanent pentru Statistica Agricolă și Comitetul pentru Programul Statistic au fost informate,

ADOPTĂ PREZENTUL REGULAMENT:

Articolul 1

Obiect

(1) Prezentul regulament instituie conturile economice pentru agricultură în Comunitate (denumite în continuare „CEA”), prevăzând:

(a) o metodologie a CEA (norme, definiții, clasificări și reguli contabile comune), destinată să fie utilizată la elaborarea conturilor pe baze comparabile pentru nevoile Comunității, cât și transmiterea datelor în conformitate cu articolul 3;

(b) termene pentru transmiterea conturilor agricole stabilite conform metodologiei CEA.

(2) Prezentul regulament nu obligă statele membre să utilizeze metodologia CEA atunci când elaborează conturile pentru agricultură pentru necesarul propriu.

Articolul 2

Metodologie

(1) Metodologia CEA menționată la articolul 1 alineatul 1 litera (a) este stabilită în anexa I.

▼M4

(2) Comisia actualizează metodologia CEA. Măsurile respective, destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentului regulament, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 4 alineatul (2).

[1] JO L 184, 17.7.1999, p. 23.

▼B

Articolul 3

Transmiterea la Comisie

(1) Statele membre transmit Comisiei (Eurostat) datele din anexa II în termenele prevăzute pentru fiecare tabel.

(2) Prima transmitere a datelor are loc în noiembrie 2003.

▼M4

(3) Comisia actualizează lista variabilelor şi termenele de transmitere a datelor din anexa II. Măsurile respective, destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentului regulament, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 4 alineatul (2).

▼B

Articolul 4

Procedura comitetului

(1) Comisia este asistată de Comitetul Permanent pentru Statistică Agricolă.

▼M4

(2) Atunci când se face trimitere la prezentul alineat, se aplică articolul 5a alineatele (1)-(4) şi articolul 7 din Decizia 1999/468/CE, având în vedere dispozițiile articolului 8 din respectiva decizie.

_____

▼B

Articolul 5

Dispoziție finală

Prezentul regulament intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Prezentul regulament este obligatoriu în toate elementele sale şi se aplică direct în toate statele membre.

▼B

ANEXA I

CONTURILE ECONOMICE PENTRU AGRICULTURĂ

(CEA)

CUPRINS

Observații preliminare

I. Structura generală a conturilor

A. Introducere

B. Unitatea de bază și domeniul de activitate agricol

1. Unitatea de bază

2. Domeniul de activitate agricol

3. Activitățile secundare neagricole neseparabile

C. Măsurarea producției

D. Secvența de conturi

1. Secvența de conturi prevăzută de SEC 95

2. Secvența de conturi CEA

E. Surse de date și metode de calcul necesare elaborării CEA

F. Clasificare

1. Generalități

2. Definiția activităților caracteristice din agricultură

3. Definiția unităților caracteristice din agricultură

4. Observații privind diverse capitole

5. Deosebirea dintre domeniul de activitate agricol în CEA și domeniul agricol în cadrul central al conturilor naționale

II. Operațiuni privind produsele

A. Reguli generale

1. Perioadă de referință

2. Unități

3. Momentul înregistrării

B. Producție

1. Conceptul de producție în SEC 95 și în CEA – Date generale

2. Producția din activitatea agricolă: cantitățile

3. Producția din activitățile secundare neagricole neseparabile

4. Producția din domeniul de activitate agricol

5. Evaluarea producției

▼B

C. Consum intermediar

1. Definiție

2. Elementele consumului intermediar

3. Evaluarea consumului intermediar

D. Formarea brută de capital

1. Formarea brută de capital fix

2. Variația stocurilor

3. Contabilizarea animalelor la „formarea brută de capital fix” sau la „variația stocurilor”

III. Operațiuni de repartizare și alte fluxuri

A. Definiție

B. Reguli generale

1. Perioadă de referință

2. Unități

3. Momentul înregistrării operațiunilor de repartizare

4. Observații generale despre valoarea adăugată

C. Remunerarea salariaților

D. Impozite pe producție și taxe la import

1. Impozite pe produse

2. Regimul taxei pe valoarea adăugată

3. Alte impozite pe producție

E. Subvenții

1. Subvenții pe produse

2. Alte subvenții pe producție

F. Venituri din proprietate

1. Definiție

2. Dobânzi

3. Chirii (pe terenuri și zăcăminte)

4. Venituri din proprietate atribuite asiguraților (neacoperite de CEA)

G. Transferuri de capital

1. Ajutoare pentru investiții

2. Alte transferuri de capital

H. Consumul de capital fix

IV. Mâna de lucru din agricultură

V. Indicatorii de venit ai domeniului de activitate agricol

A. Definiția venitului și a soldurilor contabile

B. Regimul venitului unităților organizate ca societăți comerciale

C. Definiția indicatorilor de venit ai domeniului agricol

▼B

D. Agregarea indicatorilor de venit pentru Uniunea Europeană

E. Deflația indicatorilor de venit

VI. Evaluarea CEA la prețuri constante

A. Măsurarea prețurilor și a volumelor

B. Principii și metoda de elaborare a CEA la prețuri constante

1. Alegerea formulei indicelui

2. Anul de bază

3. Prezentarea seriilor în funcție de anul de referință

4. Calculul valorii adăugate la prețuri constante

5. Partajarea impozitelor și subvențiilor pe produse în componente de preț și de volum

▼B

OBSERVAȚII PRELIMINARE

Revizuirea Sistemului European de Conturi (SEC 1995) în 1995 ([1]) și nevoia de adaptare la evoluțiile economice și structurale din agricultură au condus la elaborarea unei noi metodologii de bază pentru CEA. Modificările aduse metodologiei de bază a CEA au trebuit să satisfacă două cerințe deseori contradictorii: pe de o parte, trebuia asigurată coerența metodologică cu SEC pentru a se permite armonizarea CEA între statele membre și cu cadrul central al conturilor naționale și, pe de alta, legiuitorul trebuia să vegheze ca modificările de operat să fie realizabile. Redactarea prezentului manual se înscrie în această perspectivă deoarece, în afară de concepte, principii și reguli de bază pentru elaborarea CEA, el menționează și eventualele adaptări la trăsăturile specifice din domeniul agriculturii.

I. STRUCTURA GENERALĂ A CONTURILOR

A. INTRODUCERE

1.01. Sistemul de conturi economice integrate trebuie să ofere o imagine sistematică, comparabilă și cât mai completă cu putință asupra activității economice pentru a servi ca bază pentru analize, prognoze și măsuri politice. Aceasta presupune ca marea diversitate și multitudinea diferitelor operațiuni economice și a unităților care participă la acestea să fie clasificate după criterii generale și prezentate în mod clar și simplu într-un sistem coerent de conturi și tabele.

1.02. Derivat din sistemul revizuit al contabilității naționale (SCN 93) al Națiunilor Unite ([2]), sistemul european de conturi economice integrate a fost elaborat pentru a răspunde cerințelor specifice ale Uniunii Europene. El stabilește concepte, definiții, reguli contabile și clasificări uniforme pentru uzul statelor membre ale Uniunii Europene.

1.03. Economia unei țări rezultă din activitatea unui foarte mare număr de unități care efectuează operațiuni multiple și de natură diferită în vederea producției, finanțării, asigurării, redistribuirii și consumului. Aceste unități și grupările lor care trebuie avute în vedere în cadrul unui sistem de contabilitate națională trebuie să fie definite după modelele economice care trebuie studiate. SEC 95 se caracterizează prin utilizarea a trei tipuri de unități și două moduri complet distincte de defalcare a economiei naționale.

1.04. Pentru a analiza fluxul care implică veniturile, capitalul, operațiunile financiare și patrimoniul, este esențial să se aleagă unitățile care evidențiază relațiile dintre agenții economici (unități instituționale). Pentru a analiza procesul de producție, este esențial să se aleagă unitățile care ilustrează relațiile tehnico–economice (adică unitățile cu activitate economică la nivel local și unitățile de producție omogenă).

1.05. Astfel, economia poate fi repartizată în două moduri diferite:

(i) pe sectoare și sub-sectoare instituționale care reprezintă grupuri de unități instituționale;

([1]) Oficiul de Statistică al Comunităților Europene, Sistemul European de Conturi, SEC, 1995, Luxemburg, 1996.

([2]) Sistemul de contabilitate națională, 1993. Publicație comună a Națiunilor Unite, Fondului Monetar Internațional, Comisiei Comunităților Europene, OCDE și Băncii Mondiale.

▼B

(ii) pe articole și domenii care se compun din grupuri de unități de activitate economică la nivel local (domeniu de activitate) sau de producție omogenă (domeniu omogen).

1.06. Având în vedere că obiectivul principal al CEA este analiza procesului de producție și a venitului primar rezultat, CEA sunt întocmite pe baza conceptului de domeniu de activitate.

1.07. CEA constituie un cont satelit care furnizează date complementare și care utilizează concepte adaptate naturii specifice a domeniilor de activitate din agricultură. Într-adevăr, deși structura lor este foarte apropiată de cea a cadrului central al conturilor naționale, întocmirea lor nu elimină nevoia de a defini reguli și metode proprii.

1.08. Trebuie să se facă deosebirea între venitul obținut din procesul de producție agricolă și venitul gospodăriilor agricole, acesta din urmă cuprinzând, în afară de venitul obținut din activitatea agricolă, și venituri provenite din alte surse (venituri din proprietate, transferuri sociale etc.) pe care le pot obține gospodăriile agricole. Măsurarea acestor două tipuri de venit – venitul generat de producția agricolă și venitul gospodăriilor agricole – corespunzătoare cu două obiective distincte, necesită două moduri net diferite de defalcare a economiei: primul, pentru CEA, se bazează pe unitățile de producție, definite prin trimitere la un domeniu de activitate, în timp ce al doilea se bazează pe gospodăriile agricole individuale (unități instituționale) a căror principală sursă de venit provine dintr-o activitate agricolă independentă ([1]).

B. UNITATEA DE BAZĂ ȘI DOMENIUL DE ACTIVITATE AGRICOL

1. **Unitatea de bază**

1.09. Pentru analiza fluxurilor generate de procesul de producție și de utilizarea bunurilor și serviciilor, trebuie să se aleagă unități care evidențiază relațiile tehnico–economice. Această cerință înseamnă că, în general, unitățile instituționale trebuie să fie descompuse în unități mai mici și mai omogene din punct de vedere al tipului de producție. Unitatea de activitate economică la nivel local (UAE locală) este percepută la o primă abordare ca un tip de unitate care, din punct de vedere practic, satisface cel mai bine această cerință (vezi SEC 95 punctul 2.105) ([2]).

([1]) Ținând seama de diferitele cerințe ale analiștilor, FAO a recomandat utilizarea a trei tipuri de unități ca unități de bază pentru a descrie conturile economice din alimentație și agricultură, adică unitățile instituționale (inclusiv gospodăriile), instituțiile (care echivalează cu UAE locale din SEC) și produsele conform recomandării SCN 1993 [vezi FAO (1996) Sistemul conturilor economice pentru alimentație și agricultură, Națiunile Unite, Roma].

([2]) Trebuie menționat că deși SEC acordă întâietate UAE locale, unitatea care corespunde cel mai bine analizei procesului de producție este unitatea de producție omogenă (UPH). Ea este utilizată pentru analiza intrărilor și ieșirilor deoarece corespunde exact unui anumit tip de activitate. Unitățile instituționale sunt astfel subdivizate în atâtea UPH-uri câte activități există (altele decât activitățile auxiliare). Gruparea acestor unități de producție omogenă permite obținerea unei împărțiri a economiei în domenii „pure” (omogene). Ca regulă generală, UPH nu poate fi observată în mod direct. În consecință, conturile pentru domeniile omogene nu pot fi stabilite pe baza grupării UPH. O metodă de elaborare a conturilor este descrisă în SEC. Ea constă în a atribui domeniilor omogene adecvate producțiile secundare și costurile corespunzătoare domeniilor de activitate (vezi SEC punctele 9.53 – 9.61).

▼B

1.10. O UAE locală este definită ca parte a unei unități de activitate economică (UAE) de la nivel local. UAE regrupează toate părțile unei unități instituționale în calitatea sa de producător care contribuie la exercitarea unei activități la nivelul „clasă” (patru cifre) din cadrul ►M3 NACE Rev. 2 ◄ (nomenclatorul de referință al activităților economice, vezi punctul 1.55); UAE corespunde uneia sau mai multor subdiviziuni operaționale ale unității instituționale. Unitatea instituțională trebuie să dispună de un sistem de informații care să permită furnizarea sau calcularea cel puțin a valorii producției, a consumului intermediar, a remunerației salariaților, a excedentului din exploatare și a formării brute de capital fix, precum și a ocupării forței de muncă (vezi SEC 95 punctul 2.106).

1.11. Dacă UAE locală poate corespunde unei unități instituționale sau unei părți dintr-o unitate instituțională în calitatea sa de producător, ea nu poate să aparțină niciodată unui număr de două unități instituționale distincte. Cum în practică cea mai mare parte a unităților instituționale care produc bunuri și servicii sunt implicate în același timp într-un ansamblu de activități diferite (o activitate principală și una sau mai multe activități secundare), ele pot fi subdivizate în tot atâtea UAE locale. Cu toate acestea, activitățile auxiliare (cum sunt cumpărările, vânzările, comercializarea, contabilitatea, transportul, antrepozitarea, întreținerea etc.; vezi punctul 1.27) nu pot justifica crearea unei UAE locale.

1.12. În principiu, ar trebui înregistrate atâtea UAE locale câte activități auxiliare sunt. Cu toate acestea, se poate întâmpla ca informațiile statistice (contabile) să nu permită identificarea separată a tuturor sau a unei părți a activității principale a unei UAE locale de activitatea sa principală. Astfel, o UAE locală poate exercita una sau mai multe activități secundare, în paralel cu activitatea sa principală (vezi SEC 95 punctul 2.107).

1.13. Se consideră că există o activitate atunci când combinația unor mijloace, cum ar fi echipamentele, mâna de lucru, metodele de fabricație, rețelele de informații sau produsele conduce la crearea de bunuri sau servicii determinate. Orice activitate se caracterizează prin intrări de produse (bunuri și servicii), un proces de producție și prin ieșiri de produse (a se vedea SEC 95 punctul 2.103). Activitatea principală a unei UAE locale este acea activitate a cărei valoare adăugată o depășește pe cea a oricărei alte activități realizate în cadrul aceleași unități. Clasificarea activității principale se determină prin trimitere la ►M3 NACE Rev. 2 ◄, mai întâi la cel mai înalt nivel de clasificare, apoi la niveluri mai detaliate (vezi SEC 95 punctul 3.10).

2. **Domeniul de activitate agricol**

1.14. Gruparea tuturor UAE locale care desfășoară același tip de activitate permite stabilirea unui „domeniu de activitate”. Se obține astfel o împărțire a economiei pe domenii de activitate. Clasificarea acestor domenii de activitate se realizează în funcție de activitatea principală a unităților grupate împreună. La nivelul cel mai detaliat al clasificării, un domeniu de activitate cuprinde ansamblul UAE locale care aparțin aceleași clase (patru cifre) din ►M3 NACE Rev. 2 ◄ și care desfășoară așadar activitatea definită în ►M3 NACE Rev. 2 ◄.

▼B

1.15. În timp ce domeniul de activitate agricol era definit anterior drept o grupare de unități de producție agricolă omogenă, pentru descrierea CEA s-a impus alegerea unității de activitate economică la nivel local ca unitate de bază în scopul de: (i) a apropia mai mult CEA de realitatea economică din agricultură, adică de a ține cont pe deplin de existența anumitor activități secundare neagricole și neseparabile în ansamblul activităților productive ale unităților agricole și (ii) a păstra coerența cu cadrul central al conturilor naționale. Se trece astfel de la abordarea analitică bazată pe conceptul de unitate de producție omogenă și de domeniu de activitate omogen la abordarea statistică bazată pe conceptul de unitate de activitate economică la nivel local și de domeniu de activitate.

1.16. Activitățile secundare neagricole neseparabile sunt activități ale căror costuri nu pot fi observate separat de cele ale activității agricole. Este vorba mai ales despre prelucrarea produselor agricole în cadrul fermei, silvicultură, prelucrarea lemnului, turism etc. Astfel, producția domeniului agricol rezultă din două tipuri de activitate și anume:

(i) activitățile agricole desfășurate de unitățile agricole (indiferent dacă sunt activități principale sau secundare);

(ii) activitățile secundare neagricole ale unităților agricole.

1.17. Exploatația agricolă, care este unitatea utilizată în prezent pentru studiul statistic al agriculturii (recensăminte, anchete privind structura exploatațiilor agricole), constituie UAE locală cea mai adecvată pentru domeniul agricol (chiar dacă trebuie incluse și alte unități, cum ar fi cooperativele producătoare de vin sau de ulei, unitățile care execută lucrări agricole pe bază de contract etc.). Totuși trebuie precizat că diversitatea activităților agricole care pot fi exercitate în cadrul exploatațiilor agricole face ca ele să fie un tip de UAE locală specifică. Într-adevăr, aplicarea strictă a regulii SEC 95 privind unitățile și gruparea lor trebuie să ducă la împărțirea exploatației agricole în mai multe UAE locale distincte, în cazurile în care mai multe activități de nivelul „clasă” – patru cifre – ale ►**M3** NACE Rev. 2 ◄ sunt exercitate în cadrul aceleiași exploatații. Adoptarea exploatației agricole drept UAE locală a domeniului de activitate agricol în cadrul conturilor naționale ca și în CEA se fundamentează pe o abordare statistică.

1.18. Astfel, conturile din domeniul de activitate agricol se înrudesc cu cele ale exploatațiilor agricole (conturi de producție și de exploatare). Trebuie însă înlăturată orice ambiguitate: conturile pentru agricultură nu reprezintă conturile întreprinderilor a căror activitate principală este agricolă. Mai întâi, ele nu cuprind toate activitățile neagricole ale acestor exploatații (sunt excluse activitățile care pot fi separate de activitățile agricole). În plus, ele cuprind activitățile agricole ale întreprinderilor a căror activitate principală este alta decât cea agricolă. Ca urmare, adoptarea exploatației agricole ca unitate de bază pentru CEA nu modifică natura conturilor pentru agricultură de conturi ale domeniului agricol.

▼B

1.19. Dat fiind faptul că domeniul constituie o grupare de unități exercitând un tip de activitate asemănătoare sau similară, definiția domeniului agricol al CEA se bazează pe determinarea activităților și unităților caracteristice ale domeniului. Această selecție a activităților și a unităților caracteristice din agricultură poate avea ca rezultat anumite diferențe între conturile domeniului agricol ale CEA și conturile naționale (vezi punctul 1.93).

1.20. Domeniul agricol este considerat drept gruparea tuturor unităților de activitate economică la nivelul local care exercită următoarele activități economice (vezi punctele 1.60 – 1.66 pentru definirea precisă a domeniului agricol):

— cultivarea plantelor; legumicultura; horticultura (inclusiv producția de vin și de ulei de măsline din strugurii și măslinele produse în aceeași unitate),

— creșterea animalelor,

— cultivarea plantelor asociată creșterii animalelor,

— activitățile de executare de lucrări agricole pe bază de contract,

— vânătoarea, vânătoarea cu capcane și reproducerea vânatului, inclusiv activitățile de servicii anexe.

1.21. În afară de exploatațiile agricole, unitățile caracteristice ale domeniului agricol cuprind de asemenea grupurile de producători (exemplu: cooperativele) de vin și ulei de măsline și unitățile specializate care furnizează utilaje, material și personal pentru executarea de lucrări agricole pe bază de contract.

1.22. Unitățile specializate care furnizează utilaje, materiale și personal pentru executarea de lucrări agricole pe bază de contract la nivelul de producție agricolă (întreprinderi comerciale care lucrează pe bază de contract sau exploatanții agricoli care prestează servicii în calitate de contractanți) sunt considerați ca făcând parte din domeniul de activitate agricol. În sens mai restrâns, aceste unități, care trebuie incluse în domeniul agricol, trebuie să execute lucrările care: (a) intră în procesul de producție agricolă, (b) sunt legate de producția de produse agricole, (c) sunt efectuate în mod obișnuit în exploatații agricole și (d) sunt executate de fapt în întregime de către unități specializate care furnizează mașini, material și personal.

▼M3

1.23. Totuși, dacă lucrările agricole pe bază de contract nu sunt executate în întregime de către unități specializate (de exemplu dacă exploatanții agricoli închiriază mașinile, dar utilizează propria lor mână de lucru), această activitate trebuie să fie înscrisă la diviziunea 77 a NACE Rev. 2 (activități de leasing și închiriere); în acest caz, sumele vărsate de exploatanții agricoli întreprinderilor care lucrează pe bază de contract trebuie înregistrate ca „alte bunuri și servicii” în rubrica „consum intermediar” (vezi punctul 2.108)

▼B

1.24. Dat fiind faptul că scopul CEA este de a măsura, descrie și analiza formarea veniturilor rezultate dintr-o activitate economică agricolă, care este în mod aproape exclusiv o activitate comercială în statele membre ale UE, s-a convenit excluderea unităților pentru care activitatea agricolă constituie doar un mod de recreere. În schimb, unitățile care practică agricultura de subzistență sunt incluse în CEA. Semnalăm că producția agricolă pentru consumul propriu final al exploatațiilor agricole trebuie să fie să fie înregistrată în CEA.

▼B

3. **Activitățile secundare neagricole neseparabile**

1.25. Utilizarea UAE locală ca unitate de bază pentru domeniul agricol conduce la contabilizarea activităților secundare neagricole atunci când ele nu pot fi separate de activitatea agricolă principală.

1.26. Activitățile secundare neagricole neseparabile ale UAE locale din domeniul agricol sunt definite ca activități strâns legate de producția agricolă pentru care informațiile despre producție, consumurile intermediare, remunerarea salariaților, volumul de mână de lucru și formarea brută de capital fix nu pot fi separate de activitatea agricolă principală în cursul observării statistice.

1.27. Caracteristicile principale ale acestor activități secundare neagricole neseparabile sunt următoarele:

— ele trebuie să fie destinate vânzării sau trocului (în cursul exercițiului financiar sau cel mai târziu după depozitare) fie consumului propriu al producătorului, fie plății în natură (inclusiv remunerarea în natură a salariaților),

— ele nu pot fi activități auxiliare. Activitățile auxiliare sunt activități suplimentare exercitate în cadrul unei întreprinderi (precum vânzarea, comercializarea, antrepozitarea, transportul pentru uz propriu etc., vezi SEC 95 punctele 3.12 și 3.13 și SCN 93 punctele 5.9 – 5.16) pentru a crea condițiile în care se desfășoară activitățile principale sau secundare. Activitățile auxiliare generează de obicei produse care reprezintă consumuri intermediare curente pentru diverse categorii de activități de producție,

— prin convenție, ele nu pot constitui activități de formare brută de capital fix al produselor neagricole (cum ar fi construcțiile sau mașinile) pentru uz propriu. Într-adevăr se prezumă că această producție pentru consumul final propriu constituie o activitate separabilă și trebuie înregistrată ca producție a unei UAE locale distincte. Serviciile de cazare oferite salariaților cu titlul de remunerație în natură trebuie tratate în mod asemănător (ele sunt înregistrate ca remunerație în natură în contul de exploatare),

— ele trebuie să fie specifice exploatațiilor agricole, adică trebuie să aibă o importanță economică semnificativă pentru un număr semnificativ de exploatații,

— „executarea de lucrări agricole pe bază de contract” nu constituie o activitate neagricolă deoarece este vorba despre o activitate caracteristică a domeniului de activitate agricol (servicii agricole).

1.28. Trebuie inclusă doar acea parte a unei activități secundare neagricole specifice care nu este separabilă. În consecință, aceeași activitate neagricolă va fi inclusă în domeniul de activitate agricol atunci când ea nu poate fi separată de activitatea agricolă principală a unei UAE agricolă locală, dar va fi exclusă atunci când poate fi separată de activitatea agricolă principală, situație în care această activitate secundară duce la crearea unei alte UAE locale neagricole. Într-adevăr, criteriul de selecție a activităților secundare neagricole care nu sunt separabile nu este atât natura produsului cât natura activității ([1]). De exemplu, serviciile de turism rural trebuie incluse doar atunci când nu pot fi separate de activitatea agricolă. Probabil că acest lucru nu se întâmplă atunci când această activitate devine importantă. În acest sens, produsele neagricole incluse în producția domeniului agricol pot varia „în timp și spațiu”.

([1]) Anumite activități secundare sunt întotdeauna separabile de activitatea agricolă, de exemplu activitatea imobiliară.

▼B

1.29. Se remarcă două tipuri de activități secundare neagricole și nesepărabile:

— Activitățile care reprezintă o prelungire a activității agricole și care utilizează produsele agricole. Acest tip de activitate se întâlnește în majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene. Prelucrarea produselor agricole constituie activitatea tipică a acestui grup:

Prelucrarea produselor agricole

— laptele în unt, smântână, brânzeturi, iaurturi și alte produse lactate,

— fructe și legume în sucuri, conserve, dulcețuri, alcool și alte produse,

— struguri, must și vin în produse alcoolice (vin spumant de tipul șampaniei, spirtoase de tipul coniacului etc.),

— fire /împletituri din materii vegetale/textile/lână,

— producerea pateului, a pateului din ficat de gâscă și a altor produse din carne,

— alte produse agricole prelucrate.

Sortarea și ambalarea produselor agricole, de exemplu: ouă și cartofi.

— Activitățile care utilizează exploatația agricolă și mijloacele sale de producție agricolă (echipamente, instalații, clădiri, mână de lucru). Aceste activități sunt în special următoarele:

— agroturism – camping, alimentație publică, hotel și alte forme de cazare etc.,

— magazinele fermei – activități de comerț cu amănuntul cu alte produse decât cele provenite din exploatația agricolă; vânzarea directă de produse agricole, brute sau prelucrate este înregistrată la producția produselor respective,

— sport și recreere în mediul rural – utilizarea terenurilor pentru anumite activități cum ar fi golful, călăria, vânătoarea, pescuitul etc.,

— servicii pentru terți – cum ar fi închirierea și repararea de mașini agricole, proiecte de irigații, servicii de consultanță agricolă, depozitarea produselor, întreținerea clădirilor agricole, agent comercial pentru produse agricole, transport de produse agricole etc. Aceste servicii nu sunt înregistrate ca activități secundare decât dacă sunt exercitate pentru un terț. Dacă sunt exercitate pentru uz propriu, avem de-a face cu activități auxiliare ce nu se înregistrează în conturi (vezi punctul 27),

— servicii de amenajare a peisajului – tunsul ierbii și al gardului viu, îndepărtarea zăpezii, proiectarea, întreținerea și plantarea spațiilor verzi etc.,

— piscicultura,

— alte activități care implică folosirea terenurilor și a mijloacelor de producție agricolă.

▼B

1.30. Totuşi, această listă de activităţi secundare neagricole (vezi punctul 1.29) este dată cu titlu de exemplu şi nu se aplică în fiecare ţară. Dimpotrivă, fiecare ţară trebuie să-şi elaboreze propria listă de activităţi secundare neagricole neseparabile în funcţie de caracteristicile agriculturii sale. Această listă trebuie să fie elaborată în colaborare cu serviciile respective de contabilitate naţională pentru a se asigura compatibilitatea CEA cu conturile domeniului de activitate agricol şi cele ale acestor activităţi neagricole întocmite în vederea contabilităţii naţionale (adică fără omiterea vreunei activităţi, dar şi fără contabilizare dublă).

1.31. Activităţile secundare agricole ale unităţilor neagricole pot fi considerate marginale şi în mod obişnuit sunt considerate nule. Într-adevăr, se presupune că producţia agricolă realizată de o unitate neagricolă este întotdeauna separabilă, în termeni de date contabile, datorită specificului produselor şi mijloacelor de producţie agricolă, surselor de date şi metodelor utilizate la elaborarea CEA care rezultă (vezi capitolul I, secţiunea E, capitolul II, secţiunile B şi C). Pentru întocmirea conturilor economice agricole pe baza conceptului de domeniu de activitate, trebuie evaluată producţia tuturor produselor agricole excluzând produsele considerate ca activitate secundară pentru UAE locale neagricole. Cum acestea sunt considerate nule prin convenţie, se va contabiliza întreaga producţie agricolă (exclusiv producţia unităţilor pentru care activitatea agricolă nu reprezintă decât o activitate de recreere; vezi punctul 1.24).

1.32. Bunurile şi serviciile neagricole furnizate eventual de către exploataţiile agricole nu sunt incluse în conturile economice agricole decât atunci când rezultă din activităţile secundare neseparabile. De exemplu, în cazul în care unităţile includ mai multe procese de producţie integrate pe verticală (de exemplu întreprinderile care efectuează sacrificarea, ambalarea şi ambalarea în vid a cărnii de pasăre, cele care asigură sortarea, spălarea şi preambalarea cartofilor şi a altor legume, cele care sortează, pregătesc şi vând seminţe; unităţile cooperative care furnizează mijloace de depozitare şi vânzare etc.), domeniul de activitate agricol nu include decât acea parte din activitatea lor care este legată de producţia agricolă definită la punctele 1.62 şi 1.63 şi la activităţile secundare neagricole şi neseparabile.

C. MĂSURAREA PRODUCŢIEI

1.33. Conform SEC 95, producţia domeniului de activitate reprezintă valoarea totală a produselor fabricate în perioada contabilă avută în vedere de totalitatea unităţilor din domeniu, exclusiv bunurile şi serviciile produse şi consumate în aceeaşi perioadă contabilă de către aceeaşi unitate. Măsurarea producţiei agricole se bazează ([1]) pe adaptarea acestei reguli a SEC 95, cu includerea în producţia agricolă a unei părţi din producţia consumată în cadrul unităţilor agricole (vezi punctul 2.032 – 2.036). Astfel, în cadrul CEA, producţia agricolă reprezintă suma producţiilor tuturor unităţilor din domeniu (cu excepţia producţiei consumate în cadrul aceleiaşi unităţi), la care se adaugă producţia utilizată pentru consumul intermediar de către aceeaşi unitate, cu condiţia ca această producţie să se refere la două activităţi de bază diferite (cum sunt produsele vegetale destinate alimentaţiei animalelor) şi să corespundă anumitor criterii (definite la punctul 2.055).

([1]) Măsurarea producţiei se baza anterior pe conceptul de „fermă naţională” care este o exploataţie agricolă unică şi fictivă care realizează totalitatea producţiei agricole a unei economii naţionale, iar producţia din domeniul agricol constituia valoarea tuturor produselor care părăsesc ferma naţională. Conceptul de fermă naţională a fost abandonat datorită progreselor dpv. al: (i) analizei economice a conturilor pentru agricultură (coeficienţi tehnici şi ratelor valorii adăugate), (ii) coerenţei dintre conturile de producţie şi conturile de exploatare şi de venit, (iii) comparaţiei coeficienţilor tehnici şi a ratelor valorii adăugate între subdomenii şi statele membre, (iv) compatibilităţii cu SEC şi principiile sale.

▼B

1.34. Adoptarea regulii SEC 95 se bazează pe specificul domeniului agricol:

— nivelul producției agricole utilizate în aceeași unitate în consumul intermediar este mai mare în agricultură decât în alte sectoare economice,

— exploatația agricolă cuprinde o mare diversitate de activități agricole strâns legate între ele (o activitate constituind suportul sau prelungirea alteia, cum ar fi producția cerealieră și furajeră destinată alimentației animalelor; activități de asemenea strâns legate pentru utilizarea factorilor de producție precum echipamentele și mașinile). Conținutul eterogen al exploatației agricole, fără a ajunge să pună în discuție caracterizarea sa ca unitate de activitate economică locală, constituie un caz deosebit în comparație cu alte domenii economice (vezi punctul 1.17). Împărțind economia pe domenii, conturile vizează în special reflectarea fluxurilor care există în timpul procesului de producție: crearea, prelucrarea, schimbul și transferul de valoare economică. Diferitele activități desfășurate într-o exploatație agricolă nu pot fi luate în considerație numai pe baza producției care „părăsește” exploatația.

1.35. Această adaptare a regulii SEC 95 necesită tratarea specifică a anumitor produse cum ar fi produsele agricole destinate alimentației animalelor în cadrul exploatației, strugurii și măslinele utilizate pentru producția de vin și ulei de măsline și produsele agricole utilizate în consumul intermediar de către activitățile secundare neagricole neseparabile.

1.36. Schimbul de animale vii între unitățile agricole și importul lor fac obiectul unui regim contabil special deoarece sunt considerate lucrări în curs (vezi capitolul II).

D. SECVENȚA DE CONTURI

1. **Secvența de conturi prevăzută de SEC 95**

1.37. Conturile economice din agricultură se bazează pe o secvență de conturi legate între ele. În SEC 95, secvența completă de conturi cuprinde conturile curente, conturile de acumulare și conturile de bilanț. Aceste conturi diferite permit contabilizarea într-un ansamblu ordonat a operațiunilor și altor fluxuri legate de aspectele specifice ale ciclului economic (de exemplu, producția). Aceste operațiuni merg de la formarea venitului până la acumularea sa sub formă patrimonială trecând prin distribuirea și redistribuirea sa. Soldurile contabile deduse sunt apoi utilizate ca instrument de măsură a performanței economice.

1.38. Conturile curente se referă la producția, distribuția și redistribuirea venitului cât și utilizarea sa sub formă de consum final; ele permit calcularea economiilor, factor esențial al acumulării. Conturile de acumulare analizează diversele componente ale variațiilor de activ și de pasiv ale unităților și permit înregistrarea variațiilor valorii nete (care este diferența dintre aceste active și pasive). Conturile de bilanț înregistrează, la începutul și la sfârșitul exercițiului, totalul activului și pasivului unităților, precum și valoarea lor netă. Pentru fiecare activ și pasiv, fluxurile înregistrate în conturile de acumulare sunt reluate în contul de modificare a bilanțului (vezi SEC 95 punctul 8.04).

▼B

1.39. Secvența completă de conturi menționată mai sus nu se aplică decât unităților, sectoarelor și subsectoarelor instituționale. SEC 95 consideră că nu are sens să se întocmească o secvență completă de conturi pentru o UAE locală și un domeniu de activitate deoarece o asemenea unitate nu are în general capacitatea de a deține bunuri sau active în nume propriu sau de a primi sau distribui venituri.

2. **Secvența de conturi CEA**

1.40. Având în vedere că CEA sunt întocmite pe baza conceptului de domeniu de activitate, secvența de conturi conform SEC 95 ar trebui să se limiteze la primele conturi ale conturilor curente:

— contul de producție și

— contul de exploatare

ale căror solduri contabile sunt valoarea adăugată și respectiv excedentul de exploatare (vezi tabelele 1 și 2).

1.41. Cu toate acestea, s-a considerat că având în vedere specificul domeniului agricol, este posibil să se elaboreze alte conturi – cel puțin parțial – atunci când fluxurile relevante pot să le fie atribuite în mod clar. Este vorba despre (vezi tabelele 3 și 4):

— contul de venit al întreprinderii (conturi curente) și

— contul de capital (conturile de acumulare).

1.42. Se studiază la ora actuală posibila adăugare la această secvență de conturi a anumitor capitole (fluxuri) în contul „alte modificări de active” în conturile de acumulare (adică anumite poziții ale contului „alte modificări ale volumului activelor” și ale contului de reevaluare) și ale conturilor de bilanț.

1.43. Pe baza tabelelor și a structurii contabile prezentate în SEC 95, secvența de conturi pentru CEA poate fi descrisă conform tabelelor 1 la 4.

A. **Conturi curente**

Tabelul 1: Contul de producție

Utilizări			*Resurse*		
P.2	Consum intermediar	50	P.1	Producție	100
B.1b	**Valoare adăugată brută**	50			
K.1	Consum de capital fix	10			
B.1n	**Valoarea adăugată netă**	40			

▼B

Tabelul 2: Contul de exploatare

Utilizări			*Resurse*		
D.1	Remunerarea salariaților	10	B.1n	Valoarea adăugată netă	40
D.29	Alte impozite pe producție	5			
D.39	Alte subvenții pentru producție	-10			
B.2n/B.3n	**Excedent net din exploatare/ venit mixt net**	35			

Tabelul 3: Contul de venit al întreprinderii

Utilizări			*Resurse*		
D.4	Venituri din proprietate	10	B.2n/B.3n	Excedent net din exploatare /venit mixt net	35
D.41	Dobânzi	5			
D.45	Chirii	5	D.4	Venituri din proprietate	1
			D.41	Dobânzi	1
			D.42	*Venituri distribuite ale societăților*	
			D.43	*Profit reinvestit din investiții străine directe*	
			D.44	*Venituri din proprietate atribuite asiguraților*	
			D.45	*Chirii din terenuri și zăcăminte*	
B.4n	**Venit net al întreprinderii**	26			

B. **Conturi de acumulare**

Tabelul 4: Contul de capital

Variația activului		*Variația pasivului și a valorii nete*		
B.10.1	*Variația valorii nete datorată economiilor și transferurilor de capital*	B.8n	*Economii nete*	
		D. 9	Transferuri de capital de primit	10

▼B

Variația activului			*Variația pasivului și a valorii nete*		
			D.92	Ajutoare pentru investiții	5
			D.99	Alte transferuri de capital	5
			D.9	*Transferuri de capital de plătit*	
			D.91	*Impozite pe capital*	
			D.99	*Alte transferuri de capital*	
P.51	Formarea brută de capital fix (FBCF)	100	B.10.1	*Variațiile valorii nete, datorate economiilor și transferurilor de capital*	
P. 511	Achiziții minus cesiuni de active fixe corporale	85			
P.511a	FBCF în plantații	10			
P.511b	FBCF în animale	15			
P.511c	FBCF în utilaje și alte echipamente	20			
P.511d	FBCF în mijloace de transport	20			
P.511e	FBCF în clădiri de exploatare	20			
P.511f	FBCF în alte lucrări, cu excepția amenajărilor funciare (alte clădiri, structuri etc.)				
P.512	Achiziții minus cesiuni de active fixe necorporale (adică programe de calculator)	10			
P.513	Adaos la valoarea activelor nefinanciare ne-produse	5			
P.513a	Amenajări funciare majore	4			
P.513b	Costuri de transfer de proprietate asupra pământului și drepturi de producție	1			
K.1	Consum de capital fix	10			
P.52	Variația stocurilor	5			
P.53	*Achiziții minus cesiuni de obiecte de valoare*				

▼B

Variația activului		*Variația pasivului și a valorii nete*
K.2	*Achiziții minus cesiuni de active ne-financiare ne-produse*	
K.21	*Achiziții minus cesiuni de terenuri (și alte active corporale ne-produse)*	
K.22	*Achiziții minus cesiuni de active necorporale ne-produse (drepturi de producție etc.)*	
B.9	*Capacitate(+)/Necesar(-)de finanțare*	

1.44. Trebuie reținut că operațiunile și stocurile din tabelele 3 și 4 scrise cu caractere italice constituie capitole care:

— nu sunt relevante pentru CEA datorită utilizării conceptului de domeniu de activitate și a unei secvențe incomplete de conturi. Este vorba despre pozițiile D.42 Venituri distribuite ale societăților, D.43 Profit reinvestit din investiții străine directe, D.44 Venituri din proprietate atribuite asiguraților și D.45 Chirii din resurse din tabelul 3 și despre pozițiile B.8n Economii nete, B.101 Variația valorii nete datorată economiilor și transferurilor de capital și de B.9 Capacitate (+)/Necesar (-) de finanțare din tabelul 4 sau

— nu sunt înregistrate datorită unei lipse de informații fiabile sau datorită interesului limitat pe care îl prezintă la ora actuală pentru CEA/CES. Este vorba despre pozițiile D.9 Transferuri de capital de plătit, D. 91 Impozite pe capital și D.99 Alte transferuri de capital din tabelul 3 și pozițiile P.53, Achiziții minus obiecte de valoare, K.2 Achiziții minus cesiuni de active ne-financiare ne-produse, K.21 Achiziții minus cesiuni de terenuri (și alte active corporale ne-produse) și K.22 Achiziții minus cesiuni de active necorporale neproduse (drepturi de producție etc.) din tabelul 4. Nu este exclus ca în viitor unele dintre ele (cum ar fi D.91, K.2, K.22) să se înregistreze în CEA.

1.45. În contul de producție se înregistrează operațiunile referitoare la procesul de producție. El cuprinde producția la „resurse”, și consumul intermediar la „utilizări”. Valoarea adăugată, adică soldul contabil, poate fi calculată înainte sau după deducerea consumului de capital fix (valoarea adăugată brută sau netă). Cum producția este evaluată la prețul de bază, iar consumul intermediar la prețul de achiziție, valoarea adăugată include subvențiile minus impozitele pe produse.

1.46. Contul de exploatare urmărește formarea veniturilor provenite din procesul de producție și repartiția lor între factorul de producție „muncă” și administrațiile publice (prin intermediul impozitelor și subvențiilor). Excedentul de exploatare, adică soldul contabil, corespunde venitului pe care îl generează societățile prin utilizarea activelor lor de producție. În cazul întreprinderilor care nu sunt constituite în societăți în sectorul gospodăriilor, soldul contabil al acestui cont conține implicit un element de remunerare pentru munca efectuată de către proprietar sau de membrii familiei sale, care nu poate fi separat de profitul său în calitate de antreprenor. Se vorbește atunci de venit mixt (vezi SEC 95 punctul 8.19).

▼B

1.47. Contul venitului de întreprindere permite măsurarea unui venit care este asemănător cu conceptul de profit curent înainte de distribuire și aplicarea impozitului pe venit, așa cum este utilizat de obicei în contabilitatea întreprinderii.

1.48. Contul de capital ne permite să stabilim măsura în care achizițiile minus cesiunile de active nefinanciare au fost finanțate de economii și transferurile de capital. El evidențiază capacitatea sau necesarul de finanțare. Nu este posibil să se întocmească în mod complet un cont de capital pentru domeniul de activitate agricol deoarece, chiar dacă anumite fluxuri pot fi atribuite în mod clar acestui domeniu de activitate, alte elemente (precum economiile nete, soldul secvenței de conturi curente) nu pot fi calculate pentru domeniile de activitate. Totuși, înregistrarea celei mai mari părți a variației activelor ne-financiare din domeniu (datorată achizițiilor, cesiunilor și consumului de capital fix) și a transferurilor de capital primite de domeniu furnizează informații prețioase despre situația economică și patrimonială a acestuia (în plus față de informațiile despre venitul generat de procesul de producție).

E. SURSE DE DATE ȘI METODE DE CALCUL NECESARE ELABORĂRII CEA

1.49. Una dintre caracteristicile principale ale conturilor economice pentru agricultură constă în adoptarea formulei „cantitate x preț” la evaluarea producției majorității produselor. Această abordare rezultă în mare parte din dificultatea de a stabili conturile pentru agricultură pornind de la eșantioane reprezentative ale contabilității de întreprindere.

1.50. Evaluarea producției vegetale se poate realiza în general pornind fie de la resurse, adică prin estimarea cantităților produse (recoltate) pe baza estimării suprafețelor cultivate și a randamentelor, fie de la utilizări, adică pe baza estimării achizițiilor de către ramurile utilizatoare de produse agricole, a exportului minus importul, la care trebuie adăugate anumite cantități din consumul intern în cadrul domeniului agricol, variațiile stocurilor producătorilor și consumul pentru uz propriu (în mare parte autoconsumul). A doua metodă se poate dovedi foarte potrivită atunci când cumpărătorii acestor produse agricole sunt ușor de identificat și când celelalte patru componente ale utilizărilor sunt limitate (de exemplu produsele care necesită o primă prelucrare înainte de orice utilizare cum ar fi sfecla de zahăr, tutunul etc.). Cu toate acestea, verificarea coerenței și fiabilității datelor impune elaborarea unui bilanț fizic.

1.51. Statisticile privind sacrificările, exportul/importul de animale vii și efectivele de șeptel constituie principalele surse de date utilizate la evaluarea producției animaliere. Producția de produse animaliere (în principal laptele) este estimată în general pornindu-se de la vânzările către domeniile care le utilizează (fabrici de lapte, întreprinderi de ambalare), datorită utilizării specifice a acestor produse.

1.52. O prezentare mai detaliată a metodelor de calcul a producției agricole este expusă în capitolul II.

1.53. Natura majorității bunurilor de consum intermediar nu permite utilizarea lor, în principal, decât în agricultură (semințe și material săditor, îngrășăminte, pesticide etc.). În acest caz achizițiile de către agricultură se bazează pe datele referitoare la vânzările din domeniile care livrează aceste bunuri de consum intermediar (după includerea schimburilor comerciale externe).

▼B

1.54. Totuşi, aplicarea acestei reguli implică anumite riscuri. În realitate, vânzările producătorilor de bunuri de consum intermediar utilizate în principal în agricultură nu corespund neapărat achiziţiilor de către agricultură, deoarece îngrăşămintele, pesticidele etc. pot fi de asemenea cumpărate în alte scopuri (stocuri ale unităţilor comerciale, consumul altor unităţi cum ar fi parcurile publice, gospodăriile etc.).

F. CLASIFICARE

1. **Generalităţi**

▼M3

1.55. Datorită faptului că CEA sunt complet integrate în sistemul european de conturi, la elaborarea lor se utilizează nomenclatorul general al activităţilor economice al Eurostat, adică NACE Rev. 2. Acesta este un nou nomenclator de activităţi pe patru niveluri elaborat în 2006. El constituie de fapt o revizuire a nomenclatorului general al activităţilor economice din Comunităţile Europene, cunoscut sub acronimul NACE şi publicat pentru prima oară în 1970 de Eurostat.

▼B

1.56. ►M3 NACE Rev. 2 ◄ este o versiune mai detaliată a ►M3 ISIC Rev. 4 ◄ ([1]) adaptată specificului european. ►M3 NACE Rev. 2 ◄ este de asemenea legat în mod direct de clasificarea statistică a produselor după activităţi (CPA) în Comunitatea Economică Europeană, bazată la rândul său pe clasificarea centrală a produselor (CPC) elaborată de Naţiunile Unite.

▼M3

1.57. NACE Rev. 2 est un nomenclator de activităţi care se utilizează pentru a defini domeniile de activitate în conturile naţionale. El se bazează pe un sistem de codificare pe patru niveluri descris mai jos:

— un prim nivel care conţine denumiri identificate printr-un cod alfabetic (secţiuni);

— un al doilea nivel care conţine denumiri identificate printr-un cod numeric de două cifre (diviziuni);

— un al treilea nivel care conţine denumiri identificate printr-un cod numeric de trei cifre (grupe); precum şi

— un al patrulea nivel care conţine denumiri identificate printr-un cod numeric de patru cifre (clase).

▼B

1.58. Fiecare nivel al unui nomenclator de activităţi economice poate fi precizat în general menţionând-se bunurile sau serviciile sale caracteristice. Astfel, CPA este utilizat pentru a preciza diferitele activităţi economice ale domeniului de activitate agricol cu o diferenţiere suplimentară de două cifre care permite definiţia mai detaliată a poziţiilor.

1.59. Domeniul de activitate corespunde grupării unităţilor de activitate economică la nivel local care exercită o activitate economică identică sau similară. La nivelul cel mai detaliat al clasificării, un domeniu de activitate cuprinde totalitatea UAE locale provenind din aceeaşi clasă (patru cifre) a ►M3 NACE Rev. 2 ◄ şi care exercită aşadar aceeaşi activitate conform definiţiei din acest nomenclator (vezi SEC 95 punctul 2.108). Definirea sferei de cuprindere a domeniului de activitate agricol necesită definiţia precisă a:

— activităţilor caracteristice şi

([1]) ►M3 ISIC Rev. 4 ◄: clasificare internaţională tip, pe sectoare economice, a tuturor domeniilor de activitate economică ale Naţiunilor Unite.

▼B

— unităților caracteristice ale CEA.

2. **Definiția activităților caracteristice din agricultură**

1.60. Domeniul de activitate agricol conform CEA corespunde diviziunii 01 din ►M3 NACE Rev. 2 ◄.

1.61. CEA constituie un cont satelit al conturilor naționale, ale căror concepte, principii și reguli fundamentale se bazează pe SEC 95. Totuși, dat fiind faptul că SEC 95 nu furnizează decât cadrul general pentru ansamblul economiei, el trebuie adaptat nevoilor domeniului agricol. Cerințele specifice ale CEA rezultă mai ales din obiectivele lor specifice, din disponibilitatea surselor de date și natura specifică a unităților agricole și a activităților economice ale acestora. Specificul acestor conturi satelit impune stabilirea unei liste a activităților agricole caracteristice ale CEA, desigur pe baza ►M3 NACE Rev. 2 ◄.

▼M3

1.62. În scopuri de contabilitate naționale, domeniul de activitate agricol din cadrul central al conturilor naționale este definit ca grupul de unități care exercită fie în exclusivitate fie împreună cu alte activități economice secundare activități din cadrul diviziunii 01 din NACE Rev. 2 „Agricultură, creșterea animalelor, vânătoare și servicii anexe". Diviziunea 01 cuprinde ([1]):

— grupa 01.1: Creșterea culturilor nepermanente;

— grupa 01.2: Creșterea culturilor permanente;

— grupa 01.3: Înmulțirea plantelor;

— grupa 01.4: Producția animală;

— grupa 01.5: Cultivarea plantelor combinată cu creșterea animalelor;

— grupa 01.6: Activități de sprijin pentru agricultură și activități de pregătire a produsului recoltei;

— grupa 01.7: Vânătoarea, vânătoare cu capcane și activități de servicii conexe.

1.63. Lista activităților agricole caracteristice ale CEA corespunde cu aceste șapte grupuri de activități (01.1-01.7), dar cu următoarele diferențe:

— includerea producției de vin și de ulei de măsline (folosind în exclusivitate strugurii și măslinele produse de aceeași exploatație) ([2]),

— excluderea activităților de producție a semințelor în amonte și în aval față de înmulțire, cât și a anumitor activități care, în cadrul NACE Rev. 2 sunt considerate ca fiind servicii agricole (de exemplu exploatarea sistemelor de irigație – fiind luate în considerare numai lucrările agricole executate pe bază de contract).

([1]) A se vedea și „notele explicative": Eurostat: NACE Rev. 2, Nomenclatorul statistic al activităților economice în Comunitatea Europeană, tema 2, seria E, Luxemburg, 2007.

([2]) Includerea acestor activități nu reprezintă de fapt o abatere de la NACE Rev. 2: a se vedea „Orientările introductive la NACE Rev. 2".

▼B

3. **Definiția unităților caracteristice din agricultură**

▼M3

1.64. Trebuie incluse toate unitățile care desfășoară activități caracteristice domeniului agricol al CEA. Este vorba despre unitățile care desfășoară activități din cadrul următoarelor grupe ale NACE Rev. 2:

— grupele 01.1 și 01.2: Creșterea culturilor nepermanente și permanente,

— producție de semințe: numai unitățile care se ocupă cu multiplicarea de semințe;

— grupa 01.3: Înmulțirea plantelor,

— grupa 01.4: Producția animală,

— grupa 01.5: Cultivarea plantelor combinată cu creșterea animalelor,

— grupa 01.6: Activități de sprijin pentru agricultură și activități de pregătire a produsului recoltei

— excluzând unitățile care desfășoară activități de servicii agricole, altele decât lucrările agricole executate pe bază de contract (adică unitățile care desfășoară activități de exploatare a sistemelor de irigații sau de tratare a semințelor pentru înmulțire),

— grupa 01.7: Vânătoarea, vânătoarea cu capcane și activități de servicii conexe.

_____

▼B

1.66. Din această listă putem deduce că alături de exploatațiile agricole, celelalte unități caracteristice ale agriculturii sunt: grupările de producători de vin și ulei de măsline și unitățile specializate în serviciile agricole de tipul lucrări agricole executate pe bază de contract (vezi punctele 1.20 și 1.21). Trebuie reamintit că unitățile pentru care activitățile agricole nu constituie decât o activitate de recreere sunt excluse din unitățile caracteristice agriculturii (vezi punctul 1.24).

4. **Observații privind diverse capitole**

▼M3

(a) Grupurile de la 01.1 la 01.3: Creșterea culturilor nepermanente și permanente, înmulțirea plantelor

1.67. Grupurile de la 01.1 la 01.3 includ o repartizare sistematică care permite clasificarea tuturor activităților de producție vegetală din agricultură în statele membre ale Uniunii Europene.

▼B

1.68. Pentru a fi recenzată, activitatea de producere a plantelor furajere trebuie efectuată în cadrul unei activități economice.

▼M3

_____

▼B

1.70. Conform nomenclatorului CEA, semințele agricole sunt clasificate în rubrica „Semințe”, cu excepția semințelor de cereale (inclusiv orezul), de oleaginoase, proteaginoase și cartofi care sunt clasificate în rubricile individuale de cereale (inclusiv orezul), oleaginoase, proteaginoase și cartofi ([1]). Activitatea de producție a semințelor și a materialului săditor include de fapt mai multe tipuri de activități de producție: cercetarea (adică producția de semințe prototip de primă generație), înmulțirea (realizată de exploatații agricole pe bază de contract) și certificarea (adică sortarea, anrobarea și ambalarea de către unități de producție specializate). Numai activitatea de înmulțire a semințelor este o activitate caracteristică agriculturii, în măsura în care activitățile de cercetare și de certificare sunt realizate de instituții de cercetare și de producție și nu corespund abordării tradiționale a agriculturii (adică exploatarea resurselor naturale în vederea producției vegetale și animale). În consecință, producerea semințelor în cadrul CEA nu se referă decât la producția semințelor înmulțite. Consumul intermediar de semințe și material săditor corespunde: (i) semințelor și materialului săditor de primă generație cumpărate în vederea înmulțirii și (ii) semințelor și materialului săditor certificate cumpărate de producătorii agricoli pentru producția vegetală.

▼M3

1.71. În conformitate cu convenția adoptată de NACE Rev. 2 ([2]), atunci când produsele agricole sunt fabricate de aceeași unitate de producție, produsele prelucrate sunt clasificate de asemenea la agricultură. Ca exemplu, mustul de struguri, vinul și uleiul de măsline sunt considerate în CPA produse alimentare. NACE Rev. 2 clasifică producția de vin și de ulei de măsline în secțiunea C „fabricare” (clasele 11,02 „fabricarea vinului din struguri” și 10,41 „fabricarea de uleiuri și grăsimi”). Doar activitățile de producere a strugurilor de vin și a măslinelor fac parte din agricultură (clasa 01,21 „cultivarea strugurilor” și 01,26 „cultivarea fructelor oleaginoase”). Cu toate acestea, în temeiul convenției menționate mai sus, vinul și uleiul de măsline din struguri și măsline produse de aceeași unitate de producție, sunt clasificate la agricultură.

▼B

1.72. Producția de vin a unităților strâns legate de exploatațiile agricole este de asemenea considerată o activitate caracteristică a agriculturii în cadrul CEA. Aceste unități puternic legate de exploatațiile agricole includ grupurile de producători (de exemplu cooperativele viticole). Includerea lor în domeniul de activitate agricol se justifică prin natura acestor organizații care au constituit din punct de vedere istoric o „prelungire” a exploatației agricole (din rațiuni de producție și de comercializare în comun) și care constituie în general proprietatea exploatațiilor agricole. În schimb, producția de vin (ulei de măsline) de către întreprinderile agroalimentare este exclusă din domeniul de aplicație a CEA (această producție are o natură industrială clară).

1.73. Producția de must de struguri se află alături de producția de vin pe listele activităților caracteristice deoarece mustul de struguri poate fi vândut sau exportat ca atare sau poate intra în variația de stocuri pentru ca, în cursul unei perioade de referință ulterioare, să fie vândut sau exportat în vederea consumului sau a transformării în vin.

([1]) Abaterea de la regula generală se explică prin faptul că în aceste cazuri speciale o parte considerabilă a semințelor se obține din producția normală de cereale, oleaginoase, proteaginoase și cartofi, în timp ce în celelalte cazuri aceste semințe sunt produse de unități specializate.

([2]) A se vedea „Orientările introductive la NACE Rev. 2: Nomenclatorul statistic al activităților economice în Comunitatea Europeană, tema 2, seria E, Luxemburg, 2007”.

▼B

1.74. Dat fiind faptul că vinul, uleiul de măsline și mustul de struguri (acesta doar în măsura în care nu este vinificat în cursul perioadei analizate) rezultă din producția domeniului de activitate agricolă în urma prelucrării strugurilor sau măslinelor produse de către aceeași unitate, nici strugurii destinați producției de must și vin, nici măslinele destinate fabricării uleiului (adică produsele de bază) nu pot fi incluse în producție. Ei sunt considerați intraconsum care nu trebuie măsurat în producția domeniului (vezi punctul 2.052). Mustul de struguri care nu este vinificat în decursul perioadei analizate trebuie inclus în producția perioadei respective. În cursul perioadei de vinificare, el trebuie contabilizat drept consum intermediar (intraconsum) în contrapartidă cu o diminuare corespunzătoare a stocurilor. Ca produs rezultând din transformarea mustului, vinul trebuie contabilizat ca element de producție.

1.75. Plantațiile (de exemplu viile și livezile) sunt bunuri de capital fix. Realizarea acestor plantații trebuie înregistrată la producție. Realizarea plantațiilor pentru uz propriu reprezintă „producția pentru uz propriu a bunurilor de capital fix”. Atunci când aceste plantații sunt realizate de unități specializate în cadrul unui contract, valoarea corespunzătoare se trece la „vânzări”.

▼M3

(b) grupa 01.4: Producția animală

▼B

1.76. Ca și în cazul activităților de cultivare a plantelor (vezi punctul 1.67), acest grup cuprinde o repartizare sistematică a șeptelului și a produselor animaliere produse în statele membre ale Uniunii Europene.

▼M3

_____

▼B

1.78. Creșterea cailor constituie o activitate caracteristică a CEA, oricare ar fi destinația finală a animalului (reproducție, producția de carne sau de servicii). ►M3 Cu toate acestea, trebuie notat că gestiunea cailor de curse și a școlilor de echitație nu este o activitate caracteristică a agriculturii (este vorba despre o activitate recreativă, de divertisment și sportivă: Diviziunea 93) (vezi punctul 2.210) ◄ În consecință, câștigurile obținute de exploatațiile agricole în cadrul acestor activități trebuie excluse din CEA. De asemenea, deținerea cailor de călărie sau a cailor de curse care nu sunt folosiți în procesul de producție agricolă este exclusă din cadrul CEA. Un regim similar se aplică și taurilor crescuți pentru coride.

1.79. În prezentarea conturilor economice, produsele derivate [1] care rezultă în mod automat din producția anumitor produse agricole, nu figurează la aceleași poziții cu produsul acestor activități. Ele apar separat la sfârșitul fiecărui grup de activitate de producție într-o repartizare pe specii. De exemplu pentru cultivarea plantelor, este vorba de paie, de frunze de sfeclă și varză, de păstăi de mazăre și de fasole etc., pentru vinificație, de drojdie și tartru; pentru fabricarea uleiului de măsline, de deșeuri precum turtele oleaginoase și, pentru producția animală, de pielea, părul și blana vânatului ucis, precum și de ceară, bălegar și purină. Toate aceste produse nu reprezintă în general obiectivul principal al producției; de aceea datele statistice sunt arareori fiabile. Chiar în agricultură aceste produse sunt utilizate în principal pentru hrana animalelor sau fertilizări. Cu toate acestea, se întâmplă ca aceste produse derivate să fie vândute unor sectoare economice din afara agriculturii și în acest caz, valoarea producției trebuie să figureze în CEA.

[1] Un produs secundar iminent este un produs legat din punct de vedere tehnic de producerea altor produse. El poate fi exclusiv atunci când este legat de alte produse ale aceluiași grup, dar a cărui producție este exclusivă pentru acest grup, sau poate fi un produs curent atunci când este legat de alte produse, dar a cărui producție nu este specifică unui singur grup.

▼M3

(c) grupa 01.6: Activități de sprijin pentru agricultură și activități de pregătire a produsului recoltei

1.80. Activitățile grupei 01.6 pot fi împărțite în două categorii:

— servicii agricole de lucrări executate pe bază de contract în etapa de producție (adică lucrări agricole executate pe bază de contract),

— „alte” servicii agricole (exploatarea sistemelor de irigație, tratarea semințelor pentru înmulțire etc.).

1.81. Activitățile de servicii agricole din cea de-a doua categorie nu sunt considerate ca fiind activități caracteristice pentru CEA (chiar dacă figurează în conturile pentru agricultură ale conturilor naționale), în măsura în care ele nu sunt activități tradiționale și caracteristice ale agriculturii.

▼B

Lucrările agricole executate pe bază de contract

1.82. În cadrul procesului de diferențiere a economiei naționale, exploatațiile și gospodăriile agricole au renunțat de multă vreme la anumite activități, care au fost preluate de un număr din ce în ce mai mare de profesii specializate și având propriile unități de producție. Această diferențiere s-a referit mai întâi la activitățile de prelucrare și transformare a produselor agricole (sacrificarea și prelucrarea cărnii, măcinatul cerealelor și fabricarea pâinii, a untului și brânzei, prelucrarea semințelor de către sectoarele noi) iar mai târziu a inclus și anumite operațiuni de comercializare. Acest lucru este valabil în special în contextul mutațiilor structurale majore din agricultură, însoțite de utilizarea crescândă a mașinilor, care au făcut ca activitățile agricole care contribuie direct la producția de produse vegetale și la creșterea animalelor să fie încredințate din ce în ce mai mult unităților specializate.

1.83. Din aceste activități fac parte: aplicarea îngrășămintelor, stropitul cu soluție de var, aratul, semănatul, combaterea buruienilor și a paraziților, protecția plantelor, secerișul, treieratul și tunsul oilor.

1.84. Toate aceste activități se caracterizează prin faptul că ele sunt lucrări necesare în mod obișnuit în cursul procesului de producție a produselor agricole și că ele sunt legate de producerea acestor produse.

1.85. Activitățile care nu sunt legate direct de producerea produselor agricole, adică nu intervin în etapa de producție agricolă (de exemplu transporturile în contul altor persoane și livrările de lapte la fabricile de lapte sunt exemple de activități neagricole care fac parte din alt domeniu de activitate) nu ar trebui să figureze în CEA (cu excepția cazului în care este vorba de activități neseparabile de activitatea agricolă principală; vezi punctul 1.12).

1.86. Trebuie să se țină cont de faptul că această clasificare nu se aplică decât atunci când activitățile în cauză sunt în exclusivitate în sarcina unor unități specializate. ►M3 În schimb, atunci când, de exemplu, exploatantul agricol se mulțumește să închirieze mașini (fără personal) sau închiriază mașini doar cu o parte din personalul necesar, astfel încât activitatea propriu-zisă continuă să fie executată de el/ea însuși/-înșăși cu ajutorul mașinilor închiriate, activitatea aparține diviziunii 77 a NACE Rev. 2. ◄ Această situație se întâlnește mai ales când este vorba despre mașinile simple, care necesită relativ puține reparații, și mai ales în perioadele de vârf în cursul cărora sunt utilizate mașinile (vezi punctul 1.23).

▼B

1.87. Lucrările executate pe bază de contract în etapa de producție agricolă sunt în principal activități legate de utilizarea unor mașini și echipamente costisitoare. Aceste lucrări pot fi executate de:

(a) întreprinderi specializate în executarea de lucrări pe bază de contract, pentru care aceste lucrări reprezintă principalul obiect de activitate (întreprinderi de executare lucrări agricole pe bază de contract propriu-zise);

(b) exploatații agricole

Lucrările agricole executate pe bază de contract de către exploatanți au în general următoarele forme:

— ca sursă de câștig suplimentar pentru exploatant, forma cea mai flexibilă fiind cea de ajutor ocazional acordat unui vecin. Tot în această categorie se află pensiunile pentru animale și (mai ales pentru porci și păsări) creșterea animalelor contra plată (în special îngrășatul). Această pensiune poate fi furnizată de un exploatant altor exploatanți , sau animalele pot aparține unui industriaș, cel mai adesea un furnizor (de exemplu un fabricant de furaje sau un comerciant de furaje) sau un cumpărător (de exemplu un abator),

— sub forma unui parc mai mult sau mai puțin autonom de mașini care reprezintă o formă de întrajutorare sistematică între vecini. Costul ridicat al mașinilor și rata de utilizare insuficientă în cadrul unei exploatații determină exploatațiile care posedă mașini agricole să se asocieze pentru a alcătui parcuri de mașini care sunt puse, împreună cu personalul necesar, la dispoziția altor exploatații. Din ce în ce mai mult, exploatanții care își obțin venitul principal din agricultură execută lucrări agricole pe bază de contract în contul acelora pentru care agricultura nu constituie decât o activitate secundară și care nu sunt uneori decât proprietarii terenului,

— cooperativele de mașini agricole ([1]). Este vorba despre cooperative mari care au personal salariat; aceste cooperative se apropie și ele de întreprinderea specializată de executare de lucrări pe bază de contract;

(c) întreprinderi care intervin într-o etapă de producție ulterioară, precum recoltarea legumelor sau a fructelor pe care apoi le și prelucrează (de exemplu fabricile de conserve în cadrul unei culturi de mazăre sub contract);

(d) întreprinderi care intervin într-o etapă de producție anterioară. Printre acestea se află de exemplu, comercianții de mașini agricole care execută lucrări pe bază de contract. Chiar dacă din punctul de vedere al CEA alte cazuri par improbabile, teoretic este posibil ca un producător de pesticide să pulverizeze el însuși pesticidele respective. Cu toate acestea, dacă această activitate are loc după metodele cele mai moderne, atunci nu trebuie neapărat să avem de-a face cu lucrări executate pe bază de contract în etapa de producție agricolă. Nu este cazul mai ales atunci când nu este vorba despre lucrări efectuate în mod obișnuit de către exploatant (de exemplu, combaterea paraziților folosind avioanele).

([1]) Spre deosebire de parcurile de mașini în care echipamentele și mașinile sunt în general proprietatea agricultorilor individuali, cooperativele sunt cele care dețin proprietatea asupra mașinilor și echipamentelor.

▼B

1.88. Atunci când trebuie stabilit dacă o activitate trebuie considerată lucrare agricolă pe bază de contract (adică o activitate care, în cadrul procesului de producție agricolă este în mod normal executată de către înseși întreprinderile agricole), trebuie să se țină cont de faptul că nu numai natura activității este importantă, ci și contextul particular în care ea se realizează, adică acest „cadru al procesului de producție agricolă".

▼M3

1.89. Creșterea animalelor de fermă contra plată (animale în pensiune) face parte din lucrările agricole executate pe bază de contract având în vedere că această activitate constituie o parte din procesul de producție a unor bunuri agricole. Totuși, această poziție nu include creșterea și întreținerea cailor de călărie privați care nu constituie o producție de bunuri, ci un adevărat serviciu în sensul SEC 95 (secțiunea R din NACE Rev. 2).

▼B

1.90. Forma de remunerare a celui care execută lucrările pe bază de contract nu are importanță. Nu este deloc necesar să fie vorba de o remunerație fixă (adică un salariu în sens strict al termenului); remunerarea poate să ia forma participării la profit sau diferite formule mixte (astfel, exploatantul care îngrașă viței contra unei remunerații primește de obicei o sumă fixă pe vițel la care se adaugă o parte din profitul net). De asemenea se pot avea în vedere remunerații sub forma unei părți determinate din producție.

1.91. Cu toate acestea, prestațiile trebuie întotdeauna să fie făcute de întreprinderi independente; lucrările efectuate de salariații exploatației nu intră în această categorie. Remunerarea acestor lucrări, (de exemplu cea a unui mulgător salariat), reprezintă în cadrul exploatației agricole o cheltuială cu salariile și apare la poziția „remunerația salariaților". În schimb, prestația unei întreprinderi care efectuează, pe bază de contract, lucrări de muls pentru alte exploatații agricole se contabilizează în cazul CEA atât la producție (vânzare de servicii) din punct de vedere al contractantului, cât și la consum intermediar (achiziție de servicii) din punct de vedere al exploatației agricole.

▼M3

(d) grupa 01.7: vânătoare, vânătoare cu capcane și activități de servicii conexe

1.92. Această grupă de activități cuprinde următoarele activități: (i) vânătoarea la capcană în scopuri comerciale; (ii) capturarea de animale (moarte sau vii) pentru hrană, blană sau piele, sau în scopuri de cercetare, grădini zoologice sau ca animale de companie; (iii) producția de blănuri, de piei de reptile sau păsări care provin din activitatea de vânătoare sau vânătoare cu capcane. Trebuie să notăm faptul că producția de blănuri și piei provenind din abatoare ca și vânătoarea exercitată ca activitate sportivă sau recreativă nu fac parte din activitățile caracteristice ale domeniului agricol. Creșterea vânatului în exploatații nu face parte din această clasă („vânătoarea", ci din clasa 01.49 „creșterea altor animale".

▼B

5. **Deosebirea dintre domeniul de activitate agricol în CEA și domeniul agricol în cadrul central al conturilor naționale**

1.93. Domeniul de activitate agricol în CEA, conform definiției de la punctele 1.62 – 1.66 prezintă unele deosebiri față de domeniul agricol stabilit în cadrul central al conturilor naționale. Aceste deosebiri se referă atât la definiția activităților caracteristice, cât și cea a unităților. Ele pot fi rezumate după cum urmează:

▼M3

domeniul de activitate agricol în CEA = domeniul agricol în cadrul conturilor naționale
– unitățile care se ocupă cu producția de semințe (pentru cercetări sau certificări)

▼M3

– unități de producție care furnizează servicii anexe agricole altele decât lucrările agricole executate pe bază de contract (de exemplu, exploatarea sistemelor de irigație)

– unități pentru care activitatea agricolă nu reprezintă decât o activitate de recreere

\+ activitățile agricole ale unităților a căror activitate principală este alta decât cea agricolă (conform punctului 1.18)

▼B

II. **OPERAȚIUNI PRIVIND PRODUSELE**

2.001. Operațiunile privind produsele reflectă originea și utilizarea produselor. Prin produse se înțeleg toate bunurile și serviciile care provin din producție. Principalele categorii de operațiuni privind produsele definite de SEC 95 sunt: producția, consumul intermediar, cheltuiala cu consumul final, consumul final efectiv, formarea capitalului brut, exportul de bunuri și servicii și importul de bunuri și servicii.

2.002. Așa cum s-a menționat la punctele 1.40 și 1.41, în CEA sunt luate în considerație doar producția, consumul intermediar și formarea capitalului. Producția se înregistrează la resurse, iar consumul intermediar - la utilizările contului de producție. Formarea capitalului se înregistrează la utilizările (variația activelor) contului de capital.

A. REGULI GENERALE

1. **Perioadă de referință**

2.003. Pentru CEA, perioada de referință este anul calendaristic.

2. **Unități**

(a) Cantități

2.004. Ca regulă generală, cantitățile se indică în 1 000 t (pentru mustul de struguri și vin, în 10 000 hl) cu o zecimală. Pentru animale, se reține greutatea în viu.

(b) Prețuri

2.005. În CEA, prețurile se indică per tonă (vinul și mustul de struguri per 10 hl).

2.006. În CEA, prețurile trebuie indicate fie cu cifra întreagă cea mai apropiată, fie cu una sau două zecimale, în funcție de fiabilitatea statistică a datelor disponibile despre prețuri.

(c) Valori

2.007. Valorile se indică în milioane de unități monetare naționale.

3. **Momentul înregistrării**

2.008. SEC 95 (1.57) contabilizează fluxurile (în special operațiunile privind produsele și operațiunile de repartizare) pe bază de angajamente, adică în momentul apariției, transformării sau dispariției/anulării unei valori economice, a unei creanțe sau a unei obligații, și nu în momentul în care se efectuează plata.

(a) Producția

2.009. Producția trebuie evaluată și înregistrată în momentul în care este generată. Prin urmare, ea trebuie înregistrată în momentul în care este produsă și nu în momentul în care este achitată de cumpărător.

▼B

2.010. În SEC 95, producția este considerată un proces continuu în cadrul căruia bunurile și serviciile se transformă în alte bunuri și servicii. Acest proces se poate desfășura în perioade diferite în funcție de produse, putând astfel depăși perioada contabilă. În consecință, această caracterizare a producției, combinată cu principiul contabilității pe bază de angajamente duce la înregistrarea producției sub forma lucrărilor în curs. Astfel, conform SEC 95 (3.58), producția produselor agricole trebuie înregistrată ca și cum ea s-ar întinde pe toată perioada de producție (și nu doar în momentul în care culturile sunt recoltate sau animalele sunt sacrificate). Culturile aflate în curs și peștele sau animalele pentru consumul uman se tratează ca stocuri de lucrări în curs în timpul procesului de producție, și odată procesul terminat, în stocuri de produse finite.

2.011. Înregistrarea producției sub forma lucrărilor în curs este de dorit și necesară pentru analiza economică atunci când procesul de producție se desfășoară pe o perioadă care depășește perioada de referință a conturilor. Acest lucru permite înregistrarea coerentă a costurilor și a producției pentru a se obține date semnificative despre valoarea adăugată. Dat fiind că CEA se întocmesc pe baza anului calendaristic, se poate estima că înregistrarea lucrărilor în curs nu se impune decât pentru produsele al căror proces de producție nu s-a încheiat la sfârșitul anului calendaristic (dar și în cazurile în care nivelul general al prețurilor cunoaște se modifică rapid în timpul perioadei contabile) ([1]).

2.012. Cu toate acestea, pentru produsele agricole al căror ciclu de producție se desfășoară pe o perioadă mai scurtă decât perioada contabilă, se poate considera ca inutilă înregistrarea producției sub forma lucrărilor în curs. Contabilizarea producției în stadiul de produs finit, adică la recoltare (pentru producția vegetală), asigură o coerență suficientă cu costurile de producție. Această situație este valabilă pentru majoritatea producțiilor de plante din Europa al căror proces de producție se desfășoară pe o perioadă mai mică de un an. De asemenea, nu este necesar să se înregistreze sub formă de lucrări în curs producțiile vegetale cu ciclu scurt al căror proces de producție trece în al doilea an calendaristic (vezi punctul 2.172). În toate aceste cazuri, culturile în curs nu sunt considerate stocuri de lucrări în curs.

2.013. În practică, metoda înregistrării sub formă de lucrări în curs se aplică numai produselor cu ciclu de producție lung. Este vorba în special de animale, de produse vegetale cum ar fi vinul (la care învechirea face parte integrantă din procesul de producție) și de plantații. Dat fiind că evoluția generală a prețurilor este în general slabă în Uniunea Europeană, ea nu ar trebui să conducă la înregistrarea anumitor produse sub formă de lucrări în curs (deși acest lucru poate să apară în anumite cazuri excepționale vezi punctul 2.172).

2.014. În momentul recoltării (producția vegetală) sau sacrificării (animale) produselor cu ciclu lung de producție înregistrate ca lucrări în curs, procesul de producție se încheie, iar lucrările în curs se transformă în stocuri de produse finite care urmează să fie vândute sau utilizate în alte scopuri. În cursul procesului de producție, valoarea care trebuie înregistrată în fiecare an ca producție sub formă de lucrări în curs poate fi obținută distribuind valoarea produsului finit proporțional cu cheltuielile angajate în fiecare perioadă (vezi SCN 93 punctul 6.96).

([1]) Vezi punctele 6.72 – 6.79 și 6.94 – 6.100 în SCN.

▼B

2.015. Animale: producția de animale necesită în general o anumită perioadă de timp care poate cuprinde mai multe exerciții financiare înainte ca procesul să se încheie. După nașterea animalelor, înregistrarea este posibilă și justificată în fiecare fază a producției, adică pentru fiecare grup de vârstă a animalelor (cu toate acestea, partea procesului de producție care precedă nașterea nu poate fi înregistrată deoarece nu ea nu poate fi separată de serviciile acordate animalelor gestante).

2.016. Procesul de producție a animalelor de tracțiune se încheie în mod oficial la nașterea lor; din acel moment, ele sunt înregistrate la capitalul fix. Desigur că la naștere animalele nu sunt utilizabile în scopul prevăzut, dar variația datelor de la un animal la altul este de așa natură încât stabilirea unei vârste fixe pentru toate cazurile ar fi foarte arbitrară. Momentul nașterii a fost ales din rațiuni practice, cu atât mai mult cu cât viitorul acestor animale este hotărât în acest stadiu.

2.017. Acest lucru nu este însă întotdeauna valabil pentru bovinele, porcinele, ovinele și celelalte animale care pot fi crescute pentru reproducție sau sacrificare. În cazul în care se poate face distincție între animalele tinere în funcție de viitoarea lor utilizare, cele care vor fi folosite ca factor de producție se înregistrează de la naștere la formarea brută de capital fix (este vorba despre formarea brută de capital fix pentru uz propriu, adică aceste animale sunt considerate lucrări în curs, iar creșterea lor se înregistrează la producție, vezi SEC 95 punctul 3.112). În caz contrar, animalele se includ în stocuri sub formă de lucrări în curs până la vârsta adultă și până în momentul în care sunt utilizate ca factori de producție (pentru a fi utilizate ca vaci de lapte sau de reproducție sau în alte scopuri productive, cum ar fi producția de lână). În această situație, ele se înregistrează la capitalul fix. Animalele care urmează să fie sacrificate sau care au fost scoase din turmele de reproducție înainte de a fi sacrificate, se înregistrează și ele la stocuri, și nu la capitalul fix.

2.018. Un regim specific se aplică producției de pui, atunci când aceasta se întinde pe două perioade contabile. Ouăle care sunt puse la clocit la sfârșitul unui exercițiu sunt considerate producție de pui și sunt contabilizate în cadrul CEA ca producție de păsări (sub formă de lucrări în curs) (vezi punctul 2.048).

2.019. Vin: producția se contabilizează sub formă de lucrări în curs deoarece învechirea face parte din procesul de producție și se poate întinde pe mai multe perioade contabile. La fel, mustul în fermentație, care nu mai este must proaspăt dar nu este încă vin este tratat ca și ouăle puse la clocit la sfârșitul perioadei contabile. În conturile economice pentru agricultură, el se contabilizează ca vin, sub formă de lucrări în curs.

2.020. Activele cultivate în plantații: bunurile pentru formarea brută de capitalul fix pentru uz propriu (altele decât animalele) cum ar fi plantațiile cu producție periodică se înregistrează la formarea brută de capital fix în momentul producției activelor în cauză.

(b) Consumul intermediar

2.021. Bunurile și serviciile de consum intermediar trebuie contabilizate în momentul în care intră în procesul de producție, adică în momentul în care ele se consumă efectiv, și nu la data cumpărării sau a intrării lor în stoc.

▼B

2.022. Consumul de bunuri dintr-o anumită perioadă de referință corespunde în practică cumpărărilor sau achizițiilor de mărfuri plus stocul inițial și minus stocul final ([1]).

2.023. Serviciile se contabilizează în momentul cumpărării lor. Cum serviciile nu pot fi stocate, momentul cumpărării lor este și momentul consumului.

2.024. Următoarele servicii constituie o excepție de la această regulă:

— serviciile legate de cumpărarea bunurilor, cum sunt serviciile de comerț și de transport se înregistrează la consum intermediar în momentul consumului bunurilor în cauză (vezi punctul 2.111),

— serviciile de tip permanent, cum sunt serviciile de asigurări se înregistrează la sfârșitul perioadei de referință, proporțional cu plățile de efectuat în cursul anului sau părții anului în cauză. În consecință, sumele contabilizate nu corespund neapărat primelor de asigurare vărsate în cursul perioadei analizate.

(c) Formarea brută de capital fix

2.025. Formarea brută de capital fix se înregistrează în momentul transferului proprietății asupra activelor fixe în cauză la o unitate care intenționează să le utilizeze în scopuri productive. Există totuși două excepții de la acest principiu. Pe de o parte, activele achiziționate pe bază de leasing financiar sunt înregistrate ca și cum utilizatorul ar deveni proprietar în momentul în care el are dreptul de folosire a bunurilor (vezi punctul 2.122). Pe de altă parte, formarea brută de capital fix pentru uz propriu se înregistrează în momentul producerii activelor în cauză (cu excepția bovinelor, porcinelor, ovinelor și a altor animale pentru care nu poate fi clar definită utilizarea viitoare, aceste animale fiind trecute la stocuri sub formă de lucrări în curs, vezi punctul 2.017).

2.026. În cazul unei plantații de pomi fructiferi sau podgorii (bunuri de capital fix produse pentru uz propriu), dacă toate lucrările necesare nu sunt încă încheiate la sfârșitul perioadei contabile, valoarea materialelor consumate și a serviciilor furnizate în cursul anului de referință se înregistrează ca formare brută de capital fix la sfârșitul perioadei.

2.027. Achizițiile și vânzările de terenuri, precum și costurile aferente acestor tranzacții se contabilizează în momentul transferului de proprietate. Totuși, trebuie reținut că achiziția netă de terenuri nu face parte din formarea brută de capital fix deoarece terenurile sunt active neproduse. Achiziția netă de terenuri (și alte active corporale neproduse) se înregistrează în contul de capital („contul de achiziții de active nefinanciare”).

(d) Variația stocurilor

2.028. Variațiile de stocuri corespund diferenței dintre intrările și ieșirile din stoc care au intervenit în cursul perioadei de referință.

([1]) În ceea ce privește momentul înregistrării stocurilor, vezi punctele 2.029 – 2.031.

▼B

2.029. Intrările în stoc sunt constituite fie din bunuri care vor fi utilizate ulterior în procesul de producție (stocuri de utilizat) – data de înregistrare fiind atunci momentul transferului de proprietate –, fie bunuri obținute produse chiar de domeniul economic respectiv și destinate unei utilizări ulterioare, de exemplu vânzarea sau includerea în capitalul fix (stocuri de producție) – atunci înregistrarea în stoc are loc când producția lor este încheiată.

2.030. Pentru produsele nefinite generate de domeniul economic (înregistrate sub formă de lucrări în curs), valoarea materialelor consumate și a prestațiilor furnizate în cursul unei perioade de referință se contabilizează tot la stocuri la sfârșitul acestei perioade (cu excepția producției în curs a plantelor cu ciclu scurt de producție, vezi punctul 2.012; ca urmare, este posibil ca o parte din materialele consumate și din serviciile furnizate în timpul perioadei de referință să fi fost consumate fără ca în contrapartidă să aibă loc o creștere a valorii stocurilor).

2.031. Ieșirile din stoc sunt constituite fie din fluxuri de bunuri care intră în procesul de producție (stocuri de utilizat), fie fluxuri de bunuri care părăsesc domeniul pentru a fi vândute sau pentru o altă utilizare (stocuri de producție). În primul caz, ieșirile se fac din stocurile domeniului în momentul consumului intermediar efectiv în procesul de producție; în al doilea caz, ieșirile se scad din stocuri în momentul vânzării sau al unei alte utilizări.

B. PRODUCȚIE

(vezi SEC 1995, 3.07 – 3.58)

1. **Conceptul de producție în SEC 95 și în CEA – Date generale**

2.032. În varianta engleză a SEC 95, termenul „producție” denumește procesul de producție ca atare, iar termenul „output” denumește bunurile și serviciile rezultate; este important să avem în vedere această distincție. Conform SEC 95 (3.14), producția („output”) include toate produsele fabricate în cursul perioadei contabile.

2.033. Conform SEC 95, în producție se includ și: (i) bunurile și serviciile pe care o UAE locală le furnizează altei UAE locale care aparține aceleiași unități instituționale, (ii) bunurile care sunt produse de către o UAE locală și care sunt întotdeauna în stoc la sfârșitul perioadei contabile în cursul căreia au fost produse, oricare ar fi utilizarea căreia îi sunt destinate ulterior. Cu toate acestea, bunurile sau serviciile produse și consumate în cursul aceleiași perioade contabile de către aceeași UAE locală nu fac obiectul unor înregistrări distincte. Ele nu se contabilizează așadar nici la producție, nici la consumul intermediar al acestei unități.

2.034. Conceptul de producție utilizat în CEA se înrudește cu conceptul de „producție totală”. El se bazează pe o adaptare a SEC 95, astfel încât anumite bunuri și servicii agricole produse și consumate în cursul aceleași perioade contabile și în cadrul aceleiași unități agricole se contabilizează în producția activității agricole. Criteriile de identificare a acestor bunuri și servicii de inclus în producția domeniului de activitate agricol sunt descrise la punctul 2.055. Diferența între metoda SEC 95 și metoda adoptată CEA constă în aceste elemente ale consumului în cadrul unității a căror valoare se înscrie atât la producție cât și la consumul intermediar. În acest fel valoarea adăugată rămâne identică oricare ar fi metoda utilizată.

▼B

2.035. Așa cum este menționat la punctul 1.34, modificarea regulii SEC 95 se bazează pe specificul activității agricole și al exploatației agricole (în calitate de UAE locală). De asemenea, ea permite:

— o mai bună analiză economică a conturilor pentru agricultură, în special definiția coeficienților tehnici și ai indicilor de valoare adăugată (raportul dintre producție și consumul intermediar),

— o mai bună comparație a coeficienților tehnici și a indicilor de valoare adăugată între subdomeniile de activitate economică și țări. Producția internă consumată în cadrul aceleiași unități se limitează în principal la câteva produse specifice (cereale, proteaginoase, plante furajere și laptele pentru hrana animalelor), iar indicele consumului intern al unităților variază mult în funcție de domeniile economice și țări,

— o mai mare coerență între conturile de producție, de exploatare și de venit ale întreprinderii: nevoia de coerență între operațiunile privind produsele (producție, consum intermediar etc.) și operațiunile de repartizare (remunerarea salariaților, subvenții, impozite, chirii, dobânzi etc.) a devenit mai puternică prin reforma politicii agricole comune în 1992, în măsura în care subvențiile (dintre care unele vizează producțiile intraconsumate ale unităților) joacă în prezent un rol important în formarea și evoluția venitului agricol.

2.036. Deși nu este propusă de SEC 95, regula adoptată de CEA este totuși prevăzută de SCN 93, datorită specificului agriculturii (vezi SCN 93, anexa I, punctul 15) și de manualul metodologic al FAO ([1]). Ea permite reducerea substanțială a diferenței dintre cele două metode de măsurare a producției în funcție de alegerea unității de bază (UAE locală sau unitatea de producție omogenă).

2. **Producția din activitatea agricolă: cantitățile**

2.037. În cadrul CEA, producția este repartizată în mod progresiv.

Prezentarea schematică a resurselor și utilizărilor produselor agricole

<table>
<tr><td colspan="7">Producția brută (1q)</td><td></td></tr>
<tr><td>Pierderi (2q)</td><td colspan="6">Producția utilizabilă (3 q)</td><td>Stoc inițial (Si) (4q)</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="7">Total resurse disponibile (5q)</td></tr>
<tr><td></td><td>Intraconsum în cadrul unității (6q)</td><td>Prelucrare de către producători (7q)</td><td>Autoconsum (8q)</td><td>Total Vânzări (9q)</td><td>S (*) (10q)</td><td colspan="2">Stoc final (Sf) (11q)
Sf-Si (**) (12q)</td></tr>
</table>

(*) S =bunuri de capital fix produse pentru uz propriu.
(**) Sf-Si = variația de stoc. În schema de mai sus, se presupune că stocul final este mai mare decât stocul inițial.

([1]) FAO (1996) Sistemul conturilor economice din alimentație și agricultură, Națiunile Unite, Roma.

▼B

2.038. Punctul de plecare al acestui calcul progresiv este fie:

— producția brută (1q), fie

— producția utilizabilă (3q),

în funcție de faptul că valoarea recoltei de referință include sau nu pierderile pe câmp, pierderile din recoltă și pierderile la fermă.

(a) Producția brută

Producția brută: (1q)

2.039. Este punctul de plecare pentru țările a căror statistică oficială privind recolta include pierderile. Adoptarea conceptului de domeniu de activitate impune măsurarea totalității produselor activităților agricole ale unităților agricole din domeniu (conform punctelor 1.62 și 1.63). Conform convenției adoptate la punctul 1.31 (care menționează că produsul activităților agricole secundare ale unităților neagricole este nul deoarece se presupune că activitatea agricolă de orice fel este separabilă și reprezintă așadar activitatea principală a unei UAE agricole locale pe care o creează), întreaga producție agricolă trebuie contabilizată, cu excepția aceleia produse de unități pentru care activitatea agricolă nu reprezintă decât o activitate de recreere (vezi punctul 1.24).

(b) Pierderi

Pierderi: (2q)

2.040. Acest capitol se referă la pierderile curente de bunuri din stoc (vezi punctul 2.041). Sunt pierderile pe câmp, din recoltă și alte pierderi la fermă (datorate naturii perisabile a produselor, accidentelor climatice de tip îngheț, secetă etc.). Nu trebuie indicate aici pierderile suferite în diverse etape de comercializare, adică în cursul transportului după plecarea de la fermă, a depozitării la comerciant precum și pierderile suferite pe parcursul prelucrării sau transformării la prelucrători. În schimb, trebuie incluse aici produsele oferite de producători, dar nevândute și stricate (în special fructele și legumele).

Tipuri de pierderi

2.041. Conform SEC 95, producătorii pot suferi trei tipuri de pierderi: pierderi curente din stoc (punctele 3.117 și 3.118 din SEC 95), pierderi excepționale din stoc [punctul 6.25 litera (e) din SEC 95] și pierderi datorate catastrofelor [punctele 6.22 și 6.23 litera (b) din SEC 95].

Înregistrarea celor trei tipuri de pierderi

2.042. Pentru a înregistra pierderile de bunuri din stoc trebuie făcută distincția între pierderile curente, pe de o parte, și pierderile excepționale și datorate catastrofelor, pe de altă parte. Înregistrarea pierderilor depinde însă de metoda de calcul a producției și de tipul de material statistic de bază din fiecare țară.

▼B

2.043. Atunci când producția se calculează pe baza datelor privind stocul inițial și cel final, pe vânzări și eventual alte utilizări (precum bunurile de capital fix produse pentru uz propriu), pierderile curente sunt deja deduse prin variația stocurilor și înregistrarea lor din nou la capitolul „pierderi” ar determina o dublă contabilizare. În schimb, atunci când calculul producției nu se bazează pe datele referitoare la stocuri, ci, de exemplu, pe numărul de nașteri efective, trebuie înregistrate pierderile curente în timpul producției din perioada de referință analizată, cât și pierderile de animale importate pentru creștere sau îngrășare sau care s-au născut în cursul perioadelor anterioare.

2.044. Pierderile de bunuri din stoc excepționale și pierderile datorate unor catastrofe trebuie înregistrate în conturile de acumulare, și anume în contul „alte schimbări de volum ale activelor”. Producția include deci valoarea totală a acestor pierderi.

2.045. Pierderile (curente, excepționale sau datorate unor catastrofe) de active fixe (vaci de lapte, animale de reproducție etc.) trebuie înregistrate în contul „alte schimbări de volum ale activelor”. Ele nu au nici un efect asupra valorii producției. Trebuie subliniat că pierderile care afectează plantațiile aflate deja în perioada de producție trebuie înregistrate fie la consumul de capital fix, fie la „alte schimbări de volum ale activelor”, după tipul de pierdere.

(c) Producția utilizabilă

Producția utilizabilă: (3q) = (1q) minus (2q) = producția brută minus pierderile (de producție)

2.046. Țările care nu înregistrează pierderile în valoarea recoltei de referință încep cu această poziție. Este vorba despre producția disponibilă în perioada de referință care este fie comercializată, utilizată ca mijloc de producție, prelucrată de către producător, consumată în propria gospodărie sau stocată fie, dacă este cazul, folosită ca bun de capital fix produs pentru uz propriu.

(d) Stoc inițial

Stoc inițial: (4q)

2.047. Aici este vorba despre stocurile de producție (produse finite sau lucrări în curs) care se găsesc în unitățile agricole (adică la producătorii) la începutul anului de referință. Stocurile aflate în diferite etape de comercializare ca și stocurile de intervenție nu trebuie indicate aici (vezi punctul 2.201 și următoarele în ceea ce privește înregistrarea animalelor).

2.048. Stocul inițial de „păsări” include și ouăle care se află în clocitoare la începutul perioadei de referință deoarece ele sunt considerate lucrări în curs pentru păsări (vezi punctul 2.018).

(e) Resurse totale disponibile

Resurse totale disponibile: (5q) = producția utilizabilă plus stocul inițial (3q + 4q)

(f) Consumul intern din exploatare

Consumul intern din exploatare: (6q)

2.049. La rubrica „intraconsum în cadrul exploatației” se înregistrează produsele a căror producție are loc în cadrul unității agricole (UAE locală) și care sunt utilizate de ea însăși în procesul de producție drept consum intermediar în cursul aceleiași perioade contabile.

▼B

2.050. Toate produsele agricole (cu excepția animalelor, vezi punctele 2.067 și 2.208) care sunt vândute de către o unitate agricolă altor unități agricole producătoare trebuie contabilizate la vânzări, apoi la consumuri intermediare. Acest lucru este valabil și pentru bunurile tratate și prelucrate ca și de așa numitele produse derivate (de exemplu returul laptelui smântânit, tărâțele, turtele oleaginoase, pulpa de sfeclă și frunzele uscate ca și returul semințelor după prelucrare).

Clasificarea consumului intern în cadrul exploatației

2.051. Consumul intern în cadrul exploatației poate fi repartizat în funcție de utilizarea produselor consumate intern:

2.052. Produsele consumate intern de aceeași activitate agricolă (aceeași clasă de activitate, la nivel de patru cifre în ►**M3** NACE Rev. 2 ◄):

— semințe (de cereale, legume, flori etc.): reutilizate pentru aceeași cultură,

— struguri de vin și must de struguri: utilizați în producția de vin,

— măsline: utilizate în producția de ulei de măsline,

— lapte: utilizat pentru hrana animalelor.

2.053. Produse consumate intern în cadrul unei alte activități agricole (clasă de activitate diferită la nivelul de patru cifre în ►**M3** NACE Rev. 2 ◄).

Este vorba în principal de produsele vegetale utilizate pentru hrana animală, dar și de produsele derivate animale utilizate în procesul de producție al unei alte activități (gunoi de grajd și îngrășăminte naturale lichide utilizate ca elemente de fertilizare pentru producția vegetală). Produsele vegetale utilizate pentru hrana animalelor pot fi clasificate după gradul lor de vandabilitate (care este evaluată în mod general):

— produse pentru hrana animalelor comercializabile în mod normal: cereale (semințe de grâu, secară, orz, ovăz, porumb, sorg, orez și alte cereale); proteaginoase; cartofi, semințe oleaginoase (semințe de rapiță, floarea soarelui, soia și alte semințe oleaginoase),

— produse pentru hrana animalelor nevandabile în mod normal:

  — produse furajere anuale: plante rădăcinoase (sfeclă de zahăr, sfeclă furajeră, rutabaga, nap furajer, morcov furajer, varză furajeră/ varză creață și alte plante cu tuberculi); porumb furajer și alte furaje verzi (verzi, uscate sau conservate),

  — produse furajere perene: produse furajere permanente, și temporare, obținute dintr-o activitate economică (verzi, uscate sau conservate),

  — produse derivate furajere (paie, tărâțe, frunze și extremități și alte produse derivate furajere).

▼B

Definiția consumurilor interne se va include în producția domeniului de activitate

2.054. Produsele agricole consumate intern în cadrul unităților agricole nu se iau în calcul la măsurarea producției din ramura de activitate decât dacă ele corespund anumitor criterii. Definirea criteriilor limitative la înregistrarea consumurilor interne satisface două cerințe: mai întâi cerința de ordin metodologic deoarece, îndepărtându-ne de litera strictă a SEC 95, trebuie să-i respectăm „spiritul" (prin implicarea a două activități distincte), dar și cerința de ordin practic, deoarece criteriile care urmează să fie stabilite trebuie să definească un cadru precis și comparabil al domeniului intraconsumurilor care trebuie contabilizate, pentru ca această metodă de măsurare a producției să fie fezabilă.

2.055. Criteriile sunt următoarele:

▼M3

1. Cele două activități se raportează la nivel de patru cifre diferite din NACE Rev.2 (Diviziunea 01: Agricultură, creșterea animalelor, vânătoare și servicii anexe). Aplicarea acestui criteriu exclude de exemplu valorificarea semințelor produse și utilizate în cadrul aceleiași aceeași exploatații pentru producția vegetală (în cursul aceluiași exercițiu financiar);

▼B

2. Produsul agricol are o valoare economică semnificativă pentru un număr semnificativ de agricultori.

3. Datele privind prețurile și cantitățile trebuie să fie disponibile fără prea multe dificultăți. Pentru anumite produse nevandabile, acest criteriu este dificil de aplicat.

2.056. Conform definiției criteriilor de selecție pentru includerea produselor consumate intern în măsurarea producției (vezi punctul 2.055), în producția agricolă a domeniului de activitate se înregistrează doar produsele vegetale utilizate la hrana animală (comercializabile sau nu).

2.057. Atunci când aceste produse sunt contabilizate în producția domeniului de activitate, ele trebuie înregistrate și la consumul intermediar, conform principiului că trebuie luate în considerație cantitățile totale produse și utilizate pentru o activitate de producție diferită în cursul anului de referință (vezi punctul 2.055). Atunci când trecerea de la producție la consumul intermediar intervine după anul de referință, cantitățile produse corespunzătoare trebuie înregistrate ca „stoc final" al produsului respectiv în cursul anului de referință.

2.058. Produsele derivate animale se exclud din consumurile interne datorită problemelor practice legate de disponibilitatea datelor privind cantitățile și mai ales prețul.

(g) Prelucrarea realizată de producători

Prelucrarea realizată de producători: (7q)

2.059. În acest capitol care privește prelucrarea realizată de producător, se înregistrează cantitățile produse pentru a fi prelucrate ulterior de către producătorii agricoli (de exemplu: laptele transformat în unt sau brânză, merele transformate în must de mere și cidru) dar numai în cadrul activități de prelucrare care sunt separabile de activitatea principală agricolă (pe baza documentelor contabile, vezi Punctul 1.26). Se contabilizează doar produsele brute (de exemplu: laptele brut, merele) și nu produsele prelucrate obținute din aceste produse brute (de exemplu: untul, sucul de mere și cidrul).Cu alte cuvinte, aici nu se ia în considerație munca incorporată în prelucrarea produselor agricole. În mod firesc, produsele care rezultă din prelucrarea realizată de producător se vor indica la producția „subsectorului" agricultură (vezi punctele 1.04 și 1.05).

▼B

2.060. Atunci când aceste activități de prelucrare sunt neagricole și neseparabile, produsul acestor activități de prelucrare se înregistrează în valoarea producției domeniului de activitate agricolă (vezi punctul 1.25). Produsele agricole de bază utilizate drept consum intermediar în cadrul acestor activități de prelucrare nu se înregistrează nici la producție, nici la consumul intermediar. Această convenție decurge din faptul că aceste două activități (producția de produse agricole și prelucrarea lor) nu pot fi diferențiate pe baza documentelor contabile. De aceea costurile celor două tipuri de activitate se contabilizează împreună, iar producția lor se evaluează la fel ca producția de produse prelucrate.

(h) Autoconsum

Autoconsum: (8q)

2.061. Acest capitol cuprinde:

(i) produsele consumate de către gospodăriile agricultorilor care le-au produs;

(ii) produsele obținute de către unitatea (exploatația) agricolă și utilizate pentru plăți în natură sub formă de salarii ale lucrătorilor sau schimbate cu altor bunuri.

2.062. ►**M3** Produsele agricole prelucrate de către unitatea agricolă în cadrul activităților de prelucrare separabile (care dau astfel naștere unei UAE locale neagricole) și consumate de gospodăriile de agricultori se înregistrează ca autoconsum la „industria producătoare” ale subsecțiunii C din cadrul NACE Rev. 2 ◄ În schimb, consumul de către gospodăriile agricole de produse agricole prelucrate în cadrul activităților de prelucrare neseparabile se înregistrează la autoconsumul acestor activități (vezi punctul 2.080) și este inclus în producția domeniului de activitate agricol.

▼M3

2.063. Valoarea locativă imputată a locuinței sau a casei locuite de proprietar nu apare aici, ci în domeniul „locația și folosirea bunurilor imobiliare proprii sau închiriate” (clasa 68.20 din NACE Rev. 2). Închirierea locuințelor constituie o activitate neagricolă considerată întotdeauna ca fiind separabilă de activitatea agricolă.

▼B

(i) Vânzări

Vânzări: (9q)

2.064. Acest capitol cuprinde vânzările de produse agricole efectuate de unitățile agricole către alte unități (agricole sau din alte domenii), inclusiv vânzările către organizațiile de stocare și intervenție, cu excepția cesiunilor de active fixe. Ea se împarte în vânzări naționale în afara domeniului de activitate, vânzări naționale către alte unități agricole și vânzări în străinătate.

▼B

2.065. Pentru o unitate dată, vânzările corespund cifrei de afaceri obținute din comercializarea producției. Trebuie reținut că vânzarea animalelor clasificate ca active fixe care sunt scoase din turmele de reproducție (sacrificare sau export) nu se înregistrează. Animalele clasificate ca active fixe și scoase din turmele de reproducție înainte de vânzare sunt transferate în stoc înainte de vânzare, dar apoi vânzarea lor (sacrificare sau export) se reflectă în conturi printr-o ieșire din stoc înregistrată doar în contul de capital. Producția corespunzătoare a fost imputată ca parte a producției de bunuri de capital fix pentru uz propriu al animalelor ([1]) apoi în contul de producție.

2.066. Animale tratate ca stocuri: cesiunea animalelor tratate ca stocuri către o altă exploatație agricolă constituie o vânzare în sensul de mai sus. Această vânzare poate fi compensată printr-o ieșire din stocuri dacă animalele sunt contabilizate la stocuri la începutul exercițiului (dacă nu, se înregistrează doar vânzările).

2.067. Achiziția de animale este intrare în stocuri dacă produsele nu sunt revândute în cursul exercițiului. Aceste animale achiziționate nu pot fi tratate însă drept consumuri intermediare, deoarece prin definiție, bunurile de consum intermediar trebuie să dispară (sau cel puțin trebuie să suporte o prelucrare semnificativă) în cursul procesului de producție. Aceste animale sunt considerate lucrări în curs în măsura în care procesul de producție animală nu s-a încheiat (procesul de producție se termină în momentul sacrificării). Achizițiile sunt deci înregistrate la intrări de stocuri de lucrări (produse) în curs și sunt contabilizate la vânzări „negative” și nu la consumul intermediar. Dacă este vorba de schimburi comerciale între exploatații rezidente, vânzările și achizițiile corespunzătoare se compensează (la cheltuieli de transfer de proprietate) ([2]). Datorită acestui regim specific al schimburilor comerciale de animale vii între unitățile agricole, nu există consum intermediar la „șeptel și produse animale” ([3]).

2.068. Animale clasificate ca active fixe: schimburile comerciale de animale din capitalul fix între unități agricole nu se regăsesc în vânzări în sensul definit mai sus, ci ca schimburi de active (contabilizate în contul de capital ca formare brută de capital fix din agricultură). Dacă este vorba de schimburi între exploatațiile rezidente, vânzările și achizițiile corespunzătoare se compensează (la cheltuielile de transfer de proprietate).

2.069. Înregistrarea importului de animale vii (care nu au destinația imediată sacrificarea): în același fel ca pentru schimburile comerciale dintre exploatațiile rezidente, importurile de animale având caracter de stocuri (altele decât cele care au destinația imediată sacrificarea) și importate în cursul perioadei de referință de către unități agricole se contabilizează la intrări de stocuri de lucrări în curs și deci se deduc din vânzări. Pe de altă parte, animalele clasificate ca active fixe (precum animalele de reproducere) și importate ca atare, nu trebuie deduse din vânzări.

([1]) Calculul producției agricole al acestor animale constă în adunarea FBCF pentru uz propriu (= intrări minus ieșiri de active) și vânzări (= ieșiri de active).

([2]) La valorificarea schimburilor, cheltuielile legate de transferul de proprietate (marja comercială și cea de transport) se contabilizează la valoarea achizițiilor. În cazul schimburilor dintre exploatațiile rezidente, vânzările și achizițiile se consolidează prin cheltuielile de transfer, care sunt imputate ca „vânzare negativă” la valoarea producției.

([3]) Un regim identic este aplicat și altor produse agricole care au caracter de stocuri.

▼B

2.070. În practică însă diferența exactă între diferitele categorii de animale pe baza surselor de date comunitare disponibile (diferența între animalele clasificate ca active fixe și cele clasificate ca stocuri) este adesea greu de stabilit și de aceea se consideră că toate importurile de animale care au ca destinație constituirea de stocuri și valoarea tuturor animalelor importate (cu excepția celor destinate sacrificării imediate) se deduc din valoarea vânzărilor. Această metodă de contabilizare asigură operațiunilor de comerț exterior de animale vii un regim similar celui adoptat pentru calcularea producției indigene brute în statistica producției animale.

(j) Producția pentru uz propriu a bunurilor de capital fix

Producția pentru uz propriu a bunurilor de capital fix: (10q)

2.071. Acest capitol cuprinde numai:

— lucrările efectuate de unitățile agricole (utilizarea mâinii de lucru, a mașinilor și altor mijloace de producție, inclusiv a materialului săditor) în vederea valorificării, pentru uz propriu, a unor plantații precum cele de arbori fructiferi, de viță de vie, culturile de fructe bacă și de hamei. În general, lucrările pentru utilizarea pentru uz propriu privind plantațiile de livezi, de vii etc. cuprind un număr mare de lucrări individuale care nu pot fi adunate din punct de vedere cantitativ,

— animalele produse în cadrul unităților agricole și apoi transferate la capitalul lor fix (vezi punctul 2.161). Este vorba despre animalele crescute pentru producția pe care ele o furnizează în mod regulat (în principal animalele de reproducere, de lapte, de tracțiune, oile și alte animale crescute pentru lână; vezi punctul 2.202).

(k) Stoc final

Stoc final: (11q)

2.072. Sunt stocurile de produse finite sau lucrările în curs prezente în unitățile din domeniu (adică la producători) la sfârșitul anului de referință. Nu trebuie înregistrate aici stocurile în diferitele etape de comercializare (în special rezervele la comercianți și prelucrători) și stocurile de intervenție.

2.073. Trebuie contabilizate tot aici produsele care se stochează temporar și care se trec ulterior la intraconsum (de exemplu cerealele furajere, semințele și materialul săditor etc.), dat fiind că utilizarea finală a produsului nu este cunoscută în momentul intrării lor în stoc.

(l) Utilizare totală

Utilizare totală: (12q) (fără intraconsum în cadrul exploatației) = (7q) +(8q)+(9q)+(10q)+(11q) = prelucrare de către producători + autoconsum final + vânzări + bunuri de capital fix produse pentru uz propriu + stoc final.

▼B

2.074. Ea reprezintă suma coloanelor de la 7q până la 11q.

(m) Variația stocurilor

Variația stocurilor: (12q) = (11q) minus (4q) = intrări în stoc (E) minus ieșiri de stoc (S).

2.075. Variația stocurilor în domeniu (fără stocurile din diferitele etape de comercializare) în cursul anului de referință este măsurată fie prin diferența dintre intrările și ieșirile de stoc, fie prin diferența dintre stocul final și cel inițial. În al doilea caz, celelalte schimbări de volum și câștigurile (fără pierderi) nominale din deținerea lor trebuie deduse la calculul variațiilor de stoc ca valoare (vezi punctul 2.179 și următoarele).

(n) Producția activităților agricole

Producția activităților agricole = (6q) + (7q) + (8q) + (9q) + (10q) + (12q)

2.076. Conform conceptului de producție adoptat și a regulilor de înregistrare privind intraconsumul (vezi punctul 2.049 și următoarele), autoconsumul (vezi punctele 2.059 și 2.060) și prelucrarea produselor agricole (vezi punctele 2.061, 2.062 și 2.063), producția activităților agricole poate fi descrisă după cum urmează:

Resurse	Utilizări	Producția agricolă a domeniului de activitate agricol
Producția brută	Vânzări (totale, cu excepția schimburilor comerciale de animale între exploatațiile agricole)	X
	Variația de stocuri (la producție)	X
- Pierderi	Bunuri din capital fix produse pentru uz propriu (plantații cu producție periodică, animale producătoare)	X
	Autoconsum (de produse agricole)	X
= Producție utilizabilă	Prelucrarea de către producători (a produselor agricole, activități separabile)	X
	Intraconsum în cadrul exploatației: — pentru aceeași activitate: (semințe, lapte pentru hrana animalelor, struguri de vin, măsline pentru ulei de măsline, ouă de clocit)	

▼B

Resurse	Utilizări	Producția agricolă a domeniului de activitate agricol
	— pentru o activitate distinctă: produse vegetale utilizate în hrana animalelor (cereale, oleaginoase, plante furajere, comercializabile sau nu etc.)	X
	produse derivate animale utilizate în producția vegetală (gunoi de grajd, îngrășăminte naturale)	

2.077. În comparație cu vechiul concept de „producție finală” pe care se bazau anterior conturile economice pentru agricultură, noul concept de măsurare a producției activității agricole ține cont de schimburile de bunuri și servicii agricole dintre unitățile agricole cât și de intraconsumul de produse pentru hrana animalelor (comercializabile sau nu).

3. **Producția din activitățile secundare neagricole neseparabile**

2.078. Se disting două tipuri de „activități secundare neagricole neseparabile” (vezi punctul 1.29):

— „prelucrarea produselor agricole”: acest grup include activitățile care reprezintă o prelungire a activității agricole și care utilizează produsele agricole. Prelucrarea produselor agricole constituie activitatea caracteristică a acestui prim grup,

— „celelalte activități secundare neagricole neseparabile”: acest grup include activitățile care utilizează exploatația agricolă și mijloacele sale de producție agricolă. Este mai eterogen decât primul grup.

2.079. În general, aceste activități cuprind o varietate de produse (bunuri și servicii), care nu pot fi adunate din punct de vedere cantitativ.

2.080. Produsul acestor activități este destinat fie vânzării, trocului, plății în natură, autoconsumului (vezi punctul 2.062) fie păstrării în stoc.

4. **Producția din domeniul de activitate agricol**

2.081. Conform definiției producției domeniului de activitate agricol (vezi punctul 1.16) ea este suma producției de produse agricole (vezi punctele 2.076 – 2.077) și de bunuri și servicii produse în cadrul activităților secundare neagricole neseparabile (vezi punctele 2.078 – 2.080).

5. **Evaluarea producției**

2.082. Producția trebuie evaluată la prețul de bază. Prețul de bază corespunde sumei pe care producătorul o primește de la cumpărător pe unitatea de bunuri sau de servicii produsă, minus, dacă este cazul, impozitele pe produse care trebuie plătite și plus subvențiile pe produse care urmează să fie primite ca rezultat al producției sau vânzării acestei unități. Prețul de bază exclude eventualele cheltuieli de transport facturate separat de către producător. Dimpotrivă, el include eventualele marje de transport care apar pe factura întocmită de producător. El include în schimb eventualele marje de transport care apar pe factura întocmită de producător, chiar dacă sunt înregistrate într-un capitol distinct (vezi SEC 95, punctul 3.48).

▼B

2.083. Componentele producției precum vânzările, plățile în natură, intrările în stocuri și produsele intraconsumate se evaluează la prețul de bază. La fel, producția pentru utilizarea finală proprie (adică bunurile de capital fix produse pentru uz propriu și autoconsumul) se evaluează la prețul de bază al produselor similare vândute pe piață. Intrările (sau plusurile) la lucrările în curs se evaluează în mod proporțional cu prețul de bază curent estimat al produsului finit. Dacă acesta trebuie estimat anticipat, calculul său se bazează pe costurile efective survenite, plus valoarea corespunzătoare excedentului din exploatare sau venitului mixt scontat.

2.084. Pentru a stabili CEA conform sistemului de înregistrare „net” (vezi punctele 3.033 și 3.035 – 3.043), TVA facturată de către producător nu se ia în considerare la determinarea prețului de bază.

2.085. Prețul primit de producător corespunde prețului la producător (fără TVA facturată) așa cum este definit în SCN 93 (adică prețul la poarta fermei). Prețul de bază poate fi calculat pe baza prețului de la producător deducând din acesta impozitele pe produse (altele decât TVA) și adăugând subvențiile pe produse. Atunci când calculul prețului de bază este dificil datorită unor problemele de atribuire a impozitelor sau a subvențiilor pe produse unui produs determinat, se poate face evaluarea directă a producției la prețul de bază. Aceasta se operează direct pornind de la valoarea producției la prețul la producător (fără TVA facturată), minus impozitele pe produse (altele decât TVA) și plus valoarea subvențiilor pe produse.

2.086. Evaluarea producției la prețul de bază impune determinarea, în cadrul impozitelor pe producție și a subvențiilor, a celor care reprezintă impozitele pe produse (altele decât TVA) și subvențiile pe produse (vezi punctele 3.027 și 3.053) ca și a celor care reprezintă alte impozite pe producție și alte subvenții pe producție (vezi punctele 3.044 și 3.058). Impozitele și subvențiile pe produse nu trebuie înregistrate în contul de exploatare al domeniului de activitate (acesta necuprinzând decât celelalte impozite pe producție și celelalte subvenții pe producție, vezi punctul 3.055).

2.087. Prețul primit de producători pentru un bun dat nu este în mod necesar întotdeauna același; el poate depinde, printre altele, de tipul livrării. De exemplu, bunurile exportate direct de către producător pot avea o structură calitativ diferită de cea a vânzărilor pentru consumul național și de cea a vânzărilor naționale către alte unități agricole. În consecință, bunurile pot avea un preț diferit. Trebuie notat că atunci când o unitate producătoare își exportă ea însăși în mod direct producția, încasările sau plata sumelor monetare compensatoare corespunzătoare exporturilor trebuie luate în considerație în CEA.

2.088. Aceste principii generale de evaluare necesită aplicații specifice pentru anumite produse cum ar fi produsele sezoniere și vinul. Acestea sunt explicate în secțiunea care se ocupă de evaluarea variațiilor de stocuri (vezi punctele 2.185 – 2.200).

▼B

C. CONSUM INTERMEDIAR

(vezi SEC 95, 3.69 – 3.73)

1. **Definiție**

2.089. Consumul intermediar reprezintă valoarea tuturor bunurilor și serviciilor utilizate ca intrări în cursul procesului de producție, cu excluderea activelor fixe al căror consum se înregistrează drept consum de capital fix. Bunurile și serviciile în cauză sunt fie prelucrate, fie consumate în întregime în cursul procesului de producție (vezi SEC 95, punctul 3.69). Repartizarea detaliată a diferitelor categorii de consumuri intermediare arată interdependențele dintre agricultură și celelalte sectoare economice, interdependențe generate de intrări. Consumul intermediar este utilizat și în calculul intensității factorilor de producție (raportul dintre doi factori de producție cum ar fi de exemplu consumul intermediar și mâna de lucru).

2.090. Definiția consumului intermediar exclude activele fixe achiziționate, noi sau existente, produse în economie sau importate: acestea se înregistrează la formarea brută de capital fix [vezi punctul 2.109 literele (c) – (f)]. Acest lucru se referă la activele fixe neagricole cum sunt clădirile sau alte structuri, mașinile și echipamentele, dar și la activele fixe agricole precum plantațiile și animalele de producție. Achiziția activelor neproduse, precum terenurile, nu mai face parte din consumul intermediar. Uneltele și alte bunuri durabile (ferăstraie, ciocane, șurubelnițe etc.) se înregistrează la consumul intermediar atunci când valoarea lor de cumpărare nu depășește pragul de 500 EUR (la prețurile din 1995) pe articol (sau per total cumpărat dacă au fost cumpărate în cantități mari). Peste acest prag, achizițiile de bunuri de capital se contabilizează la formarea brută de capital fix (vezi SEC 95, punctul 3.70).

2.091. Consumul intermediar include bunurile și serviciile consumate în cadrul activităților auxiliare (de exemplu gestiunea achizițiilor și vânzărilor, marketingul, contabilitatea, transportul, depozitarea, întreținerea etc.). Consumul acestor bunuri și servicii nu trebuie deosebit de consumul bunurilor și serviciilor consumate în cadrul activității principale (sau secundare) a unei UAE locale.

2.092. Din consumul intermediar fac parte și toate cheltuielile aferente bunurilor și serviciilor care, deși sunt în beneficiul salariaților, sunt totuși efectuate în principal în interesul angajatorului [1] (exemplu: decontarea cheltuielilor de călătorie, de separare de familie, de mutare și de protocol ale salariaților în cadrul exercitării atribuțiilor de serviciu; cheltuielile pentru amenajarea locului de muncă).

2.093. Datorită adoptării conceptului de domeniu de activitate și a celui de UAE locală ca unitate de bază a CEA, consumul intermediar al domeniului de activitate include bunurile și serviciile livrate de o UAE locală unei alte UAE locale (în scopuri de productive), chiar dacă aceste unități aparțin aceleiași unități instituționale.

2.094. Schimburile comerciale de animale tratate ca stocuri de lucrări în curs (ca și godacii și ouăle de clocit, vezi punctul 1.77) dintre unitățile agricole precum și importurile lor nu se înregistrează la consum intermediar (nici la producție) (vezi punctele 2.066 la 2.070).

[1] În general acest lucru se întâmplă când această cheltuială a angajatorului are efectul de a stimula producția, sau chiar de a o face posibilă.

▼B

2.095. Bunurile și serviciile produse și consumate în cadrul aceleiași unități agricole (adică produse și utilizate în cursul aceluiași exercițiu în vederea producției agricole) nu se înregistrează la consumul intermediar decât în măsura în care apar și în producția domeniului de activitate (adică produsele vegetale utilizate pentru hrana animalelor, vezi punctele 2.049 – 2.057 și 2.060).

▼M2

_____

▼B

2. **Elementele consumului intermediar**

(a) Semințe și material săditor

2.097. Trebuie înregistrat aici consumul total de semințe și material săditor de origine națională sau importat care se achiziționează pentru producția curentă și întreținerea plantațiilor existente de viță de vie, livezi și pepiniere de pomi de Crăciun. Acest capitol include în special achizițiile de semințe și de material săditor direct de la alți agricultori. Cu toate acestea, semințele produse și intraconsumate în cursul aceluiași exercițiu nu se înregistrează în acest capitol (vezi punctul 2.052).

2.098. Consumul intermediar de semințe pentru culturile de câmp și pentru legume corespunde în principal: (i) semințelor de primă generație cumpărate de producători în vederea înmulțirii și (ii) semințelor certificate achiziționate de agricultori pentru producția plantelor.

(b) Energie; lubrifianți

2.099. Se referă la contabilizarea electricității, gazului și tuturor celorlalți combustibili și carburanți solizi și lichizi. Trebuie remarcat că aici se contabilizează doar energia consumată în cadrul exploatației agricole și nu cea consumul gospodăriei agricultorului.

(c) Îngrășăminte și fertilizări

2.100. Fertilizările includ, de exemplu, utilizarea varului, turbei, mâlului, nisipului și spumelor sintetice.

(d) Produse de protecție a culturilor și antiparazitare

2.101. Aici se trec erbicidele, fungicidele, pesticidele și alte substanțe anorganice și organice cu efect analog (de exemplu: momelile otrăvite).

(e) Cheltuieli veterinare

2.102. Aici se contabilizează medicamentele plătite separat de onorariile veterinarilor (medicamentele administrate direct de veterinari se contabilizează împreună cu onorariile acestora) precum și onorariile veterinarilor.

(f) Alimente pentru animale

2.103. Aici se contabilizează toate achizițiile de alimente pentru animalele de origine națională sau importate – chiar neprelucrate – inclusiv cele obținute direct de la alți agricultori. Produsele vegetale utilizate în hrana animalelor, produse și utilizate în cursul aceluiași exercițiu în cadrul aceleiași exploatații agricole se înregistrează și ele, într-o sub-rubrică a capitolului „alimente pentru animale” ca intraconsum (vezi punctul 2.057). De asemenea ele se contabilizează și la producție.

2.104. Costurile pregătirii și conservării alimentelor pentru animale (de exemplu costul energiei, al produselor chimice de conservare) trebuie repartizate pe tip de cost și nu sunt contabilizate împreună cu alimentele pentru animale.

▼B

(g) Întreținerea materialelor

2.105. Acest capitol cuprinde:

— achizițiile de bunuri și servicii necesare întreținerii (adică înlocuirea regulată a pieselor deteriorate sau distruse) și reparațiile de întreținere a bunurilor de capital fix în bună stare de funcționare (vezi punctele 2.127 – 2.129),

— achizițiile de produse pentru protecția culturilor (cu excepția produselor fitosanitare și pesticide, vezi punctul 2.101), cum ar fi dispozitivele detonante, protecțiile contra grindinii, ceața contra înghețului etc.

(h) Întreținerea clădirilor

2.106. Acest capitol cuprinde achizițiile de materiale (ciment, cărămizi etc.), cheltuielile cu mâna de lucru sau cheltuielile totale angajate de către agricultor pentru întreținerea clădirilor agricole sau a altor structuri (cu excluderea clădirilor de locuit) (vezi punctele 2.127 – 2.129).

(i) Servicii agricole

2.107. Aceste servicii agricole (care sunt înrudite cu închirierea mașinilor și aparatelor împreună cu personalul corespunzător) fac parte integrantă din agricultură (vezi punctele 1.82 – 1.91) și se înregistrează la consumul intermediar și la producție.

▼M2

(j) Servicii de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM)

2.107.1. În conformitate cu convenția SEC 95, valoarea serviciilor de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM) utilizate în domeniul de activitate agricol trebuie înregistrată drept consum intermediar din domeniul agricol (a se vedea SEC 95, anexa I).

(k) Alte bunuri și servicii

▼B

2.108. Aceste alte bunuri și servicii includ:

(a) chiriile plătite, fie direct fie ca parte a arenzii, pentru utilizarea clădirilor nerezidențiale și a altor active fixe (corporale sau necorporale) cum sunt chiria pentru mașini și aparate, fără personalul necesar utilizării lor (vezi punctul 1.23) și programele de calculator. Cu toate acestea, dacă nu se poate face distincția între chiria pentru clădirile nerezidențiale ale unei UAE locale agricole și chiria pentru terenuri, atunci întreaga chirie se contabilizează drept chirie pentru terenuri în contul de venit al întreprinderii (vezi punctul 3.082);

(b) onorariile pentru controalele medicale ale salariaților;

(c) onorariile pentru consilierii agricoli, lucrători cadastrali, contabili, consilieri fiscali, consilieri juridici etc.;

(d) achizițiile de servicii de cercetare științifică, de studiu de piață și de publicitate, cheltuielile de formare a personalului și serviciile similare;

(e) cheltuielile cu serviciile de transport: ele cuprind decontarea cheltuielilor de călătorie, de separare de familie și de mutare efectuate de salariați în cadrul exercitării atribuțiilor lor de serviciu, în principal în interesul angajatorului; sumele vărsate întreprinderilor independente care asigură transportul salariaților (cu excepția transporturilor de la domiciliu la locul de muncă) în contul angajatorului [vezi punctele 2.092, 2.109 litera (b) și 3.016]; transportul mărfurilor cu ocazia saloanelor și a expozițiilor. Pe de altă parte, dacă transportul este asigurat de către personal și cu un mijloc de transport al angajatorului, costurile se contabilizează în funcție de natura lor.

▼B

Achizițiile fiind evaluate la prețurile de achiziție, iar vânzările la prețurile de bază (vezi punctele 2.110, 2.111 și 2.082), în general nu este cazul să se menționeze separat costul transportului de mărfuri. Cheltuielile de transport incluse în vânzări sunt considerate ca fiind facturate separat. În cazul în care producătorul angajează un terț pentru a transporta mărfurile la cumpărător, cheltuielile de transport nu apar nici la consumul intermediar, nici la producție în CEA. În cazul în care agricultorul transportă el însuși bunurile, este vorba despre o activitate neagricolă, ale cărei costuri se contabilizează în funcție de natura lor, dacă activitatea este neseparabilă. Această rubrică include și cheltuielile ocazionate de activitățile secundare neagricole referitoare la transport, comerț și antrepozitare în contul terților;

(f) cheltuielile poștale și de telecomunicații;

(g) remunerarea serviciilor din cadrul primelor brute de asigurare contractate pentru acoperirea riscurilor întreprinderii cum ar fi pierderile de șeptel, pagubele cauzate de grindină, îngheț, incendiu, furtună etc. Restul, adică prima netă, corespunde părții din prima brută plătită de care dispun companiile de asigurări pentru reglementarea daunelor.

Repartizarea primelor brute între cele două componente nu se poate realiza cu precizie decât pe ansamblul economiei naționale, așa cum este cazul în cadrul contabilității naționale. Repartizarea pe domenii de activitate a părții din servicii se efectuează în general cu ajutorul cheilor de repartiție adecvate împreună cu elaborarea tabelelor de intrări – ieșiri. Înainte de a se completa acest capitol în CEA, trebuie efectuată armonizarea între CEA și contabilitatea națională (pentru înregistrarea subvențiilor legate de serviciile de asigurări, vezi punctul 3.063, nota de subsol 48);

(h) cheltuieli cu împerecherea animalelor;

▼M2

(i) costuri bancare facturate (cu excepția dobânzilor la creditele bancare);

▼B

(j) cotizațiile, taxele de înscriere în asociațiile profesionale fără scop lucrativ precum camerele de agricultură, camerele de comerț, sindicatele agricole;

(k) cotizațiile la cooperativele agricole;

(l) cheltuielile cu controlul produselor, concursuri și înscrieri în cărțile genealogice;

(m) cheltuielile de inseminare artificială și castrare;

(n) plățile efectuate pentru utilizarea activelor necorporale neproduse precum activele brevetate, mărcile comerciale, drepturile de autor, cotele de lapte sau alte drepturi de producție etc. Pe de altă parte, achiziționarea acestor active necorporale neproduse se înregistrează în contul de capital;

(o) plățile efectuate către administrațiile publice pentru obținerea de licențe/autorizații de exercitare a activităților comerciale sau profesionale, dacă autorizarea este subordonată unui control precis în scopuri de reglementare [în afara cazului în care sumele sunt clar disproporționate față de costul prestării serviciilor respective, vezi punctul 3.048 litera (e) și SEC 95, punctul 4.80 litera (d)];

(p) achizițiile de mici unelte, haine de lucru, piese de schimb și echipament de folosință îndelungată cu valoare mică (mai puțin de 500 EUR la prețurile din 1995) sau o durată normală de viață mai mică de un an (vezi punctul 2.125);

▼B

(q) achizițiile de unelte, de material și de haine de lucru de către lucrători datorită unei indemnizații care le este special vărsată în acest scop sau plătită în salarii și remunerații conform acordurilor convenționale.

(l) Capitole excluse de la consumul intermediar

2.109. Consumul intermediar exclude:

(a) bunurile și serviciile comerciale pe care unitățile de producție le furnizează lucrătorilor lor în mod gratuit sau la prețuri reduse, cu condiția ca aceste cheltuieli se fie efectuate mai ales și în principal în profitul salariaților. Valoarea acestor bunuri și servicii face parte din remunerarea salariaților (vezi punctul 3.018);

(b) indemnizațiile de transport vărsate în numerar acestor salariați de către angajator; aceste indemnizații sunt considerate ca un element al remunerației (salariatul cumpără apoi el însuși serviciile de transport pentru deplasările între domiciliu și locul de muncă) [vezi punctul 3.018 litera (c)]. La fel, sumele vărsate direct de către angajator unei întreprinderi de transport colectiv a lucrătorilor (pentru transportul între domiciliu și locul de muncă) fac parte din remunerația salariaților. Aceste servicii precum transporturile între domiciliu și locul de muncă sau facilitățile de parcare au anumite caracteristici ale consumului intermediar. Totuși, se consideră că angajatorii au nevoie de acest tip de serviciu pentru a atrage și a-și păstra angajații (care ar trebui oricum să le plătească ei înșiși) și nu pentru a satisface producția ca atare (vezi SCN 93 punctul 7.41);

(c) achizițiile de clădiri de exploatare și de bunuri mobiliare corporale (adică bunuri de capital a căror durată de utilizare normală este mai mare de un an); aceste achiziții sunt considerate formare brută de capital fix (vezi punctul 2.162);

(d) vărsămintele efectuate în cadrul operațiunii de leasing financiar pentru utilizarea activelor fixe pentru agricultură nu reprezintă achiziții de servicii, ci o operațiune de contabilizat în parte la dobânzi (în contul de venit al întreprinderii) și în parte la restituirea de capital (în contul financiar) (vezi punctul 2.122);

(e) cheltuielile pentru reparații (pentru întreținere, vezi punctele 2.105 și 2.106) ale bunurilor de capital fix (repararea acoperișurilor, jgheaburilor, instalațiilor electrice și de încălzit în clădirile de exploatare) cât și cheltuielile de îmbunătățire și reparare a bunurilor de capital menite să le prelungească durata de viață normală sau să le mărească capacitatea de producție; aceste cheltuieli sunt considerate ca formare brută de capital fix deoarece depășesc cu mult cadrul a ceea ce este necesar pentru menținerea activelor fixe în bună stare de funcționare (vezi punctele 2.127 – 2.129);

(f) plățile efectuate pentru serviciile legate de obținerea proprietății asupra terenurilor, clădirilor și a altor bunuri existente de capital fix, ca de exemplu onorariile intermediarilor, notarilor, lucrătorilor cadastrali, inginerilor etc. precum și cheltuielile de înregistrare în cartea funciară (vezi SEC 95 punctul 3.111). Aceste cheltuieli sunt considerate ca făcând parte din formarea brută de capital fix (vezi punctele 2.132 și 2.133);

(g) bunurile și serviciile produse și consumate în cadrul aceleiași unități în cursul aceluiași exercițiu (cu excepția anumitor produse, vezi punctele 2.056, 2.103, 2.107). Aceste bunuri nu sunt nici ele contabilizate ca producție;

(h) chiriile sau arenzile plătite pentru închirierea terenurilor care se află la capitolul „chirii” (vezi punctul 3.080);

▼B

(i) costul utilizării unei clădiri; este vorba despre o cheltuială de consum final (conturi pentru gospodării) care nu apare în CEA;

(j) uzura bunurilor de capital fix care se reia în consumul de capital fix (vezi punctul 3.099);

(k) primele de asigurare nete [vezi punctul 2.108 litera (g)];

(l) primele de asigurare pentru daune personale și contribuțiile la asigurările de boală și accidente de muncă. Ele se împart între operațiunile de repartizare și consumul final (conturile pentru gospodării);

(m) cheltuielile de distribuție pentru apă plătite doar ca taxe și nu proporțional cu cantitatea de apă consumată;

(n) achiziția de servicii de la administrațiile publice în anumite condiții [vezi punctul 3.048 litera (e)].

3. **Evaluarea consumului intermediar**

2.110. Produsele utilizate în scopul consumului intermediar trebuie evaluate la prețul de achiziție a bunurilor și serviciilor similare în vigoare în momentul integrării lor în procesul de producție.

2.111. Prețul de achiziție reprezintă suma plătită efectiv de cumpărător în momentul achiziției produselor. El cuprinde impozitele pe produse minus subvențiile pe produse (cu excepția totuși a taxelor deductibile precum TVA). Prețul de achiziție cuprinde de asemenea eventualele cheltuieli de transport achitate separat de către cumpărător pentru a intra în posesia produselor în momentul și la locul dorit și ține cont de reducerile acordate în cazul achiziționării în cantități mari sau la preț redus; exclude dobânzile sau taxele pentru servicii care se adaugă în caz de acordare a unui credit, ca și eventualele cheltuieli suplimentare suportate în caz de neplată la termenul agreat (vezi SEC 95 punctul 3.06).

2.112. Contrar altor domenii ale economiei, subvențiile privind consumul intermediar sunt importante în agricultură. Ele au ca obiect reducerea costului consumului intermediar. Atunci când aceste subvenții sunt clasificate ca subvenții pe produse (neagricole), ele permit diminuarea valorii consumului intermediar, evaluată la prețul de achiziție (fie ele vărsate furnizorilor de consum intermediar sau producătorilor agricoli).

2.113. Dacă bunurile și serviciile sunt importate direct de către unitățile producătoare, prețul de achiziție de utilizat trebuie să includă toate taxele de import, TVA nedeductibilă, ca și sumele compensatorii monetare (încasări sau plăți).

2.114. Consumurile intermediare sunt evaluate exclusiv TVA deductibilă. Aceasta este evaluată pentru totalitatea achizițiilor unităților agricole, indiferent dacă ele sunt supuse unei TVA în sistem normal sau forfetar. Diferența dintre TVA deductibilă pe care unitățile agricole cu sistem forfetar ar fi putut să o deducă dacă ar fi fost supuse regimului normal de TVA și compensația forfetară reprezintă supracompensarea sau subcompensarea de TVA, contabilizată la alte subvenții de producție sau la alte impozite pe producție (vezi punctele 3.041 și 3.042).

▼B

D. FORMAREA BRUTĂ DE CAPITAL

(vezi SEC 95, 3.100 – 3.116)

2.115. Formarea brută de capital cuprinde:

— formarea brută de capital fix,

— variația stocurilor,

— achizițiile minus cesiunile de obiecte de valoare.

2.116. CEA fiind conturi întocmite în scopul descrierii fluxurilor generate de unități în cadrul funcției lor productive, în continuare sunt descrise numai formarea de capital fix și variația stocurilor.

2.117. Formarea brută de capital cuprinde consumul de capital fix. Formarea capitalului net se obține prin deducerea acestui consum de capital fix. Consumul de capital fix exprimă valoarea deprecierii bunurilor de capital fix ca urmare a uzurii lor normale datorate utilizării în procesul de producție (vezi punctul 3.099).

1. **FORMAREA BRUTĂ DE CAPITAL FIX**

(a) Definiție

2.118. Formarea brută de capital fix (FBCF) este egală cu achizițiile minus cesiunile de active fixe realizate de către producătorii rezidenți în cursul perioadei de referință plus unele adăugiri la valoarea activelor neproduse incluse în activitatea de producție a unităților productive sau instituționale. Prin active fixe se înțeleg activele corporale sau incorporale rezultate din procesul de producție și utilizate în mod repetat sau continuu în alte procese de producție pe o durată de cel puțin un an (vezi SEC 95 punctul 3.102).

(b) Considerații pentru ansamblul economiei naționale

2.119. Pentru ansamblul economiei naționale, prin formarea brută de capital fix se înțelege partea din produsul intern brut produsă în cursul anului de referință pentru a fi utilizată pe o durată mai mare de un an ca mijloc de producție în procesul de producție. Se face astfel diferența față de consumul final al gospodăriilor private sau al colectivităților publice, exporturi și variațiile de stocuri. Se exclud astfel din FBCF a economiei naționale bunurile care, deși au fost produse la un moment dat în trecut și deci au fost incluse cu acest titlu în produsul intern, își schimbă utilizarea în cursul perioadei considerate. Într-adevăr, o schimbare de utilizare sau de proprietate nu implică faptul că aceste bunuri participă a doua oară la formarea produsului intern și nu modifică cu nimic masa totală de capital fix a economiei naționale în ansamblul său. Includerea acestor operațiunile prezintă totuși interes pentru analiza pe domenii sau pe sectoare.

▼B

2.120. Dacă bunurile cunosc o altă utilizare după ce şi-au schimbat proprietarul (adică ele nu mai fac parte din capitalul fix), există o diminuare de capital fix în economia naţională. Cazurile cele mai curente din practică privesc vehiculele cu motor cumpărate de ocazie de către gospodării de la unităţile de producţie, navele de ocazie revândute în străinătate ca şi bunurile de capital fix date la fier vechi şi destinate unei utilizări intermediare. Dat fiind că noua utilizare (consum final sau export sau orice altă utilizare după natura bunului produs pornind din fierul vechi), face parte în aceste cazuri din produsul naţional, formarea brută de capital fix trebuie diminuată în mod corespunzător. Iată de ce SEC 95 utilizează pentru calcularea formării brute de capital fix conceptul de achiziţii nete de bunuri produse existente, această poziţie permiţând să se ia în consideraţie ieşirile de capital, adică diminuarea capitalului fix.

2.121. Este posibil ca achiziţiile nete de bunuri existente să fie pozitive, adică ele să reprezinte creşteri de capital fix al economiei naţionale. Acest lucru este valabil când vehiculele de ocazie care au figurat deja la consumul final în cadrul produsului naţional sunt cumpărate pentru a fi utilizate ca bunuri de capital fix. Dat fiind faptul că în mod normal, vânzările de bunuri de investiţii existente depăşesc achiziţiile, achiziţiile nete sunt negative pentru economia naţională în ansamblu. Dacă se repartizează formarea brută de capital fix pe domeniile utilizatoare, achiziţiile nete pot fi totuşi pozitive în anumite domenii.

(c) Criteriul transferului de proprietate

2.122. Determinarea formării brute de capital fix a sectoarelor sau domeniilor economice se bazează pe criteriul transferului de proprietate (achiziţie, cesiune) şi nu pe cel al utilizării bunurilor. Trebuie notat că activele fixe achiziţionate prin leasing financiar (dar nu cele închiriate în cadrul unui simplu contract de locaţiune) sunt asimilate activelor locatarului (dacă este producător) şi nu ale locatorului care deţine un activ financiar echivalent cu un credit fictiv [vezi punctul 2.109 litera (d) şi anexa II a SEC 95 despre distincţia dintre diferitele forme de locaţiune a bunurilor de folosinţă îndelungată] ([1]).

2.123. Aplicarea criteriului de transfer de proprietate depinde de sistemul statistic pe baza căruia se calculează FCBF. Dacă este vorba despre date care provin de la achizitori, teoretic nu există dificultăţi (în afară de dificultatea practică de a recenza totalitatea investitorilor). Totuşi, în special în agricultură, calculele sunt adeseori efectuate pe baza datelor furnizate de către producătorii de bunuri de capital privind producţia sau vânzările lor. În plus faţă de cazurile în care nu se poate determina clar dacă un bun trebuie considerat capital fix, este dificil să se identifice cumpărătorul real, deoarece natura bunurilor de capital fix furnizează indicaţii mai degrabă despre utilizator. Fiind vorba despre agricultură, există riscul de a fi recenzate şi bunurile de capital fix care nu au fost achiziţionate de către exploataţiile agricole, ci de întreprinderi comerciale cu scopul de închiriere fără personal de deservire.

([1]) Leasingul se deosebeşte de închirierea simplă în măsura în care riscurile şi avantajele legate de proprietate sunt transferate în cadrul leasingului *de facto*, dar nu *de jure*, de la locator la locatar (utilizatorul activului). SEC ţine cont de această realitate economică a operaţiunii de leasing considerând, pentru evidenţele contabile, că persoana care locatorul acordă locatarului un împrumut care îi permite acesteia din urmă să cumpere un bun de folosinţă îndelungată şi să devină proprietar *de facto*. Operaţiunea de leasing este astfel considerată ca o formă particulară de finanţare pentru investiţii.

▼B

(d) Achiziții

2.124. Achizițiile de active fixe includ activele fixe noi sau existente, care au fost achiziționate (cumpărate, achiziționate în cadrul operațiunile de troc, primite ca transfer de capital în natură, achiziționate prin leasing financiar), activele fixe produse și păstrate pentru uzul propriu al producătorului, îmbunătățirile majore aduse activelor fixe și activelor corporale neproduse, creşterea naturală a activelor agricole (animale și plantații) și costurile legate de transferul de proprietate al activelor neproduse [vezi SEC 95 punctul 3.103 litera (a)].

2.125. Trebuie reamintit că pentru a fi contabilizate la formarea brută de capital fix, bunurile de folosință îndelungată achiziționate trebuie să aibă o valoare unitară (sau totală dacă sunt achiziționate în cantitate mare) mai mare de 500 EUR la nivelul prețurilor din 1995 (vezi punctul 2.090).

2.126. Același lucru se aplică și achiziției sau producției pentru uz propriu a unui ansamblu de bunuri de folosință îndelungată necesare instalării inițiale. Stocul de sticle al unei fabrici de bere sau al unei întreprinderi viticole (cu excluderea totuși a sticlelor ne-returnabile) constituie o masă de bunuri de trecut la activ, deși valoarea fiecărei sticle este nesemnificativă. Același lucru este valabil pentru scaune și mese, vesela și tacâmurile de restaurant și pentru utilajele unei întreprinderi. Prima instalare a acestor bunuri constituie o formare de capital fix: totuși, în aceste cazuri nu se calculează nici un consum de capital fix deoarece se admite că stocul, odată constituit, va păstra mereu aceeași valoare datorită achizițiilor curente de înlocuire a pieselor pierdute sau devenite inutilizabile. Achizițiile pentru înlocuirile curente se contabilizează la consumul intermediar. Această regulă teoretic clară este uneori dificil de aplicat în practică deoarece datele statistice despre producție sau vânzări nu permit să se știe exact dacă bunurile în chestiune sunt achiziționate pentru instalarea inițială sau pentru înlocuirea pieselor existente.

2.127. Bunurile și serviciile încorporate în bunurile existente de capital fix pentru a le îmbunătăți, repara sau prelungi durata de viață sau capacitatea de producție se menționează odată cu bunurile de capital fix la care sunt încorporate. Aceste lucrări sunt considerate ca achiziții de active fixe noi. În principiu, aici este vorba de toate bunurile și serviciile încorporate în bunurile de capital fix care depășesc cu mult cadrul lucrărilor curente de întreținere și de reparație. Prin lucrări curente de întreținere se înțeleg toate prestațiile care, ținând cont de durata normală de viață a capitalului fix, trebuie să fie efectuate la intervale relativ scurte pentru a păstra capacitatea de utilizare a bunului respectiv. Este vorba de exemplu despre înlocuirea pieselor cu uzură rapidă, vopsirea exterioară sau interioară etc.

▼B

2.128. Valoarea sumelor necesare acestei întreţineri nu constituie un criteriu care să ne permită să stabilim dacă este vorba, în cazul considerat, de un serviciu care creează un activ sau de o simplă operaţiune de întreţinere curentă, deoarece pentru un bun de capital fix de valoare ridicată, chiar serviciile de întreţinere curentă pot fi foarte costisitoare [vezi punctul 2.109 litera (e)]. Clasificarea serviciilor la bunurile de capital fix existente în categoriile „întreţinere curentă" sau „formarea brută de capital fix" este determinată de perioada de timp care se scurge înainte ca prestaţia să se repete; de exemplu înlocuirea pieselor care în mod normal se uzează într-un an, cum ar fi pneurile unui camion, este considerată operaţiune de întreţinere curentă, în timp ce înlocuirea motorului este considerată formare de capital fix, nu pentru că valoarea este mai ridicată, ci pentru că în mod normal motorul nu se înlocuieşte în fiecare an, ci doar după mai mulţi ani. Înregistrarea în activ a unui asemenea serviciu (anume contabilizarea sa sub formă de capital fix şi nu ca operaţiune de întreţinere curentă) permite, datorită consumului de capital fix, repartizarea uniformă a valorii pe toată durata de utilizare.

2.129. SCN 93 specifică faptul că lucrările de îmbunătăţire aduse activelor fixe trebuie să fie determinate fie de amploarea schimbărilor operate în caracteristica activelor fixe – adică schimbări importante de dimensiune, formă, eficacitate, capacitate sau durată de viaţă – fie de faptul că aceste îmbunătăţiri nu fac parte din acel tip de lucrări care se efectuează în mod regulat pe acelaşi tip de active fixe ca întreţinere curentă şi reparaţii (vezi SCN 93 punctul 10.49).

(e) Cesiuni

2.130. Cesiunile de active fixe se referă la activele fixe existente vândute, dărâmate, trecute la rebuturi sau sacrificate de către proprietarul lor, cedate în cadrul operaţiunilor de troc sau cedate ca transfer de capital în natură [vezi SEC 95 punctul 3.103 litera (b) şi punctul 3.104]. Aceste cesiuni trebuie în mod normal să conducă la schimbarea de proprietate şi să aibă o utilizare economică directă (aşa că activele dărâmate, rebuturile sau cele sacrificate de către proprietar fără altă utilizare economică nu fac parte din aceste cesiuni) (vezi SCN 93 punctele 10.35 şi 10.39). Totuşi, anumite cesiuni pot fi interne în cadrul aceleiaşi unităţi instituţionale, cum sunt animalele sacrificate de agricultor şi consumate de familia sa.

(f) Evaluarea formării brute de capital fix

2.131. Formarea brută de capital fix trebuie evaluată la preţul de achiziţie (inclusiv costurile aferente transferului de proprietate, cheltuielile de instalare şi alte cheltuieli de mutare) sau la preţul de bază al activelor fixe similare, atunci când ea face obiectul unei producţii pentru uz propriu (preţul de bază putând fi obţinut din suma costurilor suportate). Cesiunile trebuie înregistrate la preţul de vânzare, ceea ce ar trebui să corespundă preţului de achiziţie minus costurile aferente transferului de proprietate asupra activelor, cheltuielile de instalare şi cheltuielile de mutare (vezi punctul 2.130).

(g) Costuri aferente transferului de proprietate

2.132. Costurile aferente transferului de proprietate asupra activelor constituie formarea brută de capital fix la achizitor, chiar dacă o parte din costuri este plătită de către vânzător. Ele cuprind cheltuielile angajate pentru a se intra în posesia activului (cheltuieli de instalare, de transport etc.), cheltuielile cu onorariile şi comisioanele intermediarilor (notari, experţi etc.) şi impozitele datorate pentru serviciile intermediare de transfer de proprietate de active.

▼B

2.133. Formarea brută de capital fix a achizitorului cuprinde valoarea bunurilor achiziționate (fără costurile de transfer) plus totalitatea costurilor de transfer aferente achiziției. Invers, formarea brută de capital fix a vânzătorului cuprinde numai valoarea bunurilor vândute (fără costuri de transfer) ([1]). În cazul activelor neproduse (precum terenurile sau activele brevetate cum sunt drepturile de producție) neincluse în formarea brută de capital fix, aceste costuri trebuie separate de achiziția/cesiunea acestor active și înregistrate la un capitol distinct precum formarea brută de capital fix a achizitorului.

(h) Formarea brută de capital fix și variația valorii activelor

2.134. Contul de bilanț, care constituie un inventar punctual al valorilor activelor deținute și angajamentelor contractate, informează despre diversele componente ale variației valorii activelor. Conform definiției din conturile de bilanț (vezi SEC 95 punctul 7.08), modificarea valorii activelor între sfârșitul și începutul exercițiului contabil poate fi descrisă după cum urmează:

valoarea activului la sfârșitul perioadei contabile

- valoarea activului la începutul perioadei contabile = formarea brută de capital fix

- consum de capital fix

+ alte schimbări de volum

+ câștiguri (după deducerea pierderilor) nominale din deținere

2.135. Câștigurile (după deducerea pierderilor) nominale din deținere corespund câștigurilor (după deducerea pierderilor) din deținere acumulate în timpul perioadei considerate și rezultând din schimbarea prețului activului ale cărui caracteristici economice și fizice (cantitative și calitative) rămân neschimbate în cursul perioadei respective. Aceste schimbări se înregistrează în contul de reevaluare.

2.136. Celelalte schimbări de volum al activelor sunt fluxuri care permit înregistrarea descoperirii, degradării sau epuizării activelor naturale ca și consecința evenimentelor excepționale care pot modifica beneficiile care s-ar putea obține din active. În ceea ce privește activele domeniului de activitate agricol, aceste alte schimbări de volum pot fi împărțite în trei categorii principale:

— pierderile excepționale sau datorate catastrofelor (cutremure de pământ, războaie, secetă, epidemii etc.),

— diferența dintre deprecierea anticipată a activelor (măsurată prin consumul de capital fix) și deprecierea efectivă constatată (datorată unei uzuri morale neprevăzute, unor pagube, degradări și evenimente accidentale care antrenează o depreciere mai mare decât cea anticipată),

([1]) Ca o consecință directă a acestei metode, costurile legate de schimburile comerciale de animale tratate ca active fixe între unități trebuie să fie contabilizate în FBCF la achizitor.

▼B

— schimbări în clasificarea sau structura activelor fixe: de exemplu schimbările destinației economice a terenurilor, animalelor de lapte destinate producției de carne (vezi punctul 2.149, nota de subsol 1) sau a clădirilor agricole transformate în vederea unei utilizări private sau a unei alte utilizări economice.

2.137. Astfel, formarea brută de capital fix și consumul de capital fix (vezi punctele 3.098 – 3.106) nu constituie singurele elemente de luat în considerație când se analizează variația valorii activelor.

(i) Elemente de formare brută a capitalului fix

2.138. SEC 95 face distincția între patru tipuri de elemente care trebuie contabilizate ca FBCF (vezi SEC 95 punctul 3.105):

— achizițiile minus cesiunile de active fixe corporale noi sau existente (locuințe, alte construcții și structuri, mașini și echipamente, active cultivate),

— achizițiile minus cesiunile de active fixe necorporale noi sau existente (prospecțiuni miniere, programe de calculator, opere artistice și altele),

— îmbunătățirile majore ale activelor corporale neproduse, inclusiv terenurile,

— costurile aferente transferului de proprietate asupra activelor neproduse precum terenurile și activele brevetate.

2.139. CEA face distincția între cinci tipuri de elemente de formare brută de capital fix:

— plantațiile cu producție periodică,

— animalele,

— activele fixe corporale și incorporale:

  — mașini și alte bunuri de capital,

  — material de transport,

  — clădiri de exploatare (nerezidențiale),

  — alte lucrări cu excepția amenajărilor funciare (alte clădiri și structuri etc.),

  — altele (programe de calculator etc.),

— amenajări funciare,

— costuri aferente transferului de proprietate asupra activelor neproduse precum terenurile și drepturile de producție.

2.140. Formarea brută de capital fix în active agricole cuprinde două categorii de active (animalele și plantațiile) utilizate în mod repetat și continuu în vederea producției unor produse precum fructele, cauciucul, laptele etc. Este vorba despre pomi fructiferi, viță de vie, hamei, plantații pentru fructe bacă și culturile de sparanghel. Plantațiile de pomi de Crăciun (care nu dau un produs finit decât o singură dată) nu sunt active fixe după cum nu sunt nici cerealele și legumele. Printre animalele tratate ca active fixe se numără animalele de reproducție, șeptelul de lapte, oile crescute pentru lână și animalele de tracțiune (animalele de sacrificat, inclusiv păsările, nu sunt active fixe).

▼B

(j) Plantațiile

2.141. SEC 95 (3.103) definește formarea brută de capital fix în plantații drept valoarea achizițiilor minus cesiunile de active naturale de producție periodică (precum pomii fructiferi) ajunse la maturitate plus creșterea naturală a acestor active naturale până ce ele ajung la maturitate (adică generează un produs), în timpul exercițiului financiar în cauză.

2.142. Această definiție a formării brute de capital fix (FBCF) corespunde:

— cheltuielilor efectuate în timpul exercițiului financiar pentru plantațiile noi (noi sau reînnoite), inclusiv cheltuielile de întreținere a plantațiilor tinere efectuate în timpul exercițiului contabil (în cursul primilor trei ani),

— creșterii valorii intrinsece a plantațiilor până la maturitate,

— costurilor aferente transferului de proprietate în cadrul schimburilor între unitățile agricole, de plantații ajunse la maturitate.

2.143. Primele două elemente ale FBCF în plantații reprezintă o producție agricolă a FBCF pentru uz propriu.

2.144. Cesiunile de plantații (înregistrate la FBCF negativă) pot lua două forme. Pe de o parte, ele pot reprezenta plantațiile în curs vândute unei alte unități (agricole). În acest caz, doar costurile aferente transferului de proprietate sunt incluse în CEA. Pe de altă parte, este posibil ca plantațiile să fi fost tăiate înainte de sfârșitul duratei lor de viață normală. În acest caz însă, conform definiției generale a cesiunilor, plantațiile tăiate trebuie să aibă o utilizare economică directă, adică o contrapartidă sub forma unei utilizări în bunuri și servicii (precum vânzarea către o întreprindere specializată în vânzarea lemnului [1]). În acest al doilea caz, cesiunile de plantații de înregistrat la formarea brută de capital fix negativ ar trebui să reprezinte o sumă modestă.

2.145. În consecință, în majoritatea cazurilor (cu excepția celui de al doilea caz descris la punctul 2.144), valoarea desțelenirilor nu trebuie să fie dedusă din valoarea investițiilor în plantații. Investițiile pentru reînnoirea plantațiilor existente trebuie considerate investiții și nu cheltuieli de întreținere curentă.

2.146. Regimul contabil al desțelenirilor din plantații trebuie analizat în relație cu calculul consumului de capital fix. Conform SEC 95, plantațiile fac obiectul unui consum de capital fix care corespunde deprecierii plantațiilor atunci când ele au ajuns la maturitate. Desțelenirile [2] din plantații trebuie deci interpretate după cum urmează:

[1] În acest caz, activitatea de tăiere a plantației și de vânzare a lemnului ține de activitatea silvicolă.

[2] Costul serviciului de desțelenire, eventual facturat de către o întreprindere de desțelenire, constituie un consum intermediar de serviciu.

▼B

— desțelenirile efectuate la sfârșitul duratei de viață normală a plantațiilor corespund plantațiilor care sunt retrase din active. Aceste desțeleniri se iau în considerație la consumul de capital fix pe întreaga durată de viață productivă a plantațiilor,

— desțelenirile „excepționale” corespund desțelenirilor care au loc înainte de sfârșitul duratei de viață normală a plantațiilor. Aceste desțeleniri pot fi justificate din diverse rațiuni (economice, strategice etc.). Ele trebuie interpretate ca diferența dintre deprecierea reală (efectivă) și deprecierea normală măsurată prin consumul de capital fix. Acest surplus de depreciere trebuie contabilizat în contul „alte schimbări de volum al activelor” (conturile de acumulare) care nu fac parte din CEA.

2.147. Astfel, variația valorii plantațiilor în cursul unei perioade contabile cuprinde următoarele patru componente (vezi punctul 2.134):

— formarea brută de capital fix care corespunde diferenței de valoare dintre achizițiile și cesiunile din perioada de referință, definite la punctele 2.141 – 2.145,

— consumul de capital fix care măsoară deprecierea plantațiilor, conform definiției de la punctul 2.146,

— celelalte schimbări de „volum” care țin cont de efectele evenimentelor neprevăzute sau excepționale (cum ar fi desțelenirile excepționale) și care sunt înregistrate în contul altor schimbări de volum al activelor (vezi definiția de la punctele 2.136 și 2.146),

— câștigurile (după deducerea pierderilor) din deținere care măsoară schimbările de valoare datorate variațiilor de preț din timpul exercițiului și care sunt înregistrate în contul de reevaluare al conturilor de acumulare din SEC 95 (vezi definiția de la punctul 2.135).

2.148. Investițiile în active cultivate vegetale, adică în plantații, sunt înregistrate fie ca vânzări de către întreprinderi specializate în asemenea lucrări agricole executate pe bază de contract (pregătirea solului, furnizarea mașinilor, materialului săditor, mâinii de lucru etc.), fie ca producție pentru uz propriu de bunuri de capital fix (vezi punctul 1.75).

În cazul producției de plantații pentru uz propriu trebuie înregistrat:

(a) pentru calculul valorii de producție a „bunurilor de capital fix pentru uz propriu” în „plantații”, fie valoarea plantațiilor similare evaluate la prețul de bază și proporțional cu costurile de producție angajate în cursul perioadei, fie valoarea materiilor consumate (inclusiv materialul săditor din pepiniere) și a serviciilor furnizate în cursul perioadei;

(b) în calculul consumului intermediar, valorile diferitelor bunuri de consum intermediar utilizate (inclusiv materialul săditor din pepiniere);

(c) pentru formarea brută de capital fix, la capitolul „plantații”, valoarea obținută prin adunarea valorii „bunuri de capital fix produse pentru uz propriu” în plantații [adică înregistrarea evocată la litera (a)] și producția de plantații de către unități specializate în asemenea lucrări executate pe bază de contract.

▼B

(k) Animale tratate ca active fixe

2.149. Formarea brută de capital fix în animale corespunde următoarelor elemente:

— creşterea naturală a animalelor (până ce ele ajung la vârsta adultă),

— achiziţiile de animale (importuri) minus cesiuni (sacrificări ([1]) şi exporturi),

— costurile aferente transferului de proprietate prin schimburi comerciale între unităţile agricole ([2]).

2.150. Conform SEC 95, formarea brută de capital fix în animale măsoară diferenţa între achiziţii (creştere naturală şi importuri) în timpul anului, inclusiv cele care rezultă din producţia pentru uz propriu, şi cesiunile de animale (pentru sacrificare ([3]), export sau orice altă utilizare finală), la care se adaugă costul aferent transferului de proprietate ([4]). FBCF în animale intervine asupra întregii durate de viaţă a animalului. Într-o primă etapă, FBCF este constituită în principal din creşterea naturală a animalului. Atunci când acesta ajunge la vârsta adultă, FBCF este măsurată în principal prin cesiuni (vânzări pentru sacrificare sau export). Importul, exportul ca şi costurile aferente transferului de proprietate sunt componente ale FBCF în animale sunt susceptibile să intervină pe întreaga durata de viaţă a animalului. Creşterea naturală a animalelor (şi nu FBCF în ansamblul său) constituie o producţie agricolă de exploatare pentru uz propriu de active fixe în animale.

2.151. Aşa cum se arată la punctul 2.134, măsurarea FBCF în animale nu constituie decât un element al variaţiei valorii activelor. Într-adevăr, formarea brută de capital fix în animale nu poate fi măsurată prin variaţia numărului de animale evaluată la preţul mediu al anului calendaristic pentru fiecare categorie de animale (metoda cantitativă) decât dacă sunt îndeplinite următoarele trei condiţii:

— absenţa câştigurilor sau pierderilor nominale din deţinere (adică evoluţia regulată a preţurilor şi efectivelor de animale),

— absenţa „altor schimbări de volum” (adică absenţa pierderilor datorate catastrofelor naturale, a schimbărilor de clasificare etc.),

— absenţa consumului de capital fix (adică absenţa deprecierii previzibile a valorii animalelor).

([1]) Regimul vânzărilor de animale pentru sacrificare (adică în abatoare sau de către crescător, inclusiv toate vânzările către unităţile neagricole în vederea unor utilizări economice altele decât sacrificarea) drept cesiune de active fixe constituie o simplificare a procedurii contabile de înregistrare a cesiunii de active fixe a căror utilizare economică s-a schimbat. Într-adevăr, animalele care erau tratate ca active fixe sunt convertite în stocuri prin înregistrarea unui flux intitulat „altă schimbare de volum” (vezi punctul 2.136) contabilizat în contul celorlalte schimbări de volum de active. Ele se vând doar sub formă de stocuri, vânzarea constituind o ieşire din stoc şi nu o cesiune de active.

([2]) Numai dacă vânzarea şi cumpărarea au loc în timpul aceluiaşi exerciţiu contabil. Altfel vor fi înregistrate o cesiune (pentru exerciţiul în timpul căruia intervine vânzarea) şi o achiziţie (pentru exerciţiul în timpul căruia intervine achiziţia).

([3]) Inclusiv sacrificarea pentru autoconsum sau plată în natură.

([4]) Schimburile comerciale între agricultori de animale de reproducţie nu se înregistrează în conturi. Acest lucru este valabil şi dacă aceste schimburi comerciale trec prin intermediari (numai dacă achiziţia şi vânzarea intervin în timpul aceluiaşi exerciţiu). Dimpotrivă, costul aferent transferului de proprietate (servicii de intermediere, marje comerciale, cheltuieli de transport etc.) trebuie inclus în valoarea formării capitalului fix brut în animale.

▼B

O altă metodă de calcul (metoda directă) constă în măsurarea fluxurilor de intrare și de ieșire a fiecărei categorii de animale, la prețurile corespunzătoare: această metodă trebuie să ia în considerație, în afară de achiziții și cesiuni, intrările (în special nașterile) și ieșirile intervenite în cadrul exploatațiilor.

2.152. Ca regulă generală, formarea brută de capital fix în animale nu poate fi măsurată prin diferența dintre valorile animalelor la sfârșitul și la începutul exercițiului contabil. Regula de calcul a formării brute de capital fix în animale depinde direct de metoda adoptată pentru înregistrare și măsurarea celor trei elemente ale variației valorii animalelor (altele decât FBCF), în special consumul de capital fix.

2.153. Teoretic, animalele trebuie să facă obiectul unui consum de capital fix ([1]). Într-adevăr, consumul de capital fix în animale corespunde măsurării scăderii anticipate a eficacității productive a animalelor atunci când ele sunt utilizate în scopuri productive, scădere care se reflectă la rândul său în valoarea actualizată a veniturilor viitoare obținute de la aceste animale. Totuși, ținând cont de dificultățile practice în evaluarea consumului de capital fix (definirea parametrilor de calcul fiind foarte complexă, vezi punctele 3.105 și 3.106), nici un consum de capital fix nu trebuie calculat pentru animalele productive.

2.154. Formarea brută de capital fix în animale poate fi măsurată aplicând diferite metode. Utilizarea metodei inventarului permanent permite evaluarea fiecărui element al FBCF care este definit la punctul 2.149 (și anume creșterea naturală a animalelor, importurile, vânzările pentru sacrificări și exporturile, costurile aferente transferului de proprietate) în modul cel mai riguros. Cu toate acestea, ea necesită numeroase date (cum ar fi prețurile animalelor de producție pe durata întregii lor vieți productive). Același lucru este valabil în cazul metodelor bazate pe ciclul de producție a animalelor. Trebuie deci aplicată o metodă mai simplă, chiar dacă nu este la fel de riguroasă.

2.155. Metoda recomandată se bazează pe abordarea calculului indirect ([2]). Ea se bazează pe calculul variației numărului de animale ca și pe următoarele două ipoteze:

— prețurile animalelor sunt regulate și previzibile în mod normal, astfel încât prețul mediu anual poate fi utilizat pentru a evalua cantitățile excluzând câștigurile /pierderile din deținere,

— pierderile excepționale pot fi evaluate (în cantități și prețuri).

2.156. Măsurarea FBCF se obține prin însumarea următoarelor elemente:

Formarea brută de capital fix = Variația numărului de animale între sfârșitul și începutul exercițiului evaluată la prețul mediu anual P

+ depreciere prin reformă

+ „alte pierderi de animale productive”

+ costuri aferente transferului de proprietate

([1]) Spre deosebire de SEC 95 (6.03), SCN 93 (6.185) consideră că animalele trebuie să facă obiectul unui consum de capital fix.

([2]) Se poate utiliza orice metodă pe baza căreia se obțin rezultate echivalente.

▼B

2.157. Termenul „depreciere prin reformă” înseamnă aici diferența, existentă în momentul retragerii din șeptelul producător, între valoarea animalelor evaluate ca animale productive (la un preț care ar putea fi numit preț de „capital”) și valoarea aceloraşi animale evaluate ca animale pentru sacrificare (adică la prețul de vânzare la abator).

2.158. Termenul „alte pierderi de animale productive” cuprinde două tipuri de pierderi:

— pierderile excepționale de animale productive devenite adulte,

— valoarea animalelor păstrate în șeptelul de producție până la sfârșitul vieții (moarte naturală).

2.159. Valoarea pierderilor de înregistrat în calculul FBCF corespunde diferenței între valoarea animalelor la prețul predominant la începutul perioadei și valoarea de cesiune a acestor animale. Aceste cesiuni sunt evaluate la prețul de vânzare în caz de sacrificare (adică pentru vânzare sau autoconsum) sau pot avea valoarea zero dacă animalele nu au utilizare economică (trecere la rebut etc.).

2.160. Termenii „alte pierderi de animale productive” și „depreciere prin reformă” corespund unor fluxuri înregistrate în contul „alte schimbări de volum al activelor” din contul de bilanț. Ele permit articularea diferitelor componente ale variației valorii activelor și FBCF și conformitatea cu SEC 95. Ignorarea lor ar conduce la subestimarea nivelului real al formării brute de capital fix în animale.

2.161. Estimarea producției pentru uz propriu în animale, care corespunde creșterii naturale a animalelor decurge din definiția FBCF în animale enunțată la punctul 2.149, aplicată categoriilor de animale care nu sunt încă adulte:

Producție pentru uz propriu = FBCF + cesiuni (sacrificare și export) – achiziții (import) ([1]) – (costul transferului de proprietate).

(l) Active fixe corporale și necorporale (altele decât activele agricole)

2.162. Activele fixe, corporale și necorporale altele decât activele agricole (plantații și animale) cuprind următoarele elemente:

— mașini și alte echipamente,

— materiale de transport,

— clădiri pentru exploatare (nerezidențiale),

— altele (programe de calculator etc.).

([1]) Această deducere corespunde cazului teoretic în care importul de animale productive se contabilizează ca achiziție în formarea capitalului fix brut. În practică, se presupune că toate animalele vii importate de domeniul de activitate agricol se înregistrează la variațiile de stoc (vezi punctul 2.205).

▼B

2.163. Formarea brută de capital fix corespunde achiziției acestor active (active noi produse sau importate în timpul exercițiului sau active existente) minus cesiunile lor către alte unități (din domeniul de activitate agricol sau alte domenii). Trebuie reamintit că dacă această tranzacție se referă la două unități din domeniul „agricultură" în timpul aceluiași exercițiu contabil, cele două fluxuri se consolidează și doar costurile aferente transferului de proprietate se înregistrează la poziția activului fix corespunzător.

2.164. În cazul construcțiilor sau al echipamentelor (destinate vânzării) a căror producție se întinde pe mai multe perioade, valoarea lucrărilor efectuate în timpul perioadei de producție trebuie contabilizată la variația stocurilor producătorului sub formă de lucrări în curs. Aceste bunuri (mobile sau imobile) nu se înregistrează în formarea brută de capital fix decât la momentul transferului de proprietate. În schimb, când această producție se efectuează pentru uz propriu, aceste lucrări se contabilizează ca formare brută de capital fix în timpul întregii perioade de producție (vezi punctul 2.025).

2.165. Activele care își schimbă utilizarea economică fără să existe o schimbare a proprietarului (de exemplu o clădire agricolă utilizată în alte scopuri decât o activitate de producție agricolă) nu intră la cesiunea de active. Aceste schimbări se înregistrează în contul „alte schimbări de volum ale activelor".

(m) Amenajări funciare

2.166. Îmbunătățirile majore aduse activelor corporale neproduse corespund în principal amenajărilor funciare (calitatea, randamentul terenurilor datorită irigațiilor, drenărilor, prevenirii inundațiilor etc.) și se analizează ca orice altă FBCF. Dat fiind că achizițiile și cesiunile de terenuri nu se înregistrează ca FBCF (ele sunt active neproduse), investițiile destinate amenajărilor funciare figurează separat într-o rubrică specifică a FBCF.

2.167. Aceste investiții corespund cheltuielilor de amenajări funciare și pregătirea lor pentru alte utilizări productive, cu excepția cheltuielilor de întreținere curentă (vezi punctele 2.127 – 2.129). Trebuie ca aceste cheltuieli să fie efectuate de către exploatanți sau ca rezultatul lor să devină proprietatea exploatanților. Este vorba în special despre cheltuielile pentru lucrări de infrastructură, defrișare, nivelare, asanare, irigare și comasare (vezi SEC 95 punctul 3.106 și SCN 93 punctele 10.51 – 10.54).

(n) Costurile aferente transferului de proprietate asupra activelor neproduse

2.168. Costurile aferente transferului de proprietate asupra activelor neproduse se referă la achizițiile de terenuri și de active necorporale neproduse (cum sunt activele brevetate, drepturile de producție etc.) de către unitățile agricole. Aceste achiziții de active neproduse nu se înregistrează ca formare brută de capital fix (ci la un alt capitol al contului de capital, deoarece este vorba de active neproduse); doar costurile aferente transferului de proprietate se contabilizează la FBCF (pentru achizitor, dar nu pentru vânzător).

▼B

(o) Bunuri și servicii excluse din formarea brută de capital fix

2.169. Bunurile și serviciile următoare nu intră în formarea brută de capital fix:

(a) micul instrumentar, hainele de lucru, piesele de schimb și materialele de valoare mică (sub 500 euro la prețurile din 1995), chiar dacă aceste bunuri au o durată de viață normală mai mare de un an (vezi totuși punctele 2.125 și 2.126); datorită reînnoirii lor regulate și în conformitate cu practicile contabilității întreprinderii, aceste achiziții de bunuri sunt considerate consum intermediar (vezi punctele 2.105 și 2.106);

(b) lucrările curente de întreținere și reparații (vezi punctele 2.127 – 2.129). Aceste operațiuni se clasifică la consumul intermediar;

(c) serviciile de cercetare științifică, publicitate, studii de piață etc. Achiziționarea acestor servicii face parte din consumul intermediar [vezi punctul 2.108 litera (d)];

(d) bunurile de folosință îndelungată achiziționate de gospodăriile individuale pentru satisfacerea necesităților domestice; nefiind utilizate în scopuri productive, aceste bunuri sunt considerate consum final;

(e) animalele tratate ca stocuri: animale de îngrășat crescute pentru abator, inclusiv păsările;

(f) câștigurile și pierderile din deținerea activelor fixe (de contabilizat în contul de reevaluare, vezi punctul 2.135);

(g) pierderile de active fixe datorate evenimentelor dezastruoase (epizootii etc.) sau accidentale (inundații, furtuni etc.) (vezi punctele 2.045 și 2.136).

2.170. Valoarea bunurilor de capital fix utilizate simultan în scopuri profesionale și private (de exemplu automobile) se contabilizează conform celor două tipuri posibile de utilizare; în parte la formarea brută de capital fix și în parte la consumul final.

2. **Variația stocurilor**

(a) Definiția stocurilor și variația stocurilor

2.171. Stocurile cuprind toate bunurile care nu fac parte din capitalul fix și care, la un moment dat, sunt deținute de unitățile producătoare. Se disting două tipuri de stocuri: stocuri de utilizare și stocuri de producție:

— stocurile de utilizare sunt formate din materiile prime și furniturile care se utilizează ulterior ca intrări intermediare în procesul de producție. În mod normal, se calculează consumul acestor produse compensând cumpărările (sau alte forme de achiziții) printr-o variație a stocurilor în perioada de referință (vezi punctul 2.021),

— stocurile de producție sunt stocurile de produse finite și de lucrări în curs la producători. Ele sunt luate în considerație la calculul producției. Stocurile de producție cuprind:

— produsele finite rezultate din domeniul de activitate; este vorba de bunuri pe care producătorii nu mai intenționează să le prelucreze înainte de a le atribui alte utilizări economice. În cazul agriculturii, ele includ produsele vegetale, uleiul de măsline, mustul de struguri, produsele animale și bunurile neagricole produse în cadrul activităților secundare neseparabile,

▼B

— lucrările în curs: este vorba despre producția care nu este încă terminată. Pentru CEA, ele cuprind vinul, animalele pentru sacrificare, totalitatea puilor și a celorlalte păsări (inclusiv păsările de reproducție) și celelalte animale cu excepția celor considerate capital fix. Culturile în curs (vezi punctul 2.012) nu sunt considerate stocuri de lucrări în curs în cadrul conturilor economice anuale.

2.172. Neînregistrarea culturilor în curs de creștere ca lucrări în curs se justifică în cazul agriculturii europene prin faptul că marea majoritate a culturilor au un ciclu de producție mai mic decât exercițiul contabil. În același fel se estimează că contabilizarea lor în momentul recoltei asigură suficientă coerență a costurilor de producție în analiza veniturilor din activitate (vezi punctul 2.012). Când recolta, lucrările de pregătire și însămânțare a solului nu au loc în cursul aceleiași perioade contabile, conturile perioadei în care au apărut costurile indică o pierdere contabilă, iar cele ale perioadei de recoltă, un câștig contabil. Această metodă de contabilizare poate totuși fi acceptată, deoarece atunci când condițiile rămân aceleași de la un an la altul, există o compensare aproximativă deoarece cheltuielile se compensează în aceleași perioadă cu profitul provenit din vânzarea recoltei precedente. Doar în cazul unei schimbări importante a producțiilor sau în caz de recolte foarte proaste această compensare nu are loc. În această situație, se poate prefera înregistrarea producției sub formă de lucrări în curs (vezi de asemenea punctul 2.013).

2.173. Trebuie precizat că serviciile nu fac obiectul stocurilor cu excepția celor care sunt incluse în valoarea de achiziție a bunurilor incluse în stoc.

2.174. Conform SEC 95, variațiile stocurilor se calculează deducând din valoarea intrărilor de stocuri, valoarea ieșirilor de stocuri și eventualele pierderi curente de bunuri stocate.

(b) Momentul înregistrării și evaluării variației stocurilor

2.175. Intrările în stocuri trebuie evaluate în momentul intrării în stoc, iar ieșirile la prețurile predominante în momentul ieșirii din stoc. Momentul înregistrării (ca și evaluarea) intrărilor și ieșirilor din stoc trebuie să fie în legătură cu momentul în care se efectuează celelalte operațiuni privind produsele (producție și consum intermediar).

2.176. Prețul de bază este prețul de utilizat pentru evaluarea variației stocurilor (intrări, ieșiri sau pierderi curente de produse finite sau de lucrări în curs). În ceea ce privește intrările de lucrări în curs, prețul utilizat se estimează aplicând fracțiunea costurilor de producție totale angajate înainte de sfârșitul perioadei la prețul de bază al produsului finit echivalent. Sau valoarea intrărilor de lucrări în curs poate fi estimată prin valoarea costurilor de producție plus valoarea corespunzătoare excedentului net din exploatare sau venitului mixt scontat (vezi SEC 95 punctele 3.51 și 3.52).

▼B

2.177. Metoda recomandată în SEC 95 pentru înregistrarea intrărilor și ieșirilor de stocuri este cea a inventarului permanent. Totuși, această metodă nu este întotdeauna aplicabilă, datorită dificultăților legate de obținerea informațiilor despre intrări și ieșiri. Încercând o aliniere la „metoda inventarului permanent", SEC 95 recomandă metoda „cantitativă", care constă în calcularea variațiilor stocurilor ca diferență de volum între stocurile la deschiderea și închiderea exercițiului contabil, evaluată la prețurile medii în vigoare în perioada în cauză. Această metodă nu este însă valabilă decât atunci când prețurile rămân stabile în timpul perioadei respective sau când prețurile și cantitățile stocate cresc sau scad într-un ritm constant în timpul exercițiului contabil.

2.178. Cu toate acestea, „metoda cantitativă" nu se poate aplica producțiilor vegetale datorită fluctuației prețurilor și cantităților rezultate din procesul de producție și a structurii ofertei și cererii. Această problemă specifică a agriculturii este recunoscută de SEC 95 [punctul 3.124 litera (c)].

2.179. Trebuie de asemenea să se considere că variația stocurilor, definită la punctul 2.174, nu reprezintă decât una dintre componentele variației valorii stocurilor între deschiderea și închiderea exercițiului financiar. Într-adevăr, există o ecuație contabilă fundamentală între bilanțurile de deschidere și de închidere a activelor de stocuri:

Valoarea stocurilor de închidere la prețurile în vigoare la sfârșitul perioadei	
- valoarea stocurilor de deschidere la prețurile în vigoare la începutul perioadei =	variația stocurilor (intrări – ieșiri – pierderi curente)
	+ câștiguri (după deducerea pierderilor) nominale din deținere
	+ alte schimbări de volum

2.180. Aceste câștiguri și pierderi nominale din deținere ca și celelalte schimbări de volum ([1]) nu trebuie incluse în măsurarea producției, ci în contul altor schimbări ale activelor (respectiv în contul de reevaluare și în contul altor schimbări de volum al activelor).

2.181. Principala dificultate legată de evaluarea variației stocurilor în CEA se referă la produsele vegetale. Într-adevăr, aceste produse agricole sunt produse sezoniere ale căror intrări în stoc nu intervin decât după recoltare și ale căror ieșiri se desfășoară pe mai multe luni după recoltare și se continuă adeseori în anul contabil următor. De asemenea prețul lor poate cunoaște fluctuații importante de la un exercițiu la altul și chiar în cursul aceluiași exercițiu.

([1]) Prin alte schimbări de volum se înțeleg în general stocurile de bunuri distruse ca urmarea a unor evenimente excepționale (cum ar fi catastrofele naturale). Pierderile curente sunt incluse în ieșirile din stocuri.

▼B

(c) Variația stocurilor de animale și produse animaliere

2.182. În cazul evaluării variațiilor de șeptel, nu este foarte important dacă animalele au fost crescute de la naștere în țară sau că atunci când erau tinere au fost importate din străinătate pentru a fi apoi crescute și îngrășate în țară. În momentul în care animalele importate sunt preluate de exploatația care continuă să le crească în țară, animalele sunt „naționalizate” și asimilate producției interne.

2.183. Pentru a evalua variațiile șeptelului la sfârșitul perioadei de referință, este necesar să se facă distincția între șeptelul cu caracteristici de stoc și cel cu caracteristici de active fixe (vezi punctele 2.140 și 2.202). În ceea ce privește prima categorie de animale, prețul de bază trebuie considerat ca fiind suma costurilor de producție în cursul anilor de viață ai animalului mediu în diferitele clase de șeptel până la anul de referință inclusiv, plus valoarea corespunzătoare excedentului net de exploatare sau venitului mixt scontat (vezi punctul 2.176). Dacă, la origine, animalul a fost importat înainte de începutul vieții sale pe teritoriul național, prețul de achiziție în momentului importului poate fi considerat ca reprezentând suma costurilor de producție până la această dată.

2.184. Datorită evoluției în general constante a prețurilor animalelor, variația stocurilor de animale poate fi evaluată printr-o metodă simplă de aproximare excluzând câștigurile (după deducerea pierderilor) nominale din deținere. Această metodă constă în a înmulți, pentru fiecare categorie de animale, variația volumului efectivelor între sfârșitul și începutul exercițiului financiar cu prețul mediu constatat în cursul întregului exercițiu.

(d) Variația stocurilor de produse sezoniere

2.185. Produsele sezoniere (vezi punctele 2.178 și 2.181) sunt produse pentru care metoda cantitativă nu constituie o bună aproximare a metodei inventarului permanent, datorită evoluției neregulate a prețurilor și cantităților. Aplicarea unei metode cantitative ar putea antrena includerea câștigurilor sau pierderilor nominale din deținere la calcularea variației stocurilor. O soluție ar putea fi calculul variației stocurilor pe perioade mai scurte decât perioada de referință (de exemplu trimestrul), sub-perioade care ar fi mai omogene în ceea ce privește evoluția prețurilor și a cantităților. Totuși, acest tip de metodă este adesea greu de aplicat datorită lipsei datelor de bază.

2.186. Pentru a defini o altă metodă de evaluare a stocurilor de produse sezoniere, trebuie examinată evoluția prețurilor bunurilor stocate. Prețului unui bun poate varia în timpul stocării sale din cel puțin trei motive (SCN 93 punctul 6.105):

— calitățile fizice al bunului se pot ameliora sau deteriora în timp,

— pot exista factori sezonieri care influențează oferta sau cererea, antrenând astfel variații regulate și previzibile ale prețului său în cursul anului, chiar dacă nu s-au modificat neapărat calitățile sale fizice,

— pot exista factori precum inflația generală a prețurilor sau alți factori generali care se pot traduce printr-o schimbare a prețului bunului în cauză, chiar dacă nu s-au modificat caracteristicile sale fizice sau economice.

▼B

2.187. Diferența constatată între prețul la care sunt stocate produsele și cel la care ele ies din stoc ar trebui, în primele două cazuri, să reflecte valoarea unei producții suplimentare realizate în timpul stocării (vezi SCN 93 punctul6.106), dat fiind că produsele ieșite din stoc după mai multe luni de la recoltare sunt diferite din punct de vedere economic de cele care au fost stocate. Acest tip de creștere a valorii produselor nu trebuie să fie considerat ca un câștig nominal din deținere (vezi SCN 93 punctul 12.70).

2.188. Pe baza diferitelor componente ale variației valorii stocurilor și a factorilor care determină variația prețurilor produselor deținute în stoc și ținând cont de dificultatea excluderii totale a înregistrării câștigurilor/pierderilor din deținere în evaluare producției sezoniere, se recomandă două metode. Ele se deosebesc prin interpretarea activității de stocare și prin momentul în care se înregistrează modificarea valorii bunurilor care rezultă din trecerea lor în stocuri. Prima metodă constituie metoda de referință de aplicat în evaluarea producției și variației stocurilor producțiilor agricole sezoniere. A doua metodă poate fi utilizată pentru cazurile mai specifice (în principal produsele cu o slabă predictibilitate a prețurilor).

2.189. Metoda de referință constă în determinarea variației stocurilor ca diferență între valoarea producției anului și valoarea vânzărilor (și altor utilizări) în cursul aceluiași an ([1]). Ea se bazează pe ipoteza că nu mai există stocuri la sfârșitul anului comercial (sfârșitul primului semestru al anului calendaristic următor). Ea evaluează direct producția totală recoltată în timpul anului *n* cu ajutorul unui preț mediu ponderat în vigoare în timpul anului comercial (n/n + 1) și deduce din aceasta valoarea tuturor vânzărilor (și altor utilizări) efectuate în cursul anului civil *n* corespunzător anului recoltei ([2]) la prețurile din momentul vânzării (sau altor utilizări).

2.190. Metoda de referință consideră activitatea de stocare ca un factor de creștere a prețurilor bunurilor în timpul stocării. Astfel ea face distincție între activitatea de stocare și efectele sale asupra prețurilor produselor. Creșterea de valoare rezultată din trecerea în stoc este „anticipată" deoarece ea este atribuită producției anului *n* (anul recoltei, chiar dacă vânzările se întind pe doi ani calendaristici), evoluțiile prețurilor putând fi anticipate fără prea mare incertitudine, căci ele rezultă din variații ale prețurilor suficient de regulate și previzibile (vezi punctul 2.186).

2.191. Aplicarea acestei metode permite minimalizarea includerii câștigurilor sau pierderilor din deținere în calcularea producției. Ea asigură coerența între calculul producției la valoare și calculul său la cantitate și evită înregistrarea producției pe baza lucrărilor în curs (care necesită date despre nivelul stocurilor la începutul și la sfârșitul anului calendaristic cu prețurile corespunzătoare). Ea facilitează întocmirea conturilor în prețuri constante.

([1]) Se bazează pe descompunerea producției (și alte utilizări) și variația stocurilor.

([2]) Un rezultat similar poate fi obținut prin înregistrarea vânzărilor pe o bază semestrială calculând producția anului de referință n și adunând vânzările din semestrul doi al anului n și pe cele din primul semestru al anului n+1.

▼B

2.192. O a doua metodă este recomandată pentru cazul specific al produselor cu slabă predictibilitate a prețului (precum fructele, legumele, cartofii și uleiul de măsline) și care au nivele de stocare importante din punct de vedere economic în exploatațiile agricole. Mai puțin riguroasă decât metoda de referință în ceea ce privește excluderea câștigurilor și pierderilor din deținere din calculul producției, această metodă consideră activitatea de stocare ca o extindere în timp a procesului de producție. Includerea creșterii prețului bunurilor stocate este întârziată și alocată anului în care are loc stocarea.

2.193. În conformitate cu cea de-a doua metodă, producția sezonieră se calculează direct ca sumă a vânzărilor, a celorlalte utilizări și a variațiilor stocurilor. Variațiile stocurilor sunt estimate prin evaluarea stocurilor la sfârșitul și începutul exercițiului financiar prin intermediul prețurilor corespunzătoare din acel moment.

2.194. Trebuie notat că aceste două metode diferă în măsurarea variației stocurilor, dar nu în evaluarea vânzărilor (acestea sunt evaluate la prețurile de bază predominante la data ieșirii din stoc).

(e) Variația stocurilor de vin (din struguri produși de aceeași exploatație)

2.195. Vinul este un produs stocat în general timp de mai mulți ani în scopul învechirii și maturării. În cursul acestei perioade de stocare, calitatea se modifică. Această activitate de stocare în exploatație poate fi considerată ca o extensie a procesului de producție a vinului, vinul care iese din stoc fiind diferit de cel care a intrat. În aceste condiții vinul stocat trebuie tratat ca lucrare în curs iar creșterea în valoare constatată ca o creștere a producției care trebuie calculată în mod continuu în timp.

2.196. Variația valorii vinului poate rezulta din trei factori: modificarea calității sale, schimbări în structura ofertei și cererii (adică prețurile relative între vinurile tinere și vinurile vechi) și o creștere generală a prețurilor. Atunci când variația valorii vinului datorată primilor doi factori trebuie să fie integrată în calcularea producției, orice creștere a prețurilor vinului datorată primilor doi factori nu trebuie să figureze în valoarea producției, ci să fie considerată ca un câștig din deținere (înregistrată în contul de reevaluare).

2.197. Contabilizarea creșterii valorii vinului în valoarea producției ar trebui realizată în mod continuu, pe parcursul învechirii. Totuși, acest lucru ar necesita un mare număr de informații despre structura stocurilor de vin după anul de producție, calitate și zonă de producție, ca și despre evoluția prețului respectiv. Cum aceste date nu sunt în general disponibile în statele membre, există două metode practice care permit aproximarea aprecierii vinului datorită învechirii în conturile economice agricole. Mai puțin riguroase pe plan conceptual, aceste două metode par totuși acceptabile în situația actuală de disponibilitate a datelor. Fiecare stat membru va alege metoda în funcție de structurile proprii ale viticulturii sale și de sistemul său statistic.

▼B

2.198. Anticiparea includerii învechirii vinului: prima metodă constă în evaluarea intrărilor în stocuri a vinurilor destinate învechirii la producător cu ajutorul prețurilor de vânzare ale vinurilor deja învechite, constatate în al doilea semestru. Aprecierea așteptată a învechirii este așadar anticipată în producția anului recoltei. Această apreciere nu este decât parțială deoarece aceste vinuri nu sunt evaluate la adevăratul lor preț de vânzare, ci la prețurile altor vinuri de același fel, dar mai vechi. Diferența dintre prețul real de vânzare și cel utilizat la evaluarea intrărilor în stoc nu este contabilizată în valoarea producției, deoarece ea este interpretată ca un câștig din deținere (de notat că această diferență cuprinde mai ales efectele inflației). Nefăcând nici o diferență între anii de recoltă a vinurilor în stoc sau vândute, ea presupune că piața vinurilor de calitate este omogenă în ceea ce privește vârsta vinurilor.

2.199. Întârzierea luării în considerație a învechirii vinului: a doua metodă constă în evaluarea intrărilor în stoc la prețul vinurilor „neînvechite” în vigoare la momentul recoltei și de a nu înregistra adausul la lucrările în curs la vin (adică creșterea prețului datorată învechirii, în afara efectului variației generale a prețului vinului) decât în momentul vânzării vinului vechi. Vânzările fiind evaluate la prețul mediu al anului de vânzare, orice creștere de valoare între anul de recoltare și anul de vânzare este atribuită producției anului de vânzare (și nu este deci repartizată în timp). Această metodă cere mai multe date despre structura stocurilor de vin deoarece ea presupune că se cunoaște distribuția stocurilor (și a ieșirilor din stoc) pe an de recoltă. Cu toate acestea, ea poate da o viziune mai precisă asupra vânzărilor și stocurilor diferitelor recolte de vin.

2.200. Nici una dintre cele două metode practice nu permite repartizarea în timp a aprecierii vinului rezultat din învechire: una o contabilizează prin anticipare, iar cealaltă prin întârziere. Acest inconvenient poate fi considerat ca relativ minor în cele două cazuri dacă se pleacă de la ipoteza unei anumite stabilități în timp a producției de vin „vechi”. Se pare că prima metodă este preferabilă atunci când durata medie de învechire este scurtă.

3. **Contabilizarea animalelor la „formarea brută de capital fix” sau la „variația stocurilor”**

2.201. Conform punctelor 2.140 și 2.151, variațiile efectivelor de animale (în sensul statisticii agricole) se contabilizează în formarea brută de capital fix sau în variația stocurilor în funcție de tipul animalului.

(a) Definiție

2.202. Formarea brută de capital fix în animale se referă la animalele, adică active fixe, utilizate în mod repetat și continuu în procesul de producție. Acestea sunt crescute pentru producția pe care o furnizează în mod repetat și includ de exemplu animalele de reproducție, șeptelul de lapte, animalele de tracțiune, oile și alte animale crescute pentru lână. În schimb, animalele cu caracter de stoc sunt animale produse în perioada curentă sau într-o perioadă anterioară și păstrate în vederea vânzării sau utilizării în alte scopuri, de producție sau de altă natură, la o dată ulterioară. Este vorba despre animalele crescute pentru carne, de tipul animalelor destinate sacrificării și păsărilor.

▼B

(b) Înregistrarea importului de animale

1. Animale identificate ca active fixe:

2.203. Dacă, în momentul importului, animalele ar putea fi identificate în mod clar ca active fixe, ele ar trebui contabilizate exclusiv ca achiziții în formarea brută de capital fix (vezi punctele 2.149 și 2.150). În mod evident, nu intră în formarea brută de capital fix din agricultură decât animalele cumpărate de domeniul de activitate agricol și nu, de exemplu, caii de călărie de uz privat și animalele achiziționate în alte scopuri.

2. Animale identificate ca stocuri:

2.204. În schimb, dacă în momentul importului animalele ar putea fi identificate în mod clar ca stocuri (de exemplu animalele destinate sacrificării), importul lor ar fi considerat ca o intrare în stoc de lucrări în curs care se vor deduce așadar din vânzări (vânzări negative) în calculul producției (vezi punctul 2.069).

3. Regim de adoptat:

2.205. Adeseori sursele de date disponibile nu permit diferențierea pertinentă a acestor două categorii de animale. Iată de ce valoarea tuturor animalelor importate (animale clasificate la active fixe sau la stocuri, dar cu excepția celor destinate sacrificării imediate) trebuie dedusă din vânzări în calculul producției. Dacă la un moment oarecare, ele sunt transferate în șeptelul productiv (adică la active fixe), ele vor fi contabilizate ca bunuri de capital fix produse pentru uz propriu în perioada de referință în care are loc transferul (ca și în cazul animalelor produse și crescute în țară, transferate apoi în șeptelul productiv) (vezi punctele 2.069 și 2.070).

2.206. Trebuie reținut că animalele importate pentru sacrificare imediată sunt contabilizate ca import al abatoarelor naționale și nu sunt înscrise în CEA dat fiind că acestea se limitează la contabilizarea producției agriculturii naționale.

(c) Înregistrarea schimburilor comerciale de animale între unitățile agricole

2.207. Animale clasificate ca active fixe: schimburile comerciale cu aceste animale se contabilizează în formarea brută de capital fix ca achiziții și cesiuni de active fixe (serviciile aferente transferului de proprietate sunt înregistrate la prețul de achiziție). Când vânzările și achizițiile intervin în cursul aceluiași exercițiu financiar, aceste fluxuri se echilibrează și doar serviciile aferente transferului de proprietate sunt contabilizate în formarea brută de capital fix (vezi punctul 2.068).

2.208. Animale clasificate ca stocuri: aceste vânzări și achiziții nu sunt înregistrate decât dacă intervin în cursul a două perioade contabile diferite. Serviciile legate de aceste schimburi, incluse în prețul de achiziție, trebuie deduse din valoarea producției atunci când schimburile au loc în cursul aceluiași exercițiu contabil (vezi punctul 2.067).

2.209. Datorită regimului specific al schimburilor comerciale de animale între unități agricole și al importurilor lor, nu există întotdeauna consum intermediar la „șeptel și produse animale”.

▼B

(d) Animalele neagricole

2.210. Creșterea cailor de curse, cailor de călărie, câinilor, pisicilor, păsărilor de apartament, animalelor pentru grădini zoologice și circ și a taurilor pentru coride aparține domeniului de activitate agricolă, indiferent de scop: reproducție, producție de carne, recreere sau spectacole sportive (vezi punctul 1.78). Utilizarea acestor animale pentru activitățile de servicii face parte din domeniul agricol, doar în cazul în care aceste activități sunt exercitate de către unitățile agricole ca activități secundare neseparabile. Creșterea animalelor neagricole de către unitățile pentru care activitatea agricolă nu constituie decât o activitate de recreere nu face parte din CEA (vezi punctul 1.24).

2.211. Vânzarea animalelor se poate face:

— către gospodării: operațiunile ulterioare privind aceste animalele nu mai interesează CEA,

— către alte domenii: un câine de pază, un animal de circ sau un cal de curse, de exemplu devin parte din formarea brută de capital fix al domeniului achizitor.

III. OPERAȚIUNI DE REPARTIZARE ȘI ALTE FLUXURI

A. DEFINIȚIE

3.001. Operațiunile de repartizare sunt operațiunile:

— care distribuie valoarea adăugată generată de producție între mâna de lucru, capital și administrația publică,

— care implică o redistribuire a venitului și bogăției.

3.002. SEC 95 face distincție între transferurile curente și transferurile de capital, acestea din urmă participând mai degrabă la redistribuirea economiilor sau a bogăției decât a venitului.

3.003. Dat fiind că CEA sunt conturi de domeniu de activitate, în acest capitol sunt descrise numai anumite operațiuni de repartizare. Cele mai importante sunt operațiunile de repartizare incluse în conturile de distribuție primară a veniturilor, în special contul de exploatare și contul de venit al întreprinderii (vezi secvența de conturi CEA, punctele 1.38 – 1.48). În cazul contului de exploatare, aceste operațiuni de distribuție se referă la alte impozite pe producție, la alte subvenții pentru producție și la remunerarea salariaților. În ceea ce privește contul de venit al întreprinderii, operațiunile corespund anumitor tipuri de venit din proprietate (în special chiriile pentru terenuri, dobânzile și veniturile din proprietate atribuite asiguraților). Contul include de asemenea operațiunile de repartizare corespunzătoare ajutoarelor pentru investiții și „alte transferuri de capital” ale contului de capital.

▼B

3.004. Această selecție nu include operațiunile de repartizare referitoare la anumite venituri din proprietate (în special dividendele și alte venituri distribuite de societăți), impozitele curente pe venituri și patrimoniu, etc. Înregistrarea acestor operațiuni nu este posibilă din punct de vedere statistic și nu are sens decât dacă se are în vedere gruparea unităților instituționale, adică a sectoarelor sau a sub-sectoarelor (vezi punctul 1.06).

B. REGULI GENERALE

1. **Perioadă de referință**

3.005. Perioada de referință a CEA este anul calendaristic.

2. **Unități**

3.006. Valorile se exprimă în milioane de unități ale monedei naționale.

3. **Momentul înregistrării operațiunilor de repartizare**

3.007. După cum se precizează la punctul 2.008, SEC 95 contabilizează operațiunile de repartizare pe bază de angajamente, adică în momentul creării, transformării sau dispariției/anulării unei valori economice, a unei creanțe sau a unei obligații, și nu în momentul efectuării plății. Acest principiu de înregistrare (bazat pe drepturi și obligații) se aplică tuturor fluxurilor, monetare sau nemonetare, fie că au loc între unități sau în cadrul aceleiași unități, însă din motive practice se pot admite anumite excepții.

3.008. Momentul înregistrării diferitelor tipuri de operațiuni de repartizare este următorul:

(a) Remunerarea salariaților

3.009. Salariile, indemnizațiile brute și contribuțiile sociale efective (în sarcina angajatorilor) se înregistrează în cursul perioadei în care s-a efectuat activitatea. Cu toate acestea, primele sau alte plăți excepționale se înregistrează în momentul în care sunt datorate (vezi SEC 95 punctul 4.12).

(b) Impozite și subvenții pentru producție

3.010. Impozitele pe producție se înregistrează în momentul în care au loc activitățile, operațiunile sau alte evenimente care creează obligația fiscală (vezi SEC 95 punctul 4.26). În mod similar, subvențiile pentru producție se înregistrează în momentul în care are loc operațiunea sau evenimentul respectiv (producție, vânzare, import etc.) (vezi SEC 95 punctul 4.39).

(c) Venitul din proprietate

3.011. Dobânzile se înregistrează în cursul perioadei contabile în care devin scadente, fie că sunt vărsate efectiv sau nu, iar înregistrarea se face permanent, la valoarea capitalului respectiv (vezi SEC 95 punctul 4.50 și următoarele). Chiriile se înregistrează în cursul perioadei în care devin scadente (vezi SEC 95 punctul 4.75).

(d) Transferuri de capital

3.012. Transferurile de capital (ajutoare pentru investiții sau alte transferuri) se înregistrează în momentul scadenței plății (sau, în cazul transferurilor în natură, atunci când se transferă proprietatea asupra activelor sau se anulează o datorie) (vezi SEC 95 punctele 4.162 și 4.166).

▼B

4. **Observații generale despre valoarea adăugată**

3.013. Valoarea adăugată reprezintă soldul contabil al contului de producție. Ea corespunde diferenței dintre valoarea producției și valoarea consumului intermediar (indiferent de conceptul de producție utilizat deoarece consumul intermediar se modifică în mod corespunzător). Ea constituie un element cheie în măsurarea productivității unei economii sau a uneia din domeniile sale. Poate fi înregistrată brut (valoare adăugată brută) sau net (valoare adăugată netă), adică anterior sau ulterior deducerii consumului de capital fix. Valoarea adăugată netă este unica resursă a contului de exploatare. În conformitate cu modul de evaluare a producției (preț de bază) și a consumului intermediar (preț de achiziție), valoarea adăugată netă este evaluată la prețul de bază.

3.014. Prin deducerea altor impozite pe producție din valoarea adăugată la prețuri de bază și prin adăugarea altor subvenții pentru producție, se obține valoarea adăugată la costul factorilor. Valoarea adăugată netă la costul factorilor constituie venitul factorilor de producție.

C. REMUNERAREA SALARIAȚILOR

(vezi SEC 95, 4.02 – 4.13)

3.015. Remunerarea salariaților este definită ca remunerația totală în numerar sau în natură pe care angajatorii o plătesc salariaților pentru munca prestată de aceștia în perioada de referință a conturilor (vezi SEC 95, 4.02). Aceasta cuprinde următoarele:

— salariile și indemnizațiile brute (în numerar sau în natură),

— contribuțiile sociale în sarcina angajatorilor (contribuții efective și imputate).

3.016. Salariile și indemnizațiile brute în numerar cuprind următoarele elemente:

(a) salariile și indemnizațiile de bază directe (plătibile la intervale regulate);

(b) sporurile pentru ore suplimentare, ore de noapte sau de sfârșit de săptămână, muncă grea etc.;

(c) alocații de indexare și de locuință;

(d) adaosurile la salarii precum primele de Crăciun, de sfârșit de an, de concediu sau sporurile de productivitate și indemnizațiile pentru funcție de conducere;

(e) alocațiile de transport dus-întors domiciliu-loc de muncă ([1]);

(f) remunerațiile pentru zile de sărbătoare nelucrate, zile de concediu plătit;

(g) comisioanele, bacșișurile, taxele de participare;

(h) primele sau alte plăți excepționale pentru rezultatele globale ale întreprinderii, plătite în cadrul sistemelor de participare la beneficii;

(i) plățile acordate de angajatori salariaților pentru constituirea patrimoniului;

(j) plățile excepționale acordate salariaților care părăsesc întreprinderea, dacă aceste plăți nu se fac în urma aplicării unei convenții colective;

(k) alocațiile de locuință plătite în numerar salariaților de către angajatori.

([1]) În această categorie nu se includ plățile efectuate în principal în beneficiul angajatorului. Aceste plăți fac parte din consumul intermediar [vezi punctul 2.108 litera (e)].

▼B

3.017. Trebuie subliniat că datele care se înregistrează sunt salariile şi indemnizaţiile brute, inclusiv impozitele pe indemnizaţii şi salarii şi eventualele majorări ale acestor impozite, precum şi contribuţiile la asigurările sociale aflate în sarcina salariaţilor. Dacă angajatorii plătesc salariaţilor salarii şi indemnizaţii nete, acestea se majorează cu valoarea capitolelor respective.

3.018. Salariile şi indemnizaţiile brute în natură sunt formate din bunurile şi serviciile furnizate de către angajatori salariaţilor în mod gratuit sau la preţ redus, care pot fi utilizate de către salariaţi şi familiile acestora după cum doresc pentru satisfacerea nevoilor proprii. Ele nu sprijină neapărat procesul de producţie. Cuantumul lor corespunde valorii avantajului oferit: valoarea bunurilor, dacă acestea sunt furnizate gratuit sau diferenţa dintre această valoare şi plăţile salariaţilor, dacă furnizarea se face la preţ redus. De o importanţă deosebită pentru conturile economice din agricultură, cuprind următoarele elemente:

(a) produsele agricole livrate salariaţilor gratuit sau la preţ redus, în cadrul remuneraţiei pentru munca prestată ([1]);

(b) serviciile de cazare produse pentru uz propriu oferite salariaţilor gratuit sau la preţ redus ([2]);

(c) bunurile şi serviciile achiziţionate de angajatori, cu condiţia ca achiziţiile respective să corespundă definiţiei salariilor în natură (adică să nu constituie consum intermediar). În special transportul salariaţilor de la locul de muncă la domiciliu face parte din salariile şi indemnizaţiile în natură, afară de cazul când acesta este organizat din timpul angajatorului. Din această categorie fac parte serviciile de cazare achiziţionate, creşele de copii etc. (vezi SEC 95 punctul 4.05).

3.019. Salariile şi indemnizaţiile în natură trebuie să fie evaluate la preţurile de bază sau la preţurile de achiziţie (în funcţie de faptul dacă sunt produse de unitate sau achiziţionate din afară).

3.020. În schimb, salariile şi indemnizaţiile brute nu includ cheltuielile angajatorilor în beneficiu propriu şi sunt contractate în interesul întreprinderii. Este vorba, între altele, de următoarele cheltuieli: indemnizaţiile sau rambursările cheltuielilor de deplasare, de separare sau de mutare a salariaţilor în exerciţiul funcţiunii, cheltuielile de reprezentare a salariaţilor în beneficiul întreprinderii, cheltuielile de dotare cu facilităţi a locului de muncă (de exemplu instalaţiile sportive şi recreative). În mod similar, indemnizaţiile în numerar plătite de angajatori salariaţilor pentru achiziţionarea de unelte sau îmbrăcăminte specială (inclusiv valoarea salariilor şi indemnizaţiilor pe care salariaţii trebuie să le consacre unor astfel de achiziţii, în temeiul obligaţiilor contractuale) nu fac parte din salariile şi indemnizaţiile brute contabilizate în această rubrică. Toate aceste cheltuieli se regăsesc în consumul intermediar al angajatorului (vezi SEC 95 punctul 4.07).

3.021. Contribuţiile sociale în sarcina angajatorilor includ valoarea contribuţiilor sociale suportate de angajatori pentru a se asigura că salariaţii beneficiază de prestaţii sociale (exceptând totuşi contribuţiile în sarcina salariaţilor, care sunt reţinute din salariile şi indemnizaţiile brute (vezi punctul 3.017). Aceste contribuţii pot fi efective sau imputate.

([1]) Produsele agricole livrate salariaţilor constituie producţia domeniului agricol.

([2]) Serviciile de cazare sunt considerate o activitate neagricolă separabilă, astfel încât ele figurează numai în cadrul remunerării salariaţilor şi sub forma unei deduceri din excedentul de exploatare al domeniului agricol. Dacă ar constitui o activitate neagricolă neseparabilă, atunci ar fi înregistrate ca o componentă a producţiei şi ca o formă de remunerare a salariaţilor.

▼B

3.022. Contribuțiile sociale efective reprezintă plăți ale angajatorilor, care includ atât contribuțiile legale, convenționale, contractuale sau benevole, în contul asigurării contra riscurilor și greutăților sociale. Aceste contribuții sociale sunt plătite societăților de asigurări (administrații de asigurări sociale sau asigurători privați). Deși se plătesc direct asigurătorilor, ele sunt considerate ca un element de remunerare a salariaților, pe care aceștia îl primesc pentru a putea plăti societățile de asigurare.

3.023. Contribuțiile sociale imputate reprezintă contraponderea prestațiilor sociale necapitalizate, plătite direct de către angajatori salariaților sau foștilor salariați fără intervenția unei societăți de asigurări sau a unui fond de pensie autonom ([1]) (vezi SEC 95 punctul 4.10). Aceste contribuții se înregistrează în perioada de prestare a activității (dacă echivalează cu prestațiile sociale obligatorii) sau în momentul furnizării prestațiilor (dacă echivalează cu prestațiile sociale benevole).

3.024. Trebuie subliniat faptul că, în cadrul CEA, dacă unitățile de producție sunt întreprinderi individuale, remunerarea salariaților nu include remunerarea muncii în exploatație prestată de exploatant și de membrii de familie nesalariați; remunerarea acestor persoane se include în venitul mixt, care este soldul contului de exploatare al întreprinderilor individuale. Dimpotrivă, dacă unitățile de producție aparțin unor societăți (vezi punctele 5.09 și 5.10), toate remunerațiile trebuie înregistrate ca remunerații ale salariaților.

D. IMPOZITE PE PRODUCȚIE ȘI TAXE LA IMPORT

(vezi SEC 95, 4.14 – 4.29)

3.025. Impozitele pe producție și taxele la import sunt plăți obligatorii fără contrapartidă, în numerar sau în natură, percepute de administrațiile publice sau de instituțiile Uniunii Europene pe producție și pe importul de bunuri și servicii, pe folosirea mâinii de lucru și pe proprietatea sau pe utilizarea terenurilor, clădirilor și altor active utilizate în scopuri productive. Aceste impozite sunt datorate independent de realizarea profitului din exploatare (vezi SEC 95 punctul 4.14).

3.026. Impozitele pe producție se compun din:

— impozite pe produse:

  — taxe de tip TVA,

  — taxe și drepturi de import (altele decât TVA) și

  — impozite pe produse, altele decât TVA și taxele la import,

— alte impozite pe producție.

1. **Impozite pe produse**

3.027. Impozitele pe produse sunt impozitele datorate pe bunul sau serviciul unitar produs sau schimbat. Ele pot corespunde unei sume bănești determinate pe bunul sau serviciul unitar calculat *ad valorem* sub formă de procentaj fix din prețul unitar sau valoarea acestora (vezi SEC 95 punctul 4.16).

([1]) Acestea corespund în special salariilor și indemnizațiilor pe care angajatorii continuă să le plătească provizoriu salariaților în caz de boală, maternitate, accident de muncă, invaliditate sau disponibilizare, în măsura în care sumele respective pot fi identificate separat.

▼B

3.028. Taxele de tip TVA sunt impozite pe bunurile sau serviciile percepute în etape de către întreprinderi și suportate până la urmă integral de cumpărătorul final. Aceste taxe includ TVA (taxa pe valoarea adăugată), precum și alte taxe deductibile aplicate în condiții similare celor care reglementează TVA ([1]).

3.029. Taxele și drepturile la import (exceptând TVA) includ plățile obligatorii percepute de către administrațiile publice sau de către instituțiile Uniunii Europene pe bunurile importate, cu excepția TVA, în scopul introducerii lor în liberă circulație pe teritoriul economic, și pe serviciile furnizate unităților rezidente de către unitățile nerezidente.

3.030. Ele includ drepturile la import și alte taxe la import cum ar fi taxele pe produsele agricole importate, sumele bănești compensatorii percepute pentru bunurile importate, drepturile de acciză, etc. (vezi SEC 95 punctul 4.18). Acestea sunt datorate de importatori și de obicei au repercusiuni asupra exploatantului care a efectuat achiziții, astfel încât fac parte din prețul de achiziție a bunurilor și serviciilor. În cazul în care mijloacele de producție sunt importate direct de unitățile agricole producătoare, drepturile vamale la import, TVA nedeductibilă și sumele bănești compensatorii (încasări sau plăți) trebuie să se regăsească și ele în prețul de achiziție utilizat pentru CEA.

3.031. Impozitele pe produse, altele decât TVA și taxele la import, sunt taxe pe bunurile și serviciile produse de întreprinderile rezidente, datorate pentru producerea, exportul, vânzarea, transferul, locațiunea sau livrarea bunurilor și serviciilor respective, sau pe utilizarea lor în vederea consumului final propriu sau a formării capitalului fix propriu (vezi SEC 95 punctul 4.19).

3.032. În agricultură, aceste impozite sunt:

— taxele pe sfecla de zahăr,

— penalitățile pentru depășirea cotei de lapte,

— taxele de coresponsabilitate care se aplicau înainte laptelui și cerealelor.

3.033. Datorită modului de contabilizare a producției la prețul de bază, impozitele pe produse se înregistrează în contul de producție la prețul de bază (vezi punctele 2.082 – 2.086) și nu apar în contul de exploatare. Ele trebuie să fie înregistrate în momentul în care au loc activitățile, tranzacțiile sau evenimentele care generează obligația de plată. Având în vedere că, în cadrul CEA, înregistrările se fac fără TVA deductibilă, singura taxă pe cifra de afaceri care apare în conturi este TVA nedeductibilă. De aceea, în conturi nu se înregistrează TVA, afară de cazul special al sub-compensării TVA contabilizată în „alte impozite pe producție” [vezi punctul 3.048 litera (g)].

3.034. Impozitele pe produse (altele decât TVA), care grevează anumite consumuri intermediare agricole, trebuie incluse în prețul de achiziție al consumurilor intermediare din contul de producție (vezi punctele 2.110 – 2.113). Acesta este, de exemplu, cazul impozitelor pe zahăr și alcool utilizate pentru vinificare, care există în unele state membre. Aceste impozite, care constituie impozite pe produsele industriei agroalimentare, trebuie adăugate la valoarea consumului intermediar al domeniului agricol.

([1]) Cifra de afaceri constituie articolul impozabil cel mai important. Toate țările comunitare percep un impozit pe cifra de afaceri, sub forma unei taxe pe valoarea adăugată. Rata impozitării variază de la o țară de la alta și nu este uniformă nici chiar în aceeași țară. În general, produsele agricole sunt supuse unei rate de impozitare inferioară ratei obișnuite.

▼B

2. **Regimul taxei pe valoarea adăugată**

3.035. Descrierea din SEC 95 (4.17) se referă la regimul TVA normal conform căruia fiecare întreprindere poate deduce, din suma TVA datorată pe vânzările proprii, cuantumul taxei plătite pe achizițiile de produse intermediare sau de bunuri de capital. Cu toate acestea, pe lângă regimul TVA normal, există dispoziții speciale pentru agricultură (regimuri TVA forfetare), care diferă ca formă de la o țară la alta.

3.036. Regimurile de evaluare forfetară aplicate în țările membre ale Uniunii Europene pot fi grupate în două tipuri principale de compensații pentru TVA plătită pe achiziții:

— prin intermediul prețului. În acest caz, agricultorii supuși regimului forfetar își vând produsele la un preț majorat cu procentul TVA forfetar dar nu plătesc administrației financiare TVA facturată deoarece TVA pe care o facturează și o reține este calculata pentru compensarea cât mai precisă cu putință a TVA plătită pe achiziții,

— sub formă de rambursare. În acest caz, agricultorii își vând produsele fără TVA. Administrația financiară le acordă ulterior, la cerere, o rambursare corespunzătoare ratei forfetare [1] aplicate vânzărilor, în scopul compensării TVA plătită pe achiziții.

(a) Definiții

3.037. Următoarele concepte ale regimului TVA normal se aplică și regimurilor forfetare:

(a) TVA facturată de producător: aceasta este TVA calculată de producător, la rata aplicabilă produselor vândute și pe care ei o facturează tuturor cumpărătorilor naționali;

(b) TVA facturată producătorului pe consumul intermediar: aceasta este TVA calculată la rata aplicabilă fiecărui produs cumpărat și pe care cumpărătorul a plătit-o pentru intrările sale intermediare; ea se mai numește TVA deductibilă [2] pe consumurile intermediare;

(c) TVA facturată producătorului pe achizițiile de bunuri de capital fix: acesta este denumită TVA deductibilă pe achizițiile de bunuri de capital;

(d) TVA datorată de producător pentru operațiunile sale curente: acesta este soldul dintre TVA facturată de producător și TVA facturată producătorului pe achizițiile de consumuri intermediare (a – b);

---

[1] Rata poate varia în funcție de tipul produsului și circuitul de distribuție.

[2] Deosebirile dintre regimurile TVA ale statelor membre creează uneori situații care fac ca TVA plătită de agricultori pe achiziții să nu poată fi recuperată sau compensată. În acest caz, plățile TVA reprezintă: (i) o TVA nedeductibilă, adică o TVA plătită pe achiziții, pe care agricultorii – indiferentul de regimul căruia îi sunt supuși – nu o pot deduce din TVA facturată pentru vânzări și pentru care nu există deci o compensație; (ii) și/sau o TVA alta decât cea menționată la punctul (i), plătită pe achiziții pentru care agricultorii supuși regimului forfetar nu primesc o despăgubire totală prin intermediul prețului de vânzare sau prin rambursare.

▼B

(e) TVA totală plătită de producător: acesta este soldul dintre TVA facturată de producător și TVA totală facturată producătorului pentru achizițiile de consum intermediar și pentru achizițiile de bunuri de capital (a – b – c).

3.038. Dispozițiile SEC 95 prevăd o metodă simplă de înregistrare a TVA. Este vorba de sistemul de înregistrare „net”, adică prețurile intrărilor și ieșirilor se înregistrează fără TVA deductibilă.

3.039. Din punct de vedere fiscal, TVA este considerată drept „capitol tranzitoriu” pentru producători, astfel încât TVA deductibilă pe care un producător trebuie să o plătească pe achizițiile sale nu face parte din costurile reale calculate de producător și nu trebuie considerată decât un acont și o plată în avans a TVA pe care producătorul trebuie să o calculeze pentru cifra de afaceri proprie, astfel încât să-i rămână doar diferența de achitat autorităților fiscale. Deoarece în general numai utilizatorul final al unui produs trebuie să suporte taxa pe valoarea adăugată percepută pentru produsul respectiv, producătorul (și împreună cu producătorii bunurilor de consum intermediar necesare) acționează ca un agent fiscal. Viceversa, dacă producătorul nu are posibilitatea de a deduce (sau de a recupera) taxa plătită pe achiziții (TVA nedeductibilă), TVA este considerată, în acest caz, ca făcând parte din costuri.

(b) Funcționarea metodei de înregistrare netă

3.040. Exploatanții supuși regimului normal nu se confruntă cu probleme de contabilitate; TVA facturată pe produsele vândute sau cedate în alt mod nu este luată în considerație în CEA și nu figurează în nici un preț de producție utilizat pentru evaluarea producției finale; nici TVA deductibilă, plătită pe achizițiile bunurilor de consum intermediar și a bunurilor de capital fix nu mai figurează în prețurile corespunzătoare în momentul calculării cheltuielilor pentru CEA.

3.041. Cu toate acestea, problemele de contabilitate apar în cazul exploatanților supuși unuia din cele două regimuri forfetare (vezi punctul 3.035 și următoarele). În mod evident, compensația acordată diferiților exploatanți nu este decât rareori egală exact cu TVA plătită pe achiziții. În cazul regimurilor forfetare, metoda de înregistrare a TVA este identică cu cea utilizată în regimul normal, adică fără TVA pentru diferitele elemente ale producției finale și fără TVA deductibilă pentru diferitele elemente ale consumului intermediar și ale formării brute de capital fix.

Diferența dintre compensația forfetară acordată agricultorilor supuși regimului forfetar și TVA pe care ar putea-o deduce dacă ar fi supuși regimului TVA normal reprezintă supra-compensarea sau sub-compensarea. În cadrul CEA, toate supra-compensările sau sub-compensările se înregistrează separat.

3.042. Metoda de contabilizare a supra-compensării sau sub-compensării TVA în regimurile forfetare este următoarea:

— supra-compensarea cuantumului TVA pe achiziții se înregistrează la „alte subvenții pe producție”,

— sub-compensarea cuantumului TVA pe achiziții se înregistrează la „alte impozite pe producție”.

▼B

„TVA pe achiziții” este TVA pe care agricultorii supuși regimului forfetar ar putea-o deduce dacă ar fi supuși regimului normal de TVA .

3.043. Această metodă de contabilizare prezintă avantajul de a conduce la o tratare omogenă a producției agricole, a consumului intermediar și a formării brute de capital fix indiferent de regimul de impozitare a TVA la care sunt supuși agricultorii. În plus, ea determină o tratare simetrică a supra-compensării sau sub-compensării TVA în raport cu valoarea adăugată brută la prețul de bază, ceea ce permite calculul valorii adăugate brute la prețul de bază, independent de sistemul de impozitare a TVA adoptat, ceea ce favorizează armonizarea și comparabilitatea CEA în statele membre (vezi punctul 3.033).

3. **Alte impozite pe producție**

3.044. Celelalte impozite pe producție reprezintă toate impozitele pe care întreprinderile le suportă ca urmare a activităților de producție, independent de cantitatea sau valoarea bunurilor și serviciilor produse sau vândute (vezi SEC 95 punctul 4.22). Ele pot fi datorate pentru terenuri, active fixe sau mâna de lucru utilizată.

3.045. Celelalte impozite pe producție sunt singurele impozite care se înregistrează în contul de exploatare al domeniului. Ele figurează în conturile domeniilor sau sectoarelor care le plătesc (criteriul plății).

3.046. Impozitele care se contabilizează în contul de exploatare al domeniului de activitate agricol corespund impozitelor care îndeplinesc următoarele condiții:

(a) sunt obligatorii;

(b) sunt plătite direct de către domeniul agricol;

(c) sunt plătite administrației publice sau instituțiilor Uniunii Europene;

(d) constituie alte impozite pe producție (vezi punctul 3.044).

3.047. Având în vedere diversitatea evoluției istorice a finanțelor publice în diversele state membre ale Uniunii Europene, se constată o multitudine de impozite pe producție, care includ taxele cele mai diverse. Agricultura cunoaște două alte tipuri de impozite pe producție, de o importanță incontestabilă: impozitul funciar și taxa pe autovehicule.

3.048. Pentru agricultură, celelalte impozite pe producție sunt în special următoarele:

(a) impozitele funciare și alte impozite pe utilizarea terenurilor și clădirilor în scopuri productive (indiferent dacă unitățile agricole le posedă sau le închiriază);

(b) impozitele pe utilizarea în scopuri productive a activelor fixe, cum ar fi autovehiculele, mașinile sau alte echipamente (indiferent dacă unitățile agricole le posedă sau le închiriază);

(c) impozitele pe masa salarială plătite de angajator;

(d) impozitele pe poluarea rezultată din activitățile de producție;

▼B

(e) impozitele plătite pe licențe/autorizații de exercitare a activităților comerciale sau profesionale, cu condiția ca licențele/autorizațiile să fie acordate automat în momentul plății sumelor datorate. Dacă plăților respective li se conferă o funcție de reglementare (de exemplu verificarea competenței sau a calificării solicitantului etc.), ele sunt considerate ca achiziții de servicii de la administrațiile publice și se înregistrează la consum intermediar (cu excepția cazului în care sunt complet disproporționate față de costul prestării serviciilor respective) [vezi punctul 2.108 litera (o)];

(f) tarifele pentru apă plătite ca impozite și nu proporțional cu cantitatea de apă consumată;

(g) sub-compensarea TVA care rezultă din aplicarea regimului TVA forfetar (vezi punctele 3.041 și 3.042).

3.049. În conformitate cu principiul contabilității pe bază de angajamente, impozitele pe producție se înregistrează în momentul contractării obligației fiscale. În cazul sub-compensării TVA, aceasta corespunde momentului achiziționării de bunuri și servicii de consum intermediar și formării brute de capital fix care o generează (și nu în momentul rambursării).

3.050. Impozitele pe producție nu includ următoarele:

(a) plățile obligatorii efectuate direct de domeniul agricol dar ale căror destinatari nu sunt nici administrațiile publice, nici instituțiile Uniunii Europene. Aceste plăți sunt considerate achiziții de servicii comerciale de la beneficiarii plăților și se înregistrează deci la consumul intermediar din agricultură;

(b) amenzile fiscale și penalizările, precum și costurile de percepere și recuperare a acestora nu se înregistrează la un loc cu impozitele la care se raportează, cu excepția cazului în care se pot diferenția de impozitele propriu-zise (vezi SEC 95 punctul 4.133);

(c) impozitele obligatorii care nu sunt percepute de administrațiile publice sau de instituțiile comunitare și care, deși sunt contractate de agricultură, nu sunt plătite direct de aceasta ci de un domeniu client. Aceste plăți se înregistrează la consumul intermediar al domeniului utilizator;

(d) impozitele care sunt de obicei percepute pe profitul realizat sau pe avere, precum taxele de egalizare, impozitele pe venit, impozitul pe profitul întreprinderilor și impozitul pe avere. Acestea se includ în impozitele curente pe venit, avere, etc. din contul de distribuție secundară a venitului;

(e) drepturile de succesiune și impozitele pe donații, precum și impozitele speciale pe avere. Acestea se includ la impozitele pe capital din contul de capital;

(f) tarifele pentru apă legate direct sau indirect de cantitățile consumate.

E. SUBVENȚII

(vezi SEC 95, 4.30 – 4.40)

3.051. Subvențiile sunt transferuri curente neachitate, pe care administrațiile publice sau instituțiile Uniunii Europene le fac producătorilor rezidenți, în scopul de a influența nivelul producției, prețurile sau remunerarea factorilor de producție. Ceilalți producători necomerciali nu pot primi alte subvenții pe producție decât dacă plățile respective se fac în conformitate cu reglementările generale aplicabile atât producătorilor comerciali cât și celor necomerciali. Prin convenție, subvențiile pe produse nu se înregistrează pentru celelalte tipuri de producție necomercială (vezi SEC 95 punctul 4.30).

▼B

3.052. Subvențiile sunt de următoarele tipuri:

— subvențiile pe produse:

— subvențiile pe importuri,

— alte subvenții pe produse și

— alte subvenții pe producție.

1. **Subvenții pe produse**

3.053. Subvențiile pe produse sunt subvențiile plătite pe bunul sau serviciul unitar produs sau importat. Subvențiile pot fi o sumă de bani specifică de plătit pe bunul sau serviciul unitar sau pot fi calculate *ad valorem* sub forma unui procent fix din prețul unitar al acestora. De asemenea, subvențiile pot fi calculate ca diferența dintre un preț determinat în mod obiectiv („preț țintă specificat”) și prețul de piață efectiv plătit de cumpărător. În general, subvențiile pe produse sunt datorate din momentul producerii, vânzării sau importului unui bun sau a unui serviciu. Prin convenție, subvențiile pe produse se referă doar la producția comercială și pentru utilizare finală proprie (vezi SEC 95 punctul 4.33).

3.054. Subvențiile pe importuri sunt subvenții datorate după ce bunurile trec frontiera pentru a fi utilizate pe teritoriul economic sau după ce serviciile sunt furnizate unităților instituționale rezidente. Această rubrică poate include pierderile contractate în cadrul unei politici guvernamentale stabilite de organizațiile comerciale publice, care se ocupă cu achiziționarea de produse de la unitățile nerezidente și revânzarea acestora unităților rezidente la prețuri mai mici (vezi SEC 95 punctul 4.34).

3.055. Subvențiile pe produse se includ în prețul de bază (vezi punctele 2.082 – 2.086.), în momentul evaluării producției și deci nu figurează în contul de exploatare al domeniului. Subvențiile pe produse (adică pe importuri sau altele) referitoare la achiziția de produse de consum intermediar sau de active fixe, care determină reducerea prețurilor de achiziție, se iau în considerație la evaluarea consumului intermediar sau a FBCF la prețul de achiziție (vezi punctele 2.110 – 2.113), ceea ce permite diminuarea costurilor produselor sau activelor respective.

▼M1

3.056. Modul de evaluare a producției la prețul de bază necesită efectuarea unei distincții fundamentale între subvențiile pentru produse și celelalte subvenții pentru producție. Subvențiile pentru produsele agricole ([1]) se pot plăti fie producătorilor agricoli, fie altor agenți economici. Numai subvențiile pentru produse care sunt plătite producătorilor agricoli se adaugă la prețul de piață primit de producători pentru a obține prețul de bază. Subvențiile pentru produsele agricole plătite agenților economici, alții decât producătorii agricoli, nu sunt înregistrate în CEA.

([1]) Subvențiile pentru produsele agricole plătite producătorilor agricoli conțin toate subvențiile plătite sub formă de „plăți compensatorii” agricultorilor (adică, în cazul în care administrațiile publice plătesc producătorilor de produse agricole diferența între prețul mediu de piață și prețurile garantate ale produselor agricole).

▼B

3.057. Subvențiile pentru produse se înregistrează în momentul când are loc operațiunea sau evenimentul justificator (producție, vânzare, import etc.), în scopul păstrării coerenței cu restul conturilor (adică măsurarea producției la prețul de bază). Astfel, ajutoarele compensatorii pentru culturile arabile se înregistrează în momentul recoltării, în timp ce primele speciale pentru bovine, pentru vacile care alăptează și primele pentru ovine se înregistrează în momentul deținerii animalelor și/sau în momentul formulării cererii de asistență.

2. **Alte subvenții pe producție**

3.058. Celelalte subvenții pentru producție sunt alte subvenții decât subvențiile pe produse de care pot beneficia unitățile de producție rezidente ca urmare a activității lor de producție. În ceea ce privește producția lor necomercială, ceilalți producători necomerciali nu pot primi alte subvenții pentru producție decât dacă ele provin de la administrațiile publice care le acordă în conformitate cu dispozițiile generale aplicabile atât producătorilor comerciali cât și producătorilor necomerciali (vezi SEC 95 punctul 4.36). SEC 95 face trimitere la patru alte subvenții pentru producție (vezi SEC 95 punctul 4.37): subvențiile pentru salarii și mâna de lucru, subvențiile destinate reducerii poluării, subvențiile pentru susținerea dobânzilor și supra-compensarea TVA-ului. Aceste plăți privesc în special suportarea costurilor de producție sau susținerea schimbării metodei de producție.

3.059. Dat fiind că producția este evaluată la prețul de bază, în contul de exploatare se înregistrează numai celelalte subvenții pe producție (ca utilizări negative).

(a) Tipul beneficiarului

3.060. De obicei, beneficiarii subvențiilor trebuie să fie producători de bunuri și servicii comerciale sau de bunuri și servicii pentru uz final propriu. Bunurile și serviciile comerciale sunt toate bunurile și serviciile care sunt comercializate sau destinate comercializării pe piață. Ele cuprind produsele vândute, oferite la schimb, utilizate pentru plăți în natură sau depozitate în vederea utilizării ulterioare într-unul sau mai multe din scopurile menționate anterior. Producția pentru uz final propriu corespunde produselor păstrate în vederea consumului final sau a formării brute de capital fix de către aceeași unitate. Totuși, producătorii necomerciali pot beneficia de alte subvenții pentru producție, dacă ele se acordă în conformitate cu reglementările generale aplicabile producătorilor comerciali și necomerciali.

3.061. Producția de servicii comerciale include de asemenea serviciile comerciale și serviciile de depozitare. Deci se pot acorda subvenții atât agenților comerciali cât și organizațiilor de reglementare a pieței a căror activitate constă din achiziționarea, depozitarea și revânzarea produselor agricole (vezi punctele 3.068 și 3.069 privind organizațiile de reglementare a pieței).

(b) Scopurile celorlalte subvenții pentru producție

3.062. Conform SEC 95, celelalte subvenții pentru producție pot fi acordate în cazul în care influența asupra prețurilor de vânzare sau a remunerării suficiente a factorilor de producție nu constituie neapărat principalul scop al acestor subvenții. De exemplu, se poate acorda un ajutor financiar pentru producția agricolă în scopul protejării patrimoniului cultural și natural, promovarea turismului într-o anumită regiune sau pentru protejarea solului contra eroziunii, regularizarea echilibrului hidrologic natural sau pentru influențarea climatului.

▼B

(c) Criteriul plății

3.063. Cu excepția subvențiilor pentru plata dobânzilor, care constituie un tip special de subvenție, celelalte subvenții pe producție sunt atribuite contului de exploatare al domeniilor de producție sau al sectoarelor cărora le sunt plătite. Consecința acestui mod de alocare a subvențiilor între domenii și sectoare este că CEA nu includ totalitatea ajutoarelor acordate agriculturii. Practic, unitățile de producție din agricultură și silvicultură beneficiază, pe lângă ajutoare directe, și de subvenții (în sensul SEC 95), care sunt plătite unor domenii de producție din amonte sau din aval și în special organismelor de reglementare a pieței ([1]).

▼M1

3.064. Pentru agricultură, celelalte subvenții pentru producție includ în principal următoarele ajutoare:

— subvențiile pentru salarii și mâna de lucru;

— bonificările dobânzilor [a se vedea SEC 95, 4.37 (c)] acordate unităților de producție rezidente, chiar atunci când au scopul de a facilita investițiile ([2]). Aceste subvenții sunt transferuri curente, care au scopul de a reduce cheltuielile de funcționare ale producătorilor. Ele se contabilizează ca subvenții pentru producătorii beneficiari, chiar în cazul în care diferența de dobândă este de fapt plătită de către administrația publică direct instituției de credit care acordă împrumutul (prin derogare de la criteriul plății);

— supracompensarea TVA rezultată din punerea în aplicare a regimului forfetar (a se vedea alineatele 3.041 și 3.042);

— preluarea contribuțiilor la asigurările sociale și a impozitelor funciare;

— preluarea altor costuri, precum ajutoarele, pentru depozitarea privată a vinului și a mustului de struguri și redepozitarea vinurilor de masă (în măsura în care proprietarul stocurilor este o unitate agricolă);

— diverse alte subvenții pentru producție:

— ajutoarele pentru terenurile retrase din circuitul agricol (retragerea obligatorie a terenurilor din circuitul agricol, legată de ajutoarele la hectar și retragerea voluntară a terenurilor din circuitul agricol);

— compensațiile financiare pentru operațiunile de retragere de pe piață a unor fructe și legume proaspete. Adeseori, aceste plăți sunt efectuate în favoarea grupelor de producători de bunuri destinate vânzării; acestea trebuie tratate ca subvenții pentru agricultură, deoarece compensează direct o pierdere de producție;

— primele de desezonalizare și extensificare pentru bovine;

([1]) Aceasta privește în special subvențiile plătite societăților de asigurări generale pentru ca acestea să micșoreze primele (brute) ale asiguraților (de exemplu: întreprinderile agricole care contractează o asigurare pentru acoperirea riscurilor legate de pagubele cauzate de grindină, îngheț etc.). Având în vedere că aceste subvenții sunt subvenții pentru produsul „serviciu de asigurări”, ele nu se înregistrează în contul de exploatare al asiguratului (și deci nici în CEA). Cu toate acestea, dat fiind că aceste subvenții fac să scadă costul serviciilor de asigurare (pentru asigurat), ele figurează implicit în contul de producție al deținătorului poliței de asigurare [printr-o valoare mai mică a consumului intermediar (vezi punctul 2.108 litera (g)].

([2]) Cu toate acestea, atunci când un ajutor contribuie în același timp la finanțarea amortizării datoriei contractate, precum și la plata dobânzii pe capital și nu mai este posibilă divizarea acestuia în aceste două elemente, întregul ajutor se înregistrează ca ajutor pentru investiții.

▼M1

— ajutoarele pentru producția agricolă din zonele defavorizate și/sau de munte;

— alte ajutoare plătite pentru a influența metodele de producție (extensificare, metode care permit reducerea poluării etc.);

— sumele plătite agricultorilor drept compensație pentru pierderile curente de bunuri de inventar precum produsele vegetale sau animaliere, considerate drept lucrări în curs, și plantațiile în faza de creștere (a se vedea alineatele 2.040-2.045). În schimb, transferurile compensatorii pentru pierderile de bunuri de inventar și/sau plantațiile utilizate ca factor de producție se înregistrează ca alte transferuri de capital în contul de capital.

▼B

3.065. Aplicarea principiului drepturilor constatate pentru înregistrarea altor subvenții pentru producție se poate dovedi delicată. Deoarece este dificil să se stabilească o regulă generală, acest principiu trebuie să fie aplicat în mod coerent, flexibil și pragmatic. Având în vedere că un număr mare de subvenții pentru agricultură privesc producția și factorii de producție (suprafața, efectivele de animale etc.), înregistrarea trebuie făcută cel mai adesea atunci când are loc producția sau când sunt achiziționați factorii de producție (mai ales în cazul terenurilor și efectivelor de animale). În cazul subvențiilor care nu au o legătură directă cu producția sau cu factorii de producție, stabilirea momentului operațiunii este greu de făcut și de diferențiat de momentul plății subvențiilor. În acest caz precis, subvențiile se înregistrează atunci când sunt primite (criteriul plății).

3.066. Se recomandă următoarele regimuri speciale:

— plăți compensatorii pentru retragerea terenurilor de culturi arabile din circuitul agricol: în momentul declarării suprafețelor,

— retragerea produselor (fructe/legume): în același moment cu retragerile fizice din timpul campaniei, nu din anul calendaristic, în scopul asigurării coerenței dintre evaluarea producției, minus retragerile din timpul campaniei și înregistrarea subvențiilor (ca utilizări negative) în contul de exploatare,

— ajutoarele pentru producția de bovine (prima de extensificare etc.): în momentul deținerii animalelor de către agricultori și în momentul formulării cererii,

— preluarea costurilor (inclusiv subvențiile pentru plata dobânzilor): în momentul în care trebuie să fie achitate cheltuielile și dobânzile,

— compensarea pierderilor curente care afectează producția (produsele vegetale, animalele și plantațiile aflate în perioada de creștere, vezi punctul 3.064): în momentul înregistrării producției în CEA (dacă este cunoscută compensarea cu precizie și siguranță),

— alte subvenții nelegate direct de produse sau de factorii de producție (precum sprijinul direct al venitului, ajutoarele pentru zonele defavorizate etc.): se recomandă continuarea utilizării criteriului plății datorită dificultății de a stabili data formulării cererilor de compensare și exactitatea sumelor aferente.

▼B

3.067. Din CEA se exclud următoarele subvenții:

— transferurile curente care, deși constituie subvenții în sensul SEC 95, nu sunt plătite unităților de producție agricolă. Este vorba în special de subvențiile plătite organismelor de reglementare a pieței. Deși sumele acordate pot influența prețurile de vânzare a produselor agricole și constituie așadar un stimulent pentru agricultură, ele se contabilizează conform criteriului plății, la rubrica consacrată domeniului de producție care le primește,

— transferurile curente plătite unităților de producție agricolă de către un organism de reglementare a pieței. Acestea se înregistrează ca o componentă a producției produsului respectiv pentru care se efectuează transferul, dacă organismul de reglementare a pieței este implicat numai în achiziția, vânzarea sau depozitarea bunurilor. Dacă însă organizația respectivă face numai plata subvențiilor, atunci transferurile curente către unitățile producătoare se contabilizează ca subvenții (vezi punctele 3.068 și 3.069),

— plățile excepționale ale organizațiilor profesionale către unitățile de producție agricole. Aceste plăți nu pot constitui subvenții deoarece organizațiile profesionale nu sunt administrații publice,

— transferurile curente ale administrațiilor publice către gospodării, în calitatea acestora de consumatori. Ele sunt considerate fie ca prestații sociale, fie ca transferuri curente diverse. Printre primele figurează anumite ajutoare publice de ajustare structurală cum ar fi ajutoarele financiare pentru reconversia profesională a exploatanților agricoli,

— transferurile de capital: acestea diferă de transferurile curente prin faptul că implică achiziția sau transferul unuia sau mai multor active, de către cel puțin una dintre părțile la tranzacție. Fie că acestea se efectuează în numerar sau în natură, ele trebuie să aibă drept rezultat variația proporțională a activelor financiare sau nefinanciare prezente în conturile de bilanț ale uneia sau alteia din cele două părți la tranzacție (vezi SEC 95 punctul 4.145). Transferurile de capital acoperă impozitele pe capital, ajutoarele pentru investiții și alte transferuri de capital (vezi SEC 95 punctul 4.147). Ele se înregistrează în contul de capital al sectorului/domeniului agricol sub formă de variații ale pasivului și valorii nete. Unele tipuri de ajutoare destinate agriculturii constituie transferuri de capital. Cele mai importante sunt următoarele:

  — ajutoare pentru reconversia livezilor/podgoriilor (nesupuse replantării obligatorii), care nu constituie alte transferuri de capital,

  — ajutoare pentru restructurarea livezilor/podgoriilor (supuse replantării obligatorii), care sunt ajutoare pentru investiții,

  — ajutoare pentru încetarea activității sau reducerea producției de lapte: acestea se înregistrează ca alte transferuri de capital în măsura în care afectează, implicit sau explicit, valoarea cotelor,

▼B

— transferurile efectuate de administrațiile publice către societățile sau cvasi-societățile agricole, în vederea acoperirii pierderilor acumulate în cursul mai multor exerciții sau a pierderilor excepționale datorate unor factori în afara controlului întreprinderii. Aceste transferuri se clasifică la rubrica alte transferuri de capital,

— despăgubirile plătite de administrațiile publice sau de restul lumii (adică de străinătate și/sau instituțiile Uniunii Europene) proprietarilor de bunuri de capital fix angajate în producția de produse agricole, datorită unor pierderi excepționale sau datorate catastrofelor precum distrugerea sau avariile suferite de bunurile respective ca urmare a unor acte de război, alte evenimente politice sau calamități naturale (vezi punctul 2.045). Aceste plăți se clasifică la rubrica alte transferuri de capital (vezi punctul 3.096),

— anulările datoriilor contractate de producătorii de produse agricole la administrațiile publice (de exemplu avansuri acordate de o administrație publică unei întreprinderi producătoare care a acumulat pierderi de exploatare în cursul mai multor exerciții). În conformitate cu SEC 95, aceste operațiuni se clasifică de asemenea la rubrica alte transferuri de capital,

— degrevarea sau reducerea impozitelor pe producție, venit sau avere. Degrevarea sau reducerea fiscală nu figurează explicit în sistemul de conturi SEC 95 și în consecință nici în CEA, dat fiind că se înregistrează numai impozitele efectiv percepute,

— participațiile și acțiunile aparținând administrațiilor publice din capitalul societăților și cvasi-societăților agricole. Acestea se înregistrează la rubrica acțiuni și alte participații.

(d) Organismele de reglementare a pieței

3.068. Organismele de reglementare a pieței:

— care se ocupă în exclusivitate de achiziționarea, vânzarea sau depozitarea bunurilor, se înregistrează la repartizarea economiei:

  — pe domenii de activitate de producție, la domeniul comerț; prin convenție, se consideră că această activitate produce servicii comerciale nefinanciare,

  — pe sectoare instituționale, la sectorul societăților și cvasi-societăților nefinanciare, dacă aceste organizații de reglementare a pieței pot fi considerate unități instituționale în sensul SEC 95; în caz contrar, se clasifică la sectorul unității superioare,

— care se ocupă în exclusivitate de plata subvențiilor, se înregistrează la repartizarea economiei:

  — pe domenii de activitate de producție, la domeniile de producție necomercială a administrațiilor publice dat fiind că, în conformitate cu normele SEC 95, numai acestea (cu excepția instituțiilor Uniunii Europene) pot plăti subvenții,

  — pe sectoare, la sectorul „administrații publice” (vezi liniuța precedentă),

▼B

— care se ocupă atât de achiziția, vânzarea și depozitarea bunurilor cât și de plata subvențiilor, se înregistrează la repartizarea economiei:

— pe domenii de activitate de producție, la rubrica rezervată domeniului de producție „comerț” în ceea ce privește unitățile de producție ale acestora (tip UAE locală), care achiziționează, vând sau depozitează bunuri, și la rubrica rezervată domeniilor de producție necomercială ale administrației publice împreună cu celelalte unități de producție ale acesteia,

— pe sectoare, în sectorul administrațiilor publice, dat fiind că numai acestea pot plăti subvenții. Clasificarea într-un alt sector ar însemna că subvențiile plătite de organismul de reglementare a pieței nu ar mai reprezenta subvenții în sensul SEC 95.

3.069. Dacă se aplică strict criteriul plății, anumite subvenții în sensul SEC 95 nu figurează în conturile economice din agricultură deoarece sunt destinate domeniilor de producție și sectoarelor cărora subvențiile le sunt plătite. În special, dacă organizațiile de reglementare a pieței se clasifică la sectorul administrații publice, subvențiile acordate organizațiilor respective în legătură cu procesele de reglementare a pieței (vânzare, depozitare și revânzare) figurează ca „utilizări” dar și ca „resurse” ale sectorului administrațiilor publice. În consecință, administrațiile publice pot acorda subvenții (adică alte subvenții pentru producție) altor administrații publice.

F. VENITURI DIN PROPRIETATE

(vezi SEC 95, 4.41– 4.76)

1. **Definiție**

3.070. Veniturile din proprietate corespund veniturilor încasate de proprietar dintr-un activ financiar sau dintr-un activ corporal neprodus în schimbul furnizării de fonduri unei alte unități instituționale sau punerii la dispoziția acesteia a activului corporal neprodus (vezi SEC 95 punctul 4.41).

3.071. În cadrul SEC 95, veniturile din proprietate se clasifică după cum urmează:

— dobânzi,

— venitul distribuit al societăților (dividende și impozite pe venitul cvasi-societăților),

— profitul reinvestit din investițiile străine directe,

— venitul din proprietate atribuit asiguraților,

— chirii (pe terenuri și zăcăminte).

3.072. Pentru CEA prezintă interes numai venitul din proprietate inclus în elaborarea contului de venit al întreprinderii (vezi secvența conturilor 1.38 – 1.48). În acest cont se înregistrează la resurse numai venitul încasat de unități din participarea directă la procesul de producție (excedent de exploatare/venit mixt) și venitul din proprietate încasat și, la utilizări, venitul din proprietate plătit pentru activități agricole (și pentru activități secundare neagricole neseparabile). În mod normal, contul de venit al întreprinderii nu poate fi calculat decât pentru sectoarele instituționale. Cu toate acestea, el poate fi evaluat pentru domeniul de activitate, dacă anumite fluxuri de venit din proprietate pot fi atribuite UAE locale.

▼B

3.073. Pentru CEA prezintă interes numai trei tipuri de venit. Este vorba de dobânzi, chirii și venitul din proprietate atribuit asiguraților.

2. **Dobânzi**

3.074. Dobânzile reprezintă taxele datorate pentru împrumutul de capital și includ plata la intervale prestabilite a unui procent (fix sau nu) din valoarea creanței. În cadrul CEA, dobânzile reprezintă contrapartida împrumuturilor acordate pentru nevoile exploatației agricole (de exemplu, în vederea achiziționării de terenuri, clădiri, mașini, vehicule sau alte echipamente, chiar dacă acestea sunt utilizate în activități secundare neagricole).

3.075. Dobânzile includ de asemenea plățile efectuate în cadrul contractelor de leasing pentru utilizarea activelor fixe în agricultură (inclusiv eventual terenurile). Numai partea din chirie (asimilată unui împrumut imputat acordat locatarului de către locator) plătită de locatar se include la plata dobânzii (partea care privește capitalul se înregistrează în contul financiar).

3.076. Trebuie remarcat că dobânzile fictive pe capitalul propriu imobilizat în exploatațiile agricole nu se înregistrează la această rubrică; ele apar ca o componentă a venitului întreprinderii agricole (vezi punctul 5.06). În mod similar, suma de înregistrat la dobânda de plătit include subvențiile pentru plata dobânzii acordate agriculturii.

3.077. De asemenea, trebuie să se înregistreze dobânda încasată pentru activități agricole de către unitățile care fac parte din întreprinderile agricole constituite ca societăți. În cazul întreprinderilor individuale, dobânzile primite se exclud din măsurarea venitului întreprinderii domeniului agricol deoarece s-a considerat că majoritatea activelor purtătoare de dobândă nu au legătură cu activitatea agricolă a unităților și că este foarte greu să se facă distincția între activele familiei și activele utilizate în producție ([1]).

3.078. Dobânzile se înregistrează pe baza principiului drepturilor constatate deci sub formă de dobânzi care curg (și nu de dobânzi plătite).

▼M2

3.079. Dat fiind că valoarea serviciilor furnizate de către intermediarii financiari este repartizată între diferiții clienți, plățile sau încasările efective ale dobânzilor către sau de la intermediarii financiari trebuie să fie ajustate pentru a elimina marjele care reprezintă remunerația implicită a serviciilor furnizate de intermediarii financiari. Valoarea estimată a acestor costuri se scade din dobânda plătită de debitori intermediarilor financiari și se adaugă la dobânda primită de deponători. Costurile se consideră ca o remunerație a serviciilor prestate de intermediarii financiari clienților și nu ca o plată a dobânzii [a se vedea alineatul 2.107.1 și alineatul 2.108 litera (i); SEC 95, anexa I, 4.51].

([1]) Dobânda percepută corespunde pozițiilor „alte conturi de încasat” (F.7) din contul financiar. În această categorie intră toate operațiunile care figurează la alte conturi de încasat, adică toate activele financiare create în contrapartidă la operațiunile financiare sau nefinanciare, în măsura în care există un decalaj de timp între momentul când are loc o tranzacție și momentul efectuării plății corespunzătoare.

▼B

3. **Chirii (pe terenuri și zăcăminte)**

3.080. Chiriile corespund plăților către proprietarii activelor corporale neproduse (terenuri și zăcăminte), în contrapartidă cu punerea acestor active la dispoziția unei alte unități. În cadrul CEA, această poziție corespunde în principal chiriilor pe terenuri plătite de exploatanții agricoli proprietarilor terenurilor respective ([1]).

3.081. Dacă proprietarul plătește anumite taxe legate direct de activitatea agricolă (impozit funciar, costuri de întreținere a terenurilor etc.), chiriile care se înregistrează se reduc în mod corespunzător. Taxele respective se contabilizează la alte impozite pe producție (în cazul impozitului funciar) sau la consum intermediar (în cazul costurilor de întreținere a terenurilor).

3.082. Chiriile pe terenuri nu trebuie să includă chiriile pentru construcțiile și locuințele amplasate pe aceste terenuri. Chiriile respective sunt considerate drept o plată a unui serviciu comercial furnizat de proprietar chiriașului construcțiilor sau locuințelor și se înregistrează ca un consum intermediar de servicii sau ca o cheltuială de consum final (conturile gospodăriilor), în funcție de tipul unității locatare. Dacă nu există un criteriu obiectiv de descompunere a chiriei totale în chiria pentru un teren și chiria pentru o clădire situată pe acesta, toate plățile se înregistrează drept chirii pe terenuri. Această regulă reprezintă o variantă adaptată a recomandării SEC 95 (vezi SEC 95 punctul 4.73) ([2]).

3.083. La această rubrică se trec toate chiriile pentru terenuri, indiferent dacă durata locațiunii este mai mică sau mai mare de un an.

3.084. În consecință, chiriile nu includ următoarele:

— valoarea locativă a camerelor de locuit din clădirile respective; aceasta constituie o remunerare pentru un serviciu comercial, care este un element al consumului privat (chiriașul plătește chiria din venitul său net rezidual),

— chiriile plătite pentru utilizarea profesională a clădirilor nerezidențiale [vezi punctul 2.108 litera (a)],

— amortizarea clădirilor,

— cheltuielile de întreținere curentă a clădirilor (vezi punctul 2.106),

— impozitul funciar [vezi punctul 3.048 litera (a)],

— cheltuielile de asigurare a clădirilor [vezi punctul 2.108 litera (g)].

3.085. În cazul terenurilor și clădirilor exploatate de proprietarul însuși, nu este necesar să se contabilizeze chiriile fictive. Chiriile care corespund activelor necorporale neproduse, precum activele brevetate și drepturile de producție (cotele de lapte) se înregistrează ca un consum intermediar [vezi punctul 2.108 litera (n)].

([1]) Trebuie să se observe că în CEA nu se trec chiriile încasate datorită utilizării conceptului de domeniu de activitate (vezi punctul 1.44).

([2]) SEC 95 propune ca întreaga sumă să fie înregistrată drept chirie pentru terenuri atunci când se presupune că valoarea terenului este mai mare decât cea a clădirii, și drept chirie pentru clădiri în caz contrar.

▼B

4. **Venituri din proprietate atribuite asiguraților (neacoperite de CEA)**

3.086. Veniturile din proprietate atribuite asiguraților corespund venitului primar total obținut din plasamentul rezervelor tehnice ale societăților de asigurare și al fondurilor de pensii (vezi SEC 95 punctul 4.68). Rezervele tehnice respective sunt tratate ca active aparținând asiguraților. SEC 95 prevede că venitul calculat al întreprinderii trebuie să includă, la resurse, veniturile obținute din investiția în rezerve tehnice de asigurare. Aceste venituri sunt atribuite asiguraților prin intermediul capitolului „venituri din proprietate atribuite asiguraților". Acestea din urmă sunt considerate ca fiind replătite societăților de asigurări sub forma unor prime suplimentare deoarece în practică aceste venituri sunt deținute de societățile de asigurări (vezi SEC 95 punctul 4.69).

3.087. Aceste venituri din proprietate atribuite asiguraților nu sunt incluse în CEA. Practic, pentru a avea sens, măsurarea venitului obținut din activitate agricolă ar trebui:

— fie să includă toate fluxurile legate de asigurările generale (valoarea serviciului, veniturile atribuite asiguraților, primele nete și indemnizațiile): în acest caz, venitul măsurat apare după descrierea tuturor operațiunilor de redistribuire (între asigurat și compania de asigurări și între perioade) legate de asigurările generale,

— fie să ia în considerație numai valoarea serviciului (care este achiziționată definitiv de la societatea de asigurări) [vezi punctul 2.108 litera (g)]: în acest caz, venitul măsurat apare înaintea descrierii acestor operațiuni de redistribuire.

CEA optează pentru a doua soluție.

G. TRANSFERURI DE CAPITAL

(vezi SEC 95, 4.145 – 4.167)

3.088. În cadrul CEA, singurele transferuri de capital care se înregistrează sunt transferurile de capital de primit, adică ajutoarele pentru investiții și alte transferuri de capital. Aceste operațiuni de repartizare se contabilizează în contul de capital (vezi punctele 1.41 și 1.48).

1. **Ajutoare pentru investiții**

3.089. Ajutoarele pentru investiții sunt transferuri de capital, în numerar sau în natură, efectuate de administrațiile publice sau de restul lumii către alte unități instituționale rezidente sau nerezidente pentru a le permite acestora să finanțeze, total sau parțial, costul de achiziție a activelor fixe (vezi SEC 95 punctul 4.152). Ajutoarele pentru investiții provenind de la restul lumii le includ pe cele plătite direct de instituțiile Uniunii Europene prin intermediul Fondului European de Orientare și Garantare Agricolă (FEOGA), secțiunea „orientare".

3.090. Subvențiile pentru plata dobânzii se exclud din ajutoarele pentru investiții (vezi punctul 3.064), chiar dacă au drept scop facilitarea operațiunilor de investiții. Totuși, trebuie amintit că dacă un ajutor contribuie atât la amortizarea financiară a datoriei contractate cât și la plata dobânzii pe capital și dacă nu este posibilă scindarea acestor două componente, întregul ajutor se contabilizează ca ajutor pentru investiții.

▼B

3.091. Pe lângă anumite ajutoare plătite de secțiunea „orientare” a FEOGA, ajutoarele pentru investiții în agricultură sunt în special următoarele:

— ajutoarele pentru reconversia livezilor sau podgoriilor, dacă acestea sunt supuse unei replantări obligatorii (vezi punctul 3.067),

— rambursarea de către administrații publice a împrumuturilor contractate de unitățile de producție pentru finanțarea propriilor investiții,

— ajutoarele de instalare a tinerilor agricultori, dacă au drept obiect finanțarea achiziției de active.

3.092. Ajutoarele pentru investiții se înregistrează la scadența plății (vezi SEC 95 punctul 4.162).

2. **Alte transferuri de capital**

3.093. Celelalte transferuri de capital includ toate operațiunile de transfer altele decât ajutoarele pentru investiții și impozitele pe capital care, deși nu constituie operațiuni de repartizare a venitului, realizează redistribuirea economiilor sau a patrimoniului între diferitele sectoare sau sub-sectoare ale economiei sau cu restul lumii (vezi SEC 95 punctul 4.164).

3.094. Celelalte transferuri de capital se diferențiază de ajutoarele pentru investiții în două privințe:

— numai administrațiile publice pot plăti ajutoare pentru investiții, în timp ce toate unitățile instituționale pot efectua alte transferuri de capital,

— ajutoarele pentru investiții se limitează la plățile referitoare la achiziția unui activ fix, în timp ce celelalte transferuri de capital pot avea legătură cu oricare altă formă de transfer de economii sau de patrimoniu între unități.

3.095. Celelalte transferuri de capital pot lua forma unei despăgubiri , acordate de administrații publice sau de restul lumii, acordate proprietarilor de bunuri de capital distruse ca urmare a unor acte de război, a unor catastrofe naturale, precum inundațiile, etc. Ele includ de asemenea transferurile efectuate de administrațiile publice destinate acoperirii pierderilor acumulate în cursul mai multor exerciții financiare sau a pierderilor datorate unor cauze exterioare întreprinderilor (vezi SEC 95 punctul 4.165).

3.096. În agricultură, alte transferuri de capital includ de asemenea următoarele:

— ajutoarele pentru abandonarea definitivă a livezilor sau podgoriilor,

— ajutoarele pentru încetarea sau reducerea producției de lapte (în măsura în care acestea afectează, explicit sau implicit, valoarea cotelor),

— despăgubirile pentru pierderile excepționale sau datorate unor catastrofe ale bunurilor de capital fix utilizate în producția de bunuri agricole (de exemplu, animale și echipamente) (vezi punctele 2.045 și 3.067),

— ajutoarele de instalare a tinerilor agricultori, în alte scopuri decât finanțarea achiziției de active,

— ajutoarele menite să compenseze reducerea valorii patrimoniului sau să reducă datoriile.

▼B

3.097. Celelalte transferuri de capital în numerar se înregistrează la scadența plății (și pentru celelalte transferuri de capital în natură, atunci când se transferă proprietatea asupra activului sau când datoria este anulată de creditor).

H. CONSUMUL DE CAPITAL FIX

(vezi SEC 95, 6.02 – 6.05)

3.098. Uzura fizică și morală previzibilă a bunurilor de capital fix în cursul perioadei avute în vedere reprezintă o cheltuială implicită, atât timp cât bunul nu este înlocuit printr-o nouă achiziție. Uzura fizică și morală este măsurată prin consumul de capital fix. Includerea sa la „utilizările" contului de producție permite distribuirea cheltuielilor consacrate formării capitalului fix pe întreaga durată a utilizării.

3.099. În cazul în care durata de viață a mijloacelor de producție este mai mare de un an, consumul de capital fix reprezintă deprecierea suferită în cursul perioadei contabile de capitalul fix angajat în procesul de producție ca urmare a uzurii fizice și morale previzibile ([1]). În schimb, dacă mijloacele de producție utilizate au o durată de viață mai mică de un an, uzura se contabilizează sub formă de consum intermediar.

3.100. Toate activele fixe (adică produse) fac obiectul unui consum de capital fix (chiar dacă în unele cazuri specifice sunt necesare ajustări, vezi punctul 3.105). Acestea pot fi active fixe corporale și necorporale precum și îmbunătățirile majore ale activelor neproduse și costurile aferente transferului de proprietate. Consumul de capital fix nu este calculat nici pentru stocuri nici pentru lucrările în curs și nici pentru activele neproduse precum terenurile, zăcămintele și brevetele.

3.101. Consumul de capital fix nu reprezintă decât o componentă a modificării valorii activelor [împreună cu FBCF, celelalte modificări de volum și câștigurile nominale din deținere (fără pierderi), vezi punctul 2.134]. În special, consumul de capital fix nu include alte modificări ale volumului activelor (altele decât cele datorate FBCF):

— pierderile excepționale datorate unor catastrofe (cutremure de pământ, război, secetă, epidemii etc.),

— uzură morală neprevăzută, care corespunde diferenței dintre rezervele prevăzute în consumul de capital fix pentru avarii și degradări normale și pierderile efective, evenimentele neprevăzute provocând o depreciere mai mare decât cea anticipată prin consumul de capital fix,

— modificări ale clasificării activelor fixe, adică schimbarea utilizării economice a activelor precum terenurile sau clădirile agricole transformate pentru utilizare privată sau pentru o altă utilizare economică.

([1]) Inclusiv o rezervă pentru pierderile de bunuri de capital fix ca urmare a unor daune accidentale asigurabile. Cuantumul rezervelor care se înregistrează este cel al primelor nete plătite pentru bunurile de capital fix asigurate.

▼B

3.102. Consumul de capital fix, care trebuie diferențiat de amortizarea calculată în scopuri fiscale sau de amortizarea care figurează în conturile întreprinderii, se evaluează pe baza stocului de active fixe și a duratei de viață (medii) economice probabile a diverselor categorii de bunuri. În cazul în care nu există informații directe privind stocul de active fixe, se recomandă calcularea acestuia prin metoda inventarului permanent (MIP) și evaluarea sa la prețul de achiziție din perioada de referință (adică valoarea de înlocuire a activelor predominantă în timpul exercițiului în curs și nu pe baza valorilor istorice). Valoarea de înlocuire se măsoară pe baza prețurilor pe care exploatanții agricoli trebuie să le plătească în cursul unei perioade referință date, în vederea înlocuirii unui activ fix cu un altul nou cât mai asemănător cu putință. Este necesar să se procedeze astfel pentru a se putea calcula corect produsul intern net.

3.103. Consumul de capital fix este calculat conform metodei amortizării lineare, adică prin distribuirea egală a valorii activului fix pe toată durata de utilizare a acestuia. Rata amortizării se stabilește prin formula 100/n, unde „n” reprezintă durata de viață economică probabilă a acestei categorii exprimată în ani („n” poate varia de la o țară la alta și de asemenea în timp în cadrul aceleași țări). În anumite cazuri, această rată de amortizare poate fi geometrică. Datorită utilizării prețului de înlocuire curent și a ratelor fixe de consum de capital fix, consumul de capital fix variază în fiecare an, afară de cazul în care prețurile de achiziție rămân neschimbate pe întreaga durată de viață economică normală.

3.104. Consumul de capital fix sub forma costurilor aferente transferului de proprietate asupra activelor corporale și necorporale produse se calculează în funcție de durata de viață medie stabilită prin convenție la un an.

3.105. În cazul animalelor, consumul de capital fix măsoară scăderea anticipată a productivității animalelor, dacă acestea sunt utilizate în scopuri productive (lapte, lână etc.), care se reflectă în valoarea actualizată a veniturilor viitoare obținute din exploatarea animalelor. Dat fiind că valoarea veniturilor viitoarelor obținute de la animalele producătoare scade cu timpul, animalele ar trebui să facă obiectul unui consum de capital fix. Cu toate acestea, având în vedere dificultățile practice legate de calculul consumului de capital fix pentru acest tip de active, s-a considerat că pentru animalele producătoare nu trebuie calculat consumul de capital fix. Excluderea animalelor din calculul consumului de capital fix se bazează pe următoarele considerente:

— scăderea productivității și a valorii economice depinde de vârstă dar nu este un fenomen direct, regulat și continuu, așa cum se întâmplă în cazul unei deprecieri normale,

— retragerea animalelor din turma producătoare poate depinde de mediul economic (adică evoluția prețurilor animalelor sacrificate, a prețurilor hranei pentru animale etc.).

▼B

3.106. Deşi aceste considerente nu împiedică calculul unui consum de capital fix pentru animale, ele fac să crească complexitatea calculului, în ceea ce priveşte stabilirea duratei de viaţă medii adecvate şi a ratei consumului de capital fix. De altfel ar fi dificil să se asigure concordanţa dintre deprecierea medie prevăzută şi cea efectivă a animalelor. În plus, această abordare garantează compatibilitatea dintre CEA şi SEC 95 (vezi SEC 95 punctul 6.03) şi conturile microeconomice ale reţelei de informaţii contabile agricole, permiţând totodată evitarea distincţiei dintre animalele cu caracter de bunuri de capital fix şi cele cu caracter de stoc.

IV. MÂNA DE LUCRU DIN AGRICULTURĂ

4.01. Mâna de lucru din agricultură cuprinde toate persoanele – salariaţi şi lucrători independenţi – care prestează o muncă salariată şi nesalariată pentru unităţile rezidente angajate în activităţi caracteristice (activităţi agricole şi activităţi secundare neagricole neseparabile) ale domeniului de activitate agricol al CEA.

Toate persoanele care au împlinit vârsta de pensionare şi continuă să lucreze în exploataţie se includ la mâna de lucru din agricultură.

Nu se includ persoanele care nu au împlinit vârsta de absolvire a şcolarizării obligatorii.

4.02. Mâna de lucru salariată înseamnă persoanele care lucrează pe bază de contract pentru o alte unitate instituţională rezidentă (o unitate agricolă) şi primesc o remuneraţie (înregistrată la rubrica „remunerarea salariaţilor”, vezi capitolul III, secţiunea C). Munca prestată de salariaţi este denumită muncă salariată. Prin convenţie, munca prestată de mâna de lucru nefamilială este clasificată ca muncă salariată. Dacă o unitate agricolă este organizată sub formă de societate comercială clasică (vezi punctul 5.09), întreaga muncă efectuată este clasificată ca muncă salariată.

4.03. Mâna de lucru nesalariată cuprinde persoanele care sunt proprietari unici sau coproprietari ai întreprinderilor neconstituite sub formă de societăţi în care lucrează. Munca prestată de mâna de lucru nesalariată este denumită muncă nesalariată. Membrii de familie ai exploatantului care nu primesc o remuneraţie prestabilită şi calculată în funcţie de munca efectiv prestată sunt clasificaţi la mâna de lucru nesalariată.

4.04. În cazul societăţilor specifice (vezi capitolul V, secţiunea B), munca prestată de salariaţi este tratată la fel ca pentru întreprinderile individuale (proprietari unici). Directorii/acţionarii împart venitul mixt al unităţii (mână de lucru nesalariată), în timp ce salariaţii acestora primesc o remuneraţie (mână de lucru salariată).

4.05. Numărul total de ore lucrate reprezintă suma orelor efectiv lucrate de un salariat sau de un lucrător nesalariat pentru unităţile agricole rezidente în cursul perioadei contabile.

▼B

4.06. SEC 95 (11.27 și 11.28) cuprinde o descriere a ceea ce trebuie inclus sau exclus din totalul orelor lucrate. Orele lucrate totale nu includ munca prestată pentru gospodăria privată a exploatantului sau a conducătorului de exploatație.

4.07. Unitățile de muncă anuale (UMA) sunt definite ca un loc de muncă echivalent cu norma întreagă (corespunzătoare numărului de locuri de muncă cu normă întreagă echivalente), adică numărul de ore lucrate împărțit la media anuală a orelor lucrate în activități cu normă întreagă pe teritoriul economic.

4.08. O persoană nu poate reprezenta mai mult de o UMA. Această constrângere se aplică chiar dacă o persoană lucrează în domeniul de activitate agricol mai mult decât numărul de ore dintr-o normă întreagă.

4.09. Volumul de muncă al persoanelor care nu lucrează cu normă întreagă în exploatațiile agricole este egal cu raportul dintre numărul de ore efectiv lucrate (săptămânal sau anual) și numărul de ore efectiv lucrate (săptămânal sau anual) în cadrul unei norme întregi.

4.10. Numărul de ore efectiv lucrate în cadrul unui loc de muncă cu normă întreagă nu este neapărat același pentru toate categoriile de mână de lucru. Este posibil să fie chiar mai mare în cazul lucrătorilor independenți decât pentru salariați. În acest din urmă caz, numărul de ore maxim este stipulat într-un contract.

4.11. Numărul de ore lucrate de o persoană nu poate fi ajustat printr-un coeficient datorită vârstei (mai puțin de 16 ani sau mai mult de 65 de ani) sau sexului. Se aplică deci principiul egalității. Stabilirea „normei întregi" se face în funcție de numărul de ore lucrate și nu reprezintă o evaluare a cantității și/sau a calității produse.

4.12. Cu excepția cazurilor când există motive de a se prefera alte surse, UMA care reprezintă o „muncă cu normă întreagă" în agricultură ar trebui să se bazeze pe definiția actuală oferită de anchetele comunitare privind structura exploatațiilor agricole, adică numărul de ore minim menționat în dispozițiile naționale care reglementează contractele de muncă. Dacă numărul de ore nu este indicat în contractele respective, atunci se va reține numărul de 1 800 de ore anual (225 de zile lucrătoare de opt ore).

V. INDICATORII DE VENIT AI DOMENIULUI DE ACTIVITATE AGRICOL

5.01. Măsurarea venitului agricol și a evoluțiilor sale constituie unul din principalele obiective ale CEA.

A. DEFINIȚIA VENITULUI ȘI A SOLDURILOR CONTABILE

5.02. Venitul poate fi definit ca suma maximă pe care beneficiarul o poate consuma în cursul unei perioade date, fără micșorarea volumului activelor sale. El mai poate fi definit ca totalul consumului și a variației valorii activelor deținute în cursul unei perioade date, *ceteris paribus*, deoarece venitul reprezintă consumul potențial. Deosebirea dintre conturile curente și contul de capital din SEC 95 permite studierea consumului potențial maxim prin măsurarea consumului și a economiilor din conturile curente și a variației valorii activelor din contul de capital.

▼B

5.03. Secvența de conturi (vezi punctul 1.43) din domeniul de activitate agricol permite calcularea a trei solduri contabile, care pot fi utilizate ca agregat de venit pentru domeniul agricol: valoarea adăugată netă, excedentul net de exploatare (venit mixt net) și venitul net al întreprinderii. Legătura dintre aceste solduri este indicată în tabelul care urmează:

Contul de producție			Contul de exploatare			Contul de venit al întreprinderii		
P.1		Producția	B.1n		Valoarea adăugată netă	B.2n B.3n		Excedent netde exploatare/venit mixt net
P.2	–	Consum intermediar	D.1	–	Remunerarea salariaților	D.41	+	Dobânzi încasate (*)
K.1	–	Consum de capital fix	D.29	–	Alte impozite pe producție	D.41	–	Dobânzi plătite
			D.39	+	Alte subvenții pentru producție	D.45	–	Chirii plătite
B.1n	=	Valoare adăugată netă	B.2n B.3n	=	Excedent netde exploatare/venit mixt net	B.4n	=	„Venitul net al întreprinderii”
D.29	–	Alte impozite pe producție						
D.39	+	Alte subvenții pentru producție						
	=	Valoarea adăugată netă la costul factorilor / venitul factorilor						

(*) Numai dobânda încasată de unitățile agricole organizate ca societăți comerciale.

5.04. Valoarea adăugată netă a domeniului de activitate măsoară valoarea creată de toate UAE locale agricole, după deducerea consumului de capital fix. Dat fiind că producția este evaluată la prețul de bază, iar consumul intermediar la prețul de achiziție, ea include subvențiile pentru produse minus impozitele pe produse. Valoarea adăugată netă la costul factorilor (definită ca valoare adăugată netă la prețul de bază din care se deduc celelalte impozite pe producție și la care se adaugă celelalte subvenții pentru producție) măsoară remunerarea tuturor factorilor de producție (terenuri, capital și mână de lucru) și poate fi definită ca „venitul factorilor din agricultură” deoarece reprezintă totalul valorii generate de o unitate angajată într-o activitate de producție.

▼B

5.05. Excedentul net de exploatare măsoară randamentul terenului, capitalului și mâinii de lucru nesalariate. El este soldul contului de exploatare care indică distribuția venitului între factorii de producție și sectorul administrației publice. Valoarea adăugată netă și excedentul net de exploatare se calculează pentru domeniile de activitate ale economiei.

5.06. Venitul net al întreprinderii, obținut prin adăugarea la excedentul net de exploatare a dobânzii încasate de unitățile agricole organizate ca societăți comerciale și prin deducerea chiriilor (adică arenda pe exploatația agricolă și terenuri) și a dobânzii plătite, măsoară remunerarea mâinii de lucru nesalariate, veniturile de pe urma terenurilor care aparțin unităților și randamentul capitalului. El se apropie de conceptul de profit curent înainte de distribuție și de impozitul pe venit, așa cum se procedează în contabilitatea întreprinderii. Deși venitul net al întreprinderii nu este calculat de obicei pe domenii de activitate, în general este posibil să fie evaluat pentru domeniul agricol deoarece se poate stabili partea deținută de dobânzile și de chiriile care privesc exclusiv activitatea agricolă (și activitățile secundare neagricole).

5.07. În cazul întreprinderilor individuale, acest venit al întreprinderii reprezintă pe de o parte remunerarea muncii exploatantului agricol (și a lucrătorilor familiali nesalariați) și pe de altă parte venitul care îi rămâne întreprinderii, fără să se poate face separarea acestor două componente (termenul „exploatant” desemnează aici toate persoanele care administrează întreprinderi individuale din domeniul de activitate). Este vorba deci un venit mixt. Cu toate acestea, domeniul agricol cuprinde, ca oricare alt domeniu de activitate, unități de producție care aparțin unor tipuri diferite de unități instituționale: societăți și proprietăți individuale. Există o deosebire între venitul întreprinderii generat de proprietățile individuale și cel generat de unitățile organizate ca societăți . În cel de-al doilea caz, el corespunde venitului „pur” al întreprinderii deoarece exclude orice fel de venit din muncă (remunerarea muncii trebuind să fie considerată ca o remunerare a muncii salarizate chiar dacă se referă la administratorii și acționarii societății).

5.08. Trebuie avut în vedere că agregatele de venit, obținute ca solduri contabile din secvența de conturi a domeniului de activitate, nu sunt indicatori ai venitului global sau ai venitului disponibil al gospodăriilor agricole deoarece, în afară de veniturile lor pur agricole, acestea pot avea de asemenea venituri din alte surse (activități neagricole, salarii, prestații sociale, venituri din proprietate). Cu alte cuvinte, venitul domeniului agricol nu trebuie considerat ca venit al agricultorilor. În plus, această măsurare a venitului corespunde venitului generat de activitățile agricole (și secundare neagricole neseparabile), în cursul unei perioade contabile date, chiar dacă, în anumite cazuri, veniturile corespunzătoare nu sunt încasate decât mai târziu. Nu este vorba deci de un venit încasat efectiv în cursul exercițiului.

▼B

B. REGIMUL VENITULUI UNITĂȚILOR ORGANIZATE CA SOCIETĂȚI COMERCIALE

5.09. Întreprinderile individuale (sau exploatațiile familiale) reprezintă cea mai răspândită formă de unități agricole din Uniunea Europeană. Totuși, unele unități de producție agricolă pot fi organizate ca societăți, fie sub formă de societăți clasice (adică având un mod de organizare asemănător societăților existente în alte sectoare economice), fie ca societăți având caracteristici mai specifice (de exemplu un agricultor care creează, din rațiuni fiscale, o societate distinctă pentru partea comercială a activității sale economice sau un grup de agricultori care se asociază pentru a exploata împreună terenurile și mâna de lucru în anumite tipuri de cooperative).

5.10. Astfel, venitul net al întreprinderii din domeniul agricol este alcătuit din următoarele trei componente:

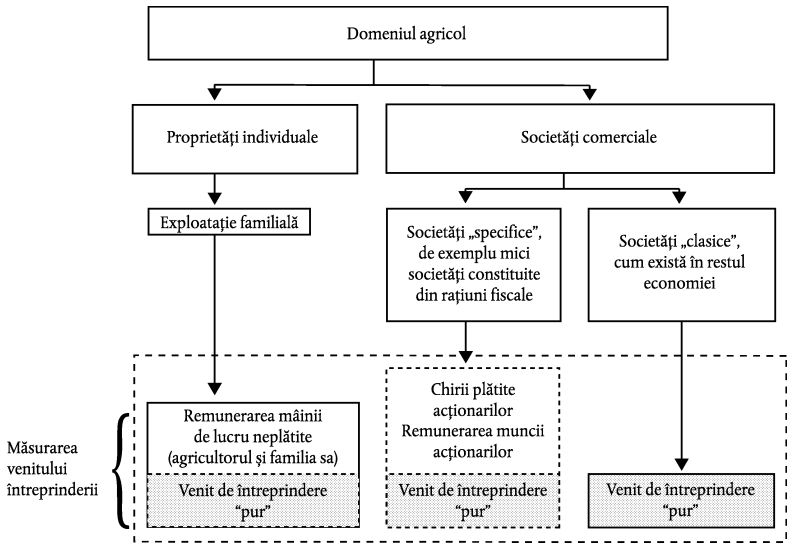
— venitul de întreprindere „mixt” al întreprinderilor individuale (întreprinderi neorganizate ca societăți),

— venitul de întreprindere „pur” al societăților așa-zise „clasice”,

— venitul de întreprindere „mixt” al societăților specifice domeniului agricol.

Aceste trei componente figurează la punctul 5.11.

5.11. Venitul de întreprindere „pur” trebuie să excludă remunerarea salariaților și toate chiriile plătite înainte de distribuirea profitului. Cu toate acestea, în cazul majorității societăților specifice agriculturii, este dificil să se separe remunerarea acționarilor/deținătorilor de părți sociale, pentru muncă și terenuri, de distribuirea profitului. Se recomandă așadar ca măsura de referință a venitului unei întreprinderi agricole să fie venitul „mixt” pentru acest tip de unitate agricolă, adică să includă remunerarea salariaților acționari pentru munca prestată de ei și chiriile. În cazul acestor societăți specifice, nu trebuie deci ca salariile și chiriile să fie deduse din calculul venitului întreprinderii. Pentru calculul venitului întreprinderii, acestea sunt astfel asimilate unui grup de întreprinderi individuale. În schimb, în cazul societăților „clasice”, trebuie să se facă clar distincția dintre salarii și distribuirea profitului.

▼B

C. DEFINIȚIA INDICATORILOR DE VENIT AI DOMENIULUI AGRICOL

5.12. Cei trei indicatori de venit ai domeniului agricol pot fi descriși după cum urmează:

— indicatorul A: indicele venitului real al factorilor din agricultură pe UMA

Această măsură de referință corespunde valorii adăugate nete reale la costul factorilor din agricultură pe UMA totală ([1]).

— indicatorul B: indicele de venit net real al întreprinderii agricole pe UMA nesalariată

Acest indicator prezintă variațiile în timp ale venitului net de întreprindere pe unitatea de timp nesalariată anuală. Transformat în indice pentru fiecare stat membru în parte, el furnizează informații mai degrabă asupra evoluțiilor decât a nivelurilor de venit. Este foarte util în țările în care agricultura este organizată sub formă de întreprinderi individuale. În schimb, datorită existenței societăților „clasice", care obțin un venit de întreprindere numai cu o mână de lucru salariată, indicatorul B este supraevaluat în raport cu noțiunea de venit individual. Acest neajuns poate împiedica compararea nivelurilor venitului dintre statele membre dacă ponderea societăților „clasice" diferă foarte mult.

— indicatorul C: venitul net al întreprinderii agricole

Acest agregat de venit este prezentat în valoare absolută ([2]) (sau sub formă de indice în termeni reali). El permite comparația în timp a venitului domeniului agricol între statele membre.

D. AGREGAREA INDICATORILOR DE VENIT PENTRU UNIUNEA EUROPEANĂ

5.13. Indicii și rata de variație pe Uniunea Europeană în ansamblu pot fi calculați ca medii ponderate ale indicilor sau ratelor de variație naționale, sau direct pe baza agregatelor UE care rezultă din conversia datelor naționale în euro sau în SPC (standarde ale puterii de cumpărare). În ambele cazuri, este necesar să se aleagă anul de bază: fie cel care servește la stabilirea părților diverselor țări în calculul mediilor comunitare, fie cel ale cărui rate de schimb sunt utilizate pentru calculul agregatelor.

5.14. Se utilizează metode ușor diferite precum și ani de bază diferiți în funcție de faptul dacă calculele corespund unei analize pe termen scurt (variații în anul „n" în comparație cu un an „n-1") sau pe termen lung (în general din 1980 la anul n).

([1]) Pentru a se putea lua în considerație munca cu fracțiune de normă și munca sezonieră, munca din agricultură și variațiile sale sunt măsurate în UMA (pentru mai multe informații vezi capitolul IV). Se face o distincție între UMA nesalariată și UMA salariată, ambele alcătuind UMA totală.

([2]) În cazul proprietăților individuale, această măsurare a venitului corespunde măsurării anterioare a venitului net din activitatea agricolă familială.

▼B

5.15. Pentru analiza evoluției pe termen scurt, ratele de variație a indicatorilor venitului nominal sau real din Uniunea Europeană pentru anul n comparativ cu anul n-1 sunt calculate ca medii ponderate ale ratelor de variație corespunzătoare estimate din statele membre, coeficienții de ponderare fiind calculați pe baza agregatelor venitului pe anul n-1 prin conversia în euro la ratele de schimb ale anului n-1; bineînțeles, coeficienții respectivi sunt specifici fiecărui agregat. Această metodă, bazată pe anul n-1, pare a fi cea mai adecvată unei analize pe termen scurt și mai coerentă cu cea utilizată de fiecare stat membru.

5.16. Pentru analiza evoluției pe termen lung, indicii și ratele de variație ale indicatorilor de venit pe Uniunea Europeană sunt calculați pe baza agregatelor UE exprimate în euro, la ratele de schimb constante din 1995; în cazul valorilor exprimate în termeni reali (adică după deducerea efectului creșterii medii a prețurilor), deflatorii utilizați se bazează de asemenea pe 1995 = 100. Această metodă bazată pe anul 1995 pare a fi cea mai adecvată pentru descrierea și analiza evoluțiilor pe întreaga perioadă 1980 – anul n.

E. DEFLAȚIA INDICATORILOR DE VENIT

5.17. Pentru fiecare stat membru, indicii și variațiile valorii în termeni reali ai indicatorilor de venit sunt obținuți prin deflatarea datelor nominale corespunzătoare indicelui implicit al prețului produsului intern brut.

5.18. Factori importanți precum fiabilitatea și comparabilitatea recomandă utilizarea acestui deflator. Indicele implicit al produsului intern brut constituie un indicator al nivelului general al prețurilor tuturor bunurilor produse și al tuturor serviciilor prestate pe întreaga economie. De asemenea, se poate avea în vedere utilizarea ca deflator a indicelui prețurilor utilizărilor finale naționale. Spre deosebire de indicele prețurilor PIB, acest indice ține seama direct și de influența comerțului exterior, reflectând deci mai rapid și mai clar schimbările prețurilor importurilor (de exemplu: variațiile prețului energiei). Cu toate acestea, în scopul menținerii comparabilității cu alte statistici ale Comisiei Comunităților Europene, s-a decis să nu se introducă un deflator nou.

5.19. Agregatele venitului în termeni reali pe Uniunea Europeană în ansamblul său se obțin deflatând mai întâi valorile nominale (la prețurile curente) înregistrate în diversele state membre cu indicele implicit al prețului PIB din statul membru corespunzător și conversia acestora în euro (la rata de schimb din 1995 pentru analiza pe termen lung și cea din anul n-1 pentru evoluția pe termen scurt, după cum s-a menționat anterior). Apoi rezultatele sunt însumate pentru a se obține valorile reale pe Uniunea Europeană. Pe baza acestor agregate în termeni reali se calculează indicii și ratele de variație pe Uniunea Europeană, ceea ce înseamnă că nu se aplică în mod explicit un „deflator comunitar”.

VI. EVALUAREA CEA LA PREȚURI CONSTANTE

A. MĂSURAREA PREȚURILOR ȘI A VOLUMELOR

(vezi SEC 95, capitolul 10)

6.01. În scopul analizei economice, este interesant să se facă distincția între evoluțiile valorilor datorate variațiilor de volum și cele datorate variațiilor prețurilor. SEC 95 (10.15 – 10.23) indică în mod clar că componenta de preț nu trebuie să includă decât variațiile de preț și că toate celelalte schimbări trebuie să fie integrate în componenta de volum. Astfel, diferențele calitative dintre produse (caracteristici fizice, circuite de distribuție etc.) trebuie să fie luate în considerație ca variații de volum și nu de preț.

▼B

6.02. Pentru un mare număr de bunuri și servicii există multe variații diferite din punct de vedere calitativ. SEC 95 definește o serie de factori care determină diferențele calitative dar cel mai important pentru CEA este factorul privind „caracteristicile fizice”. Pentru un produs dat, pot exista diferențe fizice care implică faptul că unitățile fizice (de exemplu o tonă) nu sunt identice în sens economic. Se poate lua exemplul a două tone de cereale identice vândute timp de doi ani consecutivi: în primul an, toate cerealele sunt apte pentru măcinare, în timp ce în al doilea an mai puțin de jumătate poate fi măcinat, restul fiind vândut ca hrană pentru animale. Aceasta indică scăderea calității medii a cerealelor. Cealaltă diferență „calitativă” importantă pentru CEA este cea datorată deplasării vânzărilor unui produs între piețele pe care se practică prețuri diferite, de exemplu între piața internă și export sau între utilizările industriale și produsele de consum (vezi SEC 95, 10.15 – 10.18).

6.03. Indicatorii de volum și de preț utilizați pentru elaborarea datelor la prețuri constante ar trebui să țină seama de variațiile calitative. Din această cauză, este recomandabil să se lucreze la un nivel de detaliere cât mai fin pentru o cât mai mare apropiere posibilă de produsele elementare omogene. Dacă produsele elementare sunt complet omogene, variațiile de volum pot fi estimate pe baza variațiilor cantitative.

6.04. Cu toate acestea, adeseori informația statistică nu este disponibilă decât la un nivel mai agregat și nu se mai referă așadar la produse complet omogene. În acest caz, SEC 95 (10.32) arată că pentru estimarea variațiilor de volum este preferabil să se deflateze valoarea din anul curent cu un indice de preț adecvat.

6.05. Nivelul de detaliere pentru care se presupune că indicele utilizat este un indice elementar (și deci că produsul analizat este omogen) este numit nivel de agregare elementar. În CEA, nivelul de agregare elementar corespunde cel puțin nivelului cel mai fin din nomenclatura tabelului de transmitere a datelor. Totuși, pentru elaborarea indicilor de preț este de dorit un grad de detaliere mai mare.

6.06. Pentru fiecare agregat de bunuri și servicii, măsurările de preț și de volum trebuie să fie astfel stabilite încât:

indicele de valoare = indicele de preț × indicele de volum

Aceasta înseamnă că fiecare variație a valorii unui flux trebuie atribuită fie variației prețului, fie variației volumului sau unei combinații a celor două (vezi SEC 95 punctul 10.13).

6.07. Această partajare sistematică a variației valorilor curente în componentele sale „variația prețului” și „variația volumului” se limitează la operațiunile privind bunurile și serviciile și la elementele de evaluare a acestor operațiuni (producție, consum intermediar, consum de capital fix, valoare adăugată brută, valoare adăugată netă, FBCF, variații ale stocurilor, impozite și subvenții pentru produse).

▼B

B. PRINCIPII ȘI METODA DE ELABORARE A CEA LA PREȚURI CONSTANTE

1. **Alegerea formulei indicelui**

6.08. SEC 95 (10.62) preferă utilizarea indicilor Fischer. Cu toate acestea, acești indici prezintă o serie de neajunsuri printre care ne-aditivitatea și faptul că necesită un număr mare de date de bază. De aceea, SEC 95 admite ca metodă acceptabilă utilizarea unui indice de volum de tip Laspeyres și a unui indice de preț de tip Paasche.

6.09. Conform recomandărilor SEC 95, variațiile de volum din CEA sunt măsurate cu ajutorul indicilor de tip Laspeyres, în timp ce variațiile de preț sunt măsurate cu ajutorul indicilor de tip Paasche.

Indicele de volum Laspeyres este următorul:

$$L(q) = \frac{\sum p_0 q_n}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum p_0 q_0 \frac{q_n}{q_0}}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum V_0 \frac{q_n}{q_0}}{\sum V_0}$$

Indicele de preț Paasche este următorul:

$$P(p) = \frac{\sum q_n p_n}{\sum q_n p_0} = \frac{\sum p_0 q_n \frac{p_n}{p_0}}{\sum p_0 q_n}$$

Pentru fiecare produs elementar:

— p_0: reprezintă prețul înregistrat în anul de bază 0,

— p_n: reprezintă prețul înregistrat în anul n,

— q_0: reprezintă cantitatea înregistrată în anul de bază 0,

— q_n: reprezintă cantitatea înregistrată în anul n,

— V_0: reprezintă valoarea înregistrată în anul de bază 0: ($V_0 = p_0 q_0$).

2. **Anul de bază**

6.10. Variațiile de volum sunt măsurate cu ajutorul indicilor de tip Laspeyres: variațiile cantităților din seriile elementare se ponderează deci la valoarea anului de bază. Variațiile de preț sunt măsurate cu ajutorul indicilor de tip Paasche: variațiile de preț din seriile elementare se ponderează deci cu valoarea anului curent în prețurile anului de bază.

6.11. Anul de bază este anul ale cărui prețuri sunt utilizate pentru a stabili schema de ponderare.

6.12. Modul cel mai precis de măsurare a variațiilor de volum de la un an la altul este utilizarea anului de bază cel mai recent cu putință. Aceasta garantează actualizarea ponderărilor și evită problemele legate de dispariția produselor a căror producție încetează și de apariția unor produse noi. De aceea, în CEA variațiile de volum sunt măsurate prin utilizarea ponderărilor din anul precedent.

▼B

3. **Prezentarea seriilor în funcție de anul de referință**

6.13. Anul prezentat pentru transmiterea și prezentarea datelor la prețuri constante poate fi diferit de anul de bază; el este numit an de referință. În cadrul unei serii de indici, anul de referință este anul care are valoarea 100.

6.14. Seriile indicilor de volum la prețurile anului de referință se obțin prin înlănțuirea indicilor calculați la prețurile anului precedent (vezi SEC 95 punctul 10.64).

6.15. Este important ca schimbarea anului de referință să nu afecteze în nici un fel schimbările de volum în raport cu anul precedent. De aceea, în cadrul CEA, prezentarea datelor în raport cu un an de referință fix se face prin o nouă referință separată a fiecărei variabile, indiferent dacă este vorba de agregate sau de indici elementari.

6.16. Exemplu:

Să luăm două produse elementare omogene A și B. Seriile care urmează se bazează pe structura prețurilor din anul precedent.

Indicii de volum și de preț pe ansamblu (A+B) depind de ponderarea afectată fiecăruia din produsele A și B.

	90P90	Indice de volum 90-91	91P90	Indice de preț 90-91	91P91	Indice de volum 91-92	92P91	Indice de preț 92-91	92P92
A	100	105,0	105	110,0	115	102,0	117	108,0	126
B	300	110,0	330	95,0	314	90,0	283	105,0	297
Total	400	108,8	435	98,6	429	93,2	400	105,8	423

Dacă aceste serii sunt exprimate în raport cu un an de referință fix (de exemplu 1990), singurul mod de păstrare a aceloraşi indici de volum n/n – 1 este înlănțuirea separată a indicilor. Astfel se obține următoarea serie (baza 100 în 1990):

	1990	1991	1992
A	100	105,0	107,1
B	100	110,0	99,0
Total	100	108,8	101,4

(101,4 = 108,8* 93,2/100)

▼B

Valorile la prețuri constante exprimate în raport cu anul de referință 1990 sunt următoarele:

	1990	1991	1992
A	100	105	107,1
B	300	330	297,0
Total	400	435	405,6
(405,6 = 400*101,4/100)			

În consecință, contul nu mai este aditiv. De fapt, însumarea valorilor la prețuri constante pentru A si B produce următoarea serie:

	1990	1991	1992
A + B	400	435	404,1

Cu excepția anului care urmează anului de referință, seria cu noua referință nu este aditivă.

6.17. În conformitate cu SEC 95 (10.67), datele la prețuri constante neaditive se publică fără ajustări ([1]). Această abordare a fost adoptată de asemenea pentru CEA. Cu toate acestea, utilizatorilor trebuie să li se explice că tabelele nu sunt aditive.

4. **Calculul valorii adăugate la prețuri constante**

6.18. Valoarea adăugată constituie soldul contului de producție. Ca sold contabil, ea nu poate fi divizată direct într-o componentă de preț și o componentă de volum. Metoda corectă din punct de vedere teoretic pentru calculul valorii adăugate la prețuri constante constă în efectuarea unei „deflatări duble” (vezi SEC 95 punctele 10.27 – 10.28).

6.19. Valoarea adăugată brută la prețurile anului precedent se definește deci ca diferența dintre producția evaluată la prețurile anului precedent și consumul intermediar evaluat la prețurile anului precedent. Valoarea adăugată netă la prețurile anului precedent se definește ca diferența dintre valoarea adăugată brută la prețurile anului precedent și consumul de capital fix evaluat la prețurile anului precedent. Valoarea adăugată la prețurile anului de referință se obține printr-o nouă referință.

6.20. Exemplu:

Să luăm serii de valori curente și valori la prețurile anului precedent (volum) pentru producție și consumul intermediar:

	95P95	96P95	96P96	97P96	97P97
Producție	150	160	170	180	200
Consum intermediar	40	30	35	40	45

([1]) Ceea ce nu exclude posibilitatea ca, în anumite situații, cei responsabili cu datele să considere că este preferabil să se elimine diferențele, în scopul îmbunătățirii coerenței globale a datelor.

▼B

Volumul valorii adăugate se obține prin deducerea volumului consumului intermediar din volumul producției. Se obține următoarea serie:

	95P95	96P95	96P96	97P96	97P97
Valoarea adăugată brută	110	130	135	140	155

Astfel se obține următoarea serie de indici de volum la prețurile anului precedent:

	1996	1997
Valoarea adăugată brută	118,2	103,7
(118,2 = 130/110*100) (103,7 = 140/135*100)		

Valoarea adăugată brută din anul n la prețurile din 1995 se obține prin înmulțirea valorii curente din 1995 cu indicele de volum înlănțuit.

VA 96 (la prețurile din 1995) = 110*1,182 = 130

VA 97 (la prețurile din 1996) = 110*1,182*1,037 = 135

5. **Partajarea impozitelor și subvențiilor pe produse în componente de preț și de volum**

6.21. Realizarea partajării evaluărilor la prețul de bază în componente de preț și de volum presupune aplicarea acesteia la impozitele și subvențiile pentru produse. Alegerea făcută în cadrul CEA este următoarea:

6.22. Indicele de volum al subvenției (sau impozitului) pe produs este identic cu indicele de volum al producției la prețul producătorului. În acest caz, indicele de volum al producției este același la prețul producătorului și la prețul de bază.

6.23. Această soluție prezintă un avantaj: indicele de volum este independent de modul de evaluare. În consecință, interpretarea indicilor de preț și de volum la prețul de bază este simplă: pentru un produs elementar complet omogen, indicele de volum este identic cu indicele cantitativ, iar indicele de preț reflectă evoluția prețului de bază mediu.

6.24. Exemplu:

Pentru un produs dat, valoarea producției la prețul producătorului din anul n este de 1 000; valoarea producției anului n + 1 este 900. Indicele de volum al producției este 102.

Acest produs este subvenționat. Valoarea subvenției pentru anul n este 100; valoarea subvenției pentru anul n + 1 este 150.

▼B

Partajarea volum/preț a subvenției se face în modul următor:

	Valoarea n	Indicele de volum n + 1/n	Volum n + 1	Indicele de preț n + 1/n	Valoarea n + 1
Producția la prețul producătorului	1 000	102,0	1 020	88,2	900
Subvenții pentru produse	100	102,0	102	147,0	150
Producția la prețul de bază	1 100	102,0	1 122	93,6	1 050

Indicele de volum al subvenției este același cu cel al producției la prețul producătorului.

▼B

ANEXA II

PROGRAMUL DE TRANSMITERE A DATELOR PENTRU CEA

Pentru fiecare capitol al producției (pozițiile 01 la 18, inclusiv subpozițiile) trebuie să se transmită valoarea la prețuri de bază, precum și componentele acesteia (valoarea la prețul producătorului, subvențiile pentru produse și impozitele pe produse).

Datele referitoare la contul de producție și la formarea brută de capital fix trebuie să fie transmise la prețurile curente și la prețuri constante.

Toate valorile trebuie să fie exprimate în milioane de unități monetare naționale. Mâna de lucru se exprimă în 1 000 UMA.

1. **Contul de producție**

Poziția	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
01	Cereale (inclusiv semințe)	X	X	X
01.1	Grâu și alac	X	X	X
01.1/1	Grâu moale și alac	-	-	X
01.1/2	Grâu dur	-	-	X
01.2	Secară și amestec de grâu cu secară	X	X	X
01.3	Orz	X	X	X
01.4	Ovăz și amestec de cereale de vară	X	X	X
01.5	Porumb (boabe)	X	X	X
01.6	Orez	X	X	X
01.7	Alte cereale	X	X	X
02	Plante industriale	X	X	X
02.1	Oleaginoase (inclusiv semințe)	X	X	X
02.1/1	Semințe de rapiță și de rapiță sălbatică	-	-	X
02.1/2	Semințe de floarea-soarelui	-	-	X
02.1/3	Boabe de soia	-	-	X
02.1/4	Alte semințe și plante oleaginoase	-	-	X
02.2	Proteaginoase (inclusiv semințe)	X	X	X
02.3	Tutun brut	X	X	X
02.4	Sfeclă de zahăr	X	X	X
02.5	Alte plante industriale	X	X	X

▼B

Poziția	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
02.5/1	Plante textile	-	-	X
02.5/2	Hamei	-	-	X
02.5/3	Alte plante industriale: altele	-	-	X
03	Plante furajere	X	X	X
03.1	Porumb furajer	-	-	X
03.2	Rădăcinoase furajere (inclusiv sfeclă de zahăr furajeră)	-	-	X
03.3	Alte plante furajere	-	-	X
04	Legume și produse horticole	X	X	X
04.1	Legume proaspete	X	X	X
04.1/1	Conopidă	-	-	X
04.1/2	Tomate	-	-	X
04.1/3	Alte legume proaspete	-	-	X
04.2	Plante și flori	X	X	X
04.2/1	Material săditor de pepinieră	-	-	X
04.2/2	Flori și plante ornamentale (inclusiv brazi de Crăciun)	-	-	X
04.2/3	Plantații	-	-	X
05	Cartofi (inclusiv cartofi de sămânță)	X	X	X
06	Fructe	X	X	X
06.1	Fructe proaspete	X	X	X
06.1/1	Mere de masă	-	-	X
06.1/2	Pere de masă	-	-	X
06.1/3	Piersici	-	-	X
06.1/4	Alte fructe proaspete	-	-	X
06.2	Citrice	X	X	X
06.2/1	Portocale dulci	-	-	X
06.2/2	Mandarine	-	-	X
06.2/3	Lămâi	-	-	X
06.2/4	Alte citrice	-	-	X

▼B

Poziția	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
06.3	Fructe tropicale	X	X	X
06.4	Struguri	X	X	X
06.4/1	Struguri de masă	-	-	X
06.4/2	Alți struguri	-	-	X
06.5	Măsline	X	X	X
06.5/1	Măsline de masă	-	-	X
06.5/2	Alte măsline	-	-	X
07	Vinuri	X	X	X
07.1	Vin de masă	-	-	X
07.2	Vin de calitate	-	-	X
08	Ulei de măsline	X	X	X
09	Alte produse vegetale	X	X	X
09.1	Materii vegetale pentru împletit	-	-	X
09.2	Semințe	-	-	X
09.3	Alte produse vegetale: altele	-	-	X
10	Produse vegetale (01 la 09)	X	X	X
11	Animale	X	X	X
11.1	Bovine	X	X	X
11.2	Porcine	X	X	X
11.3	Cabaline	X	X	X
11.4	Ovine si caprine	X	X	X
11.5	Păsări	X	X	X
11.6	Alte animale	X	X	X
12	Produse animaliere	X	X	X
12.1	Lapte	X	X	X
12.2	Ouă	X	X	X
12.3	Alte produse animaliere	X	X	X
12.3/1	Lână brută	-	-	X
12.3/2	Gogoși de mătase	-	-	X
12.3/3	Alte produse animaliere: altele	-	-	X

▼B

Poziția	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
13	Producția animală (11 + 12)	X	X	X
14	Producția de bunuri agricole (10 + 13)	X	X	X
15	Producția de servicii agricole	X	X	X
15.1	Servicii agricole	-	-	X
15.2	Închirierea cotelor de lapte	-	-	X
16	Producția agricolă (14 + 15)	X	X	X
17	Activități neagricole (neseparabile)	X	X	X
17.1	Prelucrarea produselor agricole	X	X	X
17.2	Alte activități secundare neseparabile (bunuri și servicii)	X	X	X
18	Producția domeniului agricol (16 + 17)	X	X	X
19	Consum intermediar total	X	X	X
19.01	Semințe și material săditor	X	X	X
19.02	Energie; lubrifianți	X	X	X
19.02/1	- electricitate	-	-	X
19.02/2	- gaze	-	-	X
19.02/3	- alți combustibili și carburanți	-	-	X
19.02/4	- altele	-	-	X
19.03	Îngrășăminte si fertilizări	X	X	X
19.04	Produse pentru protecția culturilor și antiparazitare	X	X	X
19.05	Cheltuieli veterinare	X	X	X
19.06	Cheltuieli cu hrana animalelor	X	X	X
19.06/1	- hrană pentru animale achiziționată de la alte unități agricole	X	X	X
19.06/2	- hrană pentru animale achiziționată din afara domeniului agricol	X	X	X
19.06/3	- hrană pentru produse animale produsă și consumată în cadrul exploatației	X	X	X
19.07	Întreținerea echipamentelor	X	X	X
19.08	Întreținerea clădirilor	X	X	X

▼B

Poziția	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
19.09	Servicii agricole	X	X	X
▼M2				
19.10	Servicii de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM)	X	X	X
19.11	Alte bunuri și servicii	X	X	X
▼B				
20	Valoarea adăugată brută la prețuri de bază (18-19)	X	X	X
21	Consum de capital fix	X	X	X
21.1	Echipamente	-	-	X
21.2	Clădiri	-	-	X
21.3	Plantații	-	-	X
21.4	Altele	-	-	X
22	Valoarea adăugată netă la prețuri de bază (20-21)	X	X	X

2. **Contul de exploatare**

Poziția	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
23.	Remunerarea salariaților	X	X	X
24.	Alte impozite pe producție	X	X	X
25.	Alte subvenții pentru producție	X	X	X
26.	Venitul factorilor (22–24+25)	X	X	X
27.	Excedentul net din exploatare/venitul mixt (22–23–24+25)	X	X	X

▼B

3. **Contul de venit al întreprinderii**

Capitolul	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
28	Arenzi	X	X	X
29	Dobânzi de plătit	X	X	X
30	Dobânzi de încasat	X	X	X
31	Venitul net al întreprinderii (27-28-29+30)	X	X	X

4. **Componentele contului de capital**

Capitolul	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
32	FBCF în produse agricole	-	-	X
32.1	FBCF în plantații	-	-	X
32.2	FBCF în animale	-	-	X
33	FBCF în produse neagricole	-	-	X
33.1	FBCF în echipamente	-	-	X
33.2	FBCF în clădiri	-	-	X
33.3	FBCF în alte produse	-	-	X
34	Formarea brută de capital fix (fără TVA deductibilă) (32+33)	-	-	X
35	Formarea netă de capital fix (fără TVA deductibilă) (34-21)	-	-	X
36	Variația stocurilor	-	-	X
37	Transferurile de capital	-	-	X
37.1	Ajutoare pentru investiții	-	-	X
37.2	Alte transferuri de capital	-	-	X

▼B

5. **Mâna de lucru din agricultură**

Capitolul	Lista variabilelor	Transmiterea datelor privind anul de referință n		
		noiembrie anul n (estimativ)	ianuarie anul n + 1 (estimativ)	septembrie anul n + 1
38	Mâna de lucru totală din agricultură	X	X	X
38.1	Mâna de lucru nesalariată din agricultură	X	X	X
38.2	Mâna de lucru salariată din agricultură	X	X	X